

LA REPÚBLICA

Del 03 al 09 de novembre del 2018 Any I — Número 24 2€

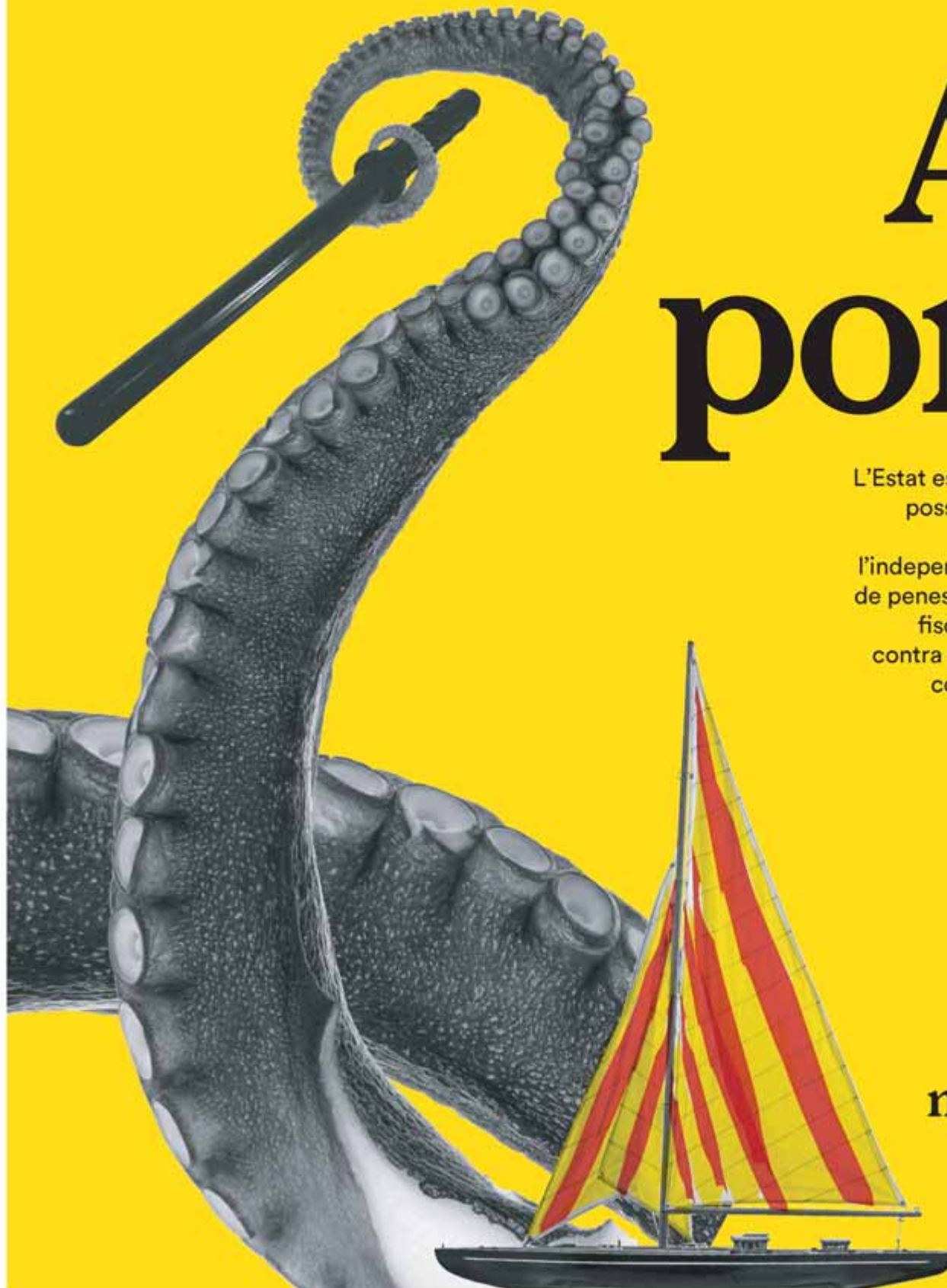
A la porra

L'Estat espanyol dinamita qualsevol possibilitat de diàleg i abona la farsa judicial contra l'independentisme amb una petició de penes desorbitada per part de la fiscalia i l'advocacia de l'Estat contra els líders empresonats i els comandaments dels Mossos

Article de Gonzalo Boye

La clau és
la defensa,
no l'acusació

www.lrp.cat

Ras i curt **EDUARD VOLTAS** @eduardvoltas

El procés va començar amb una sentència del Constitucional sobre l'Estatut, i és possible que culmini amb una sentència del Suprem sobre els presos. De sentència en sentència, Espanya haurà escrit l'acta del divorci de Catalunya.

LA REPÚBLICA QUE BULL

No passaran

Ja ho deia l'activista negra Rosa Parks: "Com més cedíem i obeiem pitjor ens tractaven." És en aquest context que la farsa judicial contra l'independentisme avança desbocada. Amb l'abominable escrit de qualificacions provisionals de la fiscalia, l'Estat espanyol demostra un cop més que, mani qui mani a Madrid, l'actitud repressiva i la set de revenja contra els que defensen la resolució dels conflictes a les urnes són insaciables. No té aturador. No pas perquè aquesta causa esperpèntica oberta ara fa un any sigui difícil de reconduir un cop arribats a aquest punt del despropòsit processal,

sinó perquè ningú no té cap intenció d'aixecar el peu de l'accelerador.

No hi ha mitges tintes. Un país que fonamenta la cohesió en la prepotència, la coacció i la impunitat no té cap necessitat d'incloure en el vocabulari conceptes com ara diàleg, clemència i negociació. No li cal fer cap altra cosa perquè tothom mira cap a un altre costat, en una Espanya enverinada per l'ultranacionalisme i en un búnquer europeu sense empatia amb la gent del carrer, vinguin de Catalunya o arribin nedant per la Mediterrània.

En aquestes circumstàncies, el republicanisme només es té a si mateix.

“
El judici és una farsa, però l'independentisme és real, i és al carrer on es juga el torcebraç

La força que es pugui fer resistint des de les institucions i fent sentir la indignació pacíficament però incontestable. El judici és una farsa, però l'independentisme és real, i és al carrer on es pot guanyar el torcebraç. Espanya és un enemic terrible però alhora debilitat per la seva dinàmica de descomposició política. Cal intel·ligència estratègica i solidesa col·lectiva per aconseguir que es vagin enfonsant ells sols en aquest fan-gar delirant. No passaran.

Carles Ribera Director @carles_ribera

SUMARI

01 Portada. El disseny i la creativitat de la portada d'aquest número són de Gabriel de Medeiros, de l'agència Evil Love.

03 Opinió. Articles de Martí Gironell, Jordi Cabré, Anna Simó, Ramón Cotarelo i Gemma Aguilera.

09 Dossier. L'acusació de la fiscalia i l'anàlisi que en fa l'advocat Gonzalo Boye centren el dossier d'aquesta setmana.

16 Reportatge. Les 10 claus del Consell per la República, analitzades per la periodista Sara Muñoz.

20 Entrevista. El director adjunt de La República, Pere Bosch, ha viatjat al País Basc per conversar amb el fundador d'Aralar, diputat al Congrés i, actualment, senador per EH Bildu, Jon Iñárritu.

24 Internacional. L'historiador Antoni Segura analitza l'auge dels populismes al món.

28 Entrevista. Reconegut internacionalment per la seva recerca sobre el càncer, el doctor Manel Esteller explica en una entrevista d'Irene Casellas com són les noves estratègies contra aquesta malaltia

52 La República Jove. El mètode científic, explicat de manera didàctica a la secció dedicada als lectors més incipients.

54 El voraviu. Joan Vall Clara repassa aquesta intensa setmana amb la seva prosa directa, amb els dibuixos de Jordi Soler.

56 Agenda. El republicanisme no aflueix i els actes en favor del procés i dels presos polítics i exiliats continuen fent-se per tot el territori.

64 Tavèrnia. Joan Poyano continua dinamitant els límits de la correcció política, amb els dibuixos de Teo Perea.

Ras i curt **ELI NEBREDÀ**@elinebreda

Ara fa un any, uns quants a Brussel·les vam viure segurament les setmanes més intenses de les nostres vides. Una part del govern s'havia exiliat. Aquells dies no van existir ni partidismes, ni retrets, ni desconfiances. Només lleialtat al país i compromís amb la República. A vegades trobo a faltar aquell esperit.

D'ENTRADA

Nosaltres també podem

Ara fa deu anys del “yes, we can”, l'eslògan que va portar Barack Obama a la Casa Blanca, el 4 de novembre del 2008. A propòsit d'aquesta efemèride, m'he llegit el discurs que Obama va fer per agrair la victòria als decisius caucus d'Iowa en què va entonar per primera vegada allò de “yes, we can”. Diuen que Obama no n'estava gens convençut d'aquesta frase que atresorava tot el seu pensament i la capacitat real de fer canviar un país, però que va ser la seva dona, Michelle, que li va dir que aquella expressió tan senzilla era el missatge que connectava amb la voluntat de canvi de tot un país. Ras, curt, senzill i efectiu. Llegir aquest discurs és un exercici que no seria sobrer que fessin des de les files independentistes. Crec que hi ha moltes parts de l'argumentari d'Obama que tant ERC,

“ Fa deu anys del discurs del “yes, we can” i estaria bé que les files independentistes el llegissin

Martí Gironell

Periodista i escriptor @martigironell

RAMON BUCH

president Torra, ara fa uns mesos, es converteixi en un recorregut per la república i que s'aturi a cada poble i cada ciutat per engrascar a fer el canvi. Ja ho deia Obama, el canvi que busquem “no és ni serà fàcil; els canvis comporten temps, grans lluites, sacrificis i esforços”. I reconeixia que “hi haurà avenços, però

com JxCat com la CUP es podrien fer seves si el que realment es vol és eixamplar la base republicana per sumar i unir esforços en la consecució del canvi real, de convertir un país sotmès en un de lliure, una autonomia en una república.

Sí, nosaltres també podem, però ens ho hem de creure i hem de recórrer tots i cadascun dels racons del país per, una vegada més, explicar per què val la pena que fem república. Que aquella marxa pels drets civils i fonamentals que demanava el

també relliscades, equivocacions, però hem de ser prou honestos per reconèixer-ho”. I recordava: “No només lluitem contra els adversaris, també contra les nostres pors, els nostres dubtes i el nostre cinisme.” I, malgrat tot això: “Sabem que no hem de defallir a perseguir l'objectiu: la voluntat de canviar per fer un país nou i millor.” No és tard, perquè les voluntats hi són. Ens ho hem de creure i sortir a predicar amb l'exemple. Si ho fem així, nosaltres també podem.

GAT I GOS

Lluís Puigbert

FIBLADES

La pell de xai els queda curta

Ara que venen eleccions a Andalusia i unes municipals necessitades de ventilació, Pablo Casado i Albert Rivera s'han adonat que la disputa de l'extrema dreta entre tres (Vox, PP i Ciutadans) empetitia i fragmentava el seu ventall electoral i deixava per al PSOE tot el centre, que és la cala on es pesca més peix. Per això, encara que els quedi molt lluny, ara veiem Ciutadans acostant-s'hi i exercint de liberals possibilistes, mentre rep les crítiques de Vox i del PP, que li certifiquen el nou estatus. No sé si a Espanya s'empassaran aquesta comèdia, però aquí, no: per més polida que sigui la pell de xai que es posin al damunt, sempre els quedarà curta per ocultar les urpes i els ullals de la provocació neofeixista que practiquen.

Enric Serra Periodista @serraamat

Ras i curt **BIEL FIGUERAS** @rincewindcat

En l'instant més fosc de l'imperi Britànic, quan la majoria dels poderosos es volien rendir, quan semblava que tot es perdia... el poble va parlar, i ho va fer a través de Churchill: "Never surrender." 'No rendir-se mai.' Encara que tot sembli perdut, encara que els altres es vulguin rendir... no ho podem fer.

OPINIONS

Els morts

Aquí no s'ha mort ningú ni morirà ningú. Fem servir aquest llenguatge perquè tots tenim al subconscient, tant si sabem història com si no, la guerra del 36 (dos anys més tard de la proclamació de l'Estat Català de Lluís Companys) i totes les atrocitats dels dos bàndols. I, en tot cas, per molt que no hi hagi hagut morts, hi ha hagut ferits: hem arribat a les mans. L'1 d'octubre no és bèl·lic però considero claríssim que és prebèl·lic, perquè després de la porra només queda una cosa. I sí que hi ha hagut presoners. Polítics. I hi ha hagut persecucions, i el 155, i s'ha arruïnat o s'ha pretès arruïnar la vida i l'economia de diversos actors. Per tant no hi ha hagut morts, però hi ha hagut guerra del segle XXI amb les poques eines que romanien del segle XX: la policia i els jutges. Ara cal veure si això és suficient per aturar un moviment com l'independentista. I aquesta és la gran pregunta.

Si esperem les sentències per als presos polítics és per saber de quin mal hem de morir. De quin mal hem de viure, què es pot fer i què no es pot fer dins d'Espanya i

“**No sé si val la pena tenir una raó per morir, es tracta de tenir una bona raó per viure**”

Jordi Cabré

La Guàrdia Civil, l'1-O, a Sant Julià de Ramis
 LLUÍS SERRAT

D'una banda, el vaig comprendre: tots volem el millor per als nostres fills. Però, d'una altra banda, vaig trobar que era una existència tristíssima. Ja no és que sigui necessària cap raó per morir, però sí per com a mínim arriscar una part o un temps del teu benestar. Això té sentit. Tenia sentit amb els totalitarismes del segle XX i té sentit, avui,

dins d'Europa en aquest segle. I, tot i així, no podem anar a remolc d'això: cal un moviment proactiu i dinàmic, que no s'aturi. Fa poc en parlava amb un amic advocat, que em deia: "La seva pàtria són les meves filles, i no penso arriscar el seu benestar."

amb el nou totalitarisme disfressat de democràcia. No sé si val la pena tenir una raó per morir, però és que no es tractava d'això: es tracta de tenir una bona raó per viure. En el fons, pensar en les teves filles és exactament això.

Advocat i escriptor @jordicabre

La fi dels cagaèl·làstics?

Es va fer molt popular a partir del novembre del 1975 una auca de sàtira política dedicada a la mort de Franco de la poetessa Concepció G. Maluquer: *l'Auca de l'enfadós (o la fi del cagaèl·làstics)*. Fer la fi del cagaèl·làstics vol dir acabar malament en la fortuna o en la salut, però "el cagaèl·làstic" es va convertir en una manera de referir-se al dictador per a molta gent coetània.

Les fosses amb republicans de la Guerra Civil sense obrir; restes d'exaltació del cop d'estat franquista; no demanar perdó per l'assassinat de Lluís Companys, ni anul·lar per llei els judicis sumaríssims del franquisme; una llei de memòria històrica que no repara les víctimes del fran-

Anna Simó

quisme; l'anomenada llei d'amnistia del 1977, que podria ser anomenada de la impunitat; negar-se a jutjar els crims del franquisme i aprovar una llei que deixava inaplicable la justícia universal a l'Estat espanyol; el Valle de los Caídos com a lloc de peregrinació franquista; la monarquia designada per Franco i no referendada *ad hoc*, intocable; l'existència mateixa de la Fundació Francisco Franco; el revisionisme històric de la Guerra Civil i el franquisme i el relativisme moral sobre el totalitarisme; excuses de mal pagador per evitar condemnar el règim franquista...

I podria seguir. Més de quaranta anys després de la mort del dictador, tant per

obrir per poder tancar.

Els estats que han assumit que havien de condemnar i reparar les accions dels seus passats totalitaris són estats que van decidir de construir el seu futur sobre la base no només de la defensa elemental dels drets humans fonamentals, sinó de l'autoexigència dels seus dirigents i de l'atenció a l'exigència de la ciutadania que els integra. Els estats que s'han resistit a la condemna i la reparació són estats que continuen sota la pressió de col·lectius que enyoren el franquisme, que se'n consideren hereus i garants del llegat o que és el que han viscut i que troben normal. Viurem aviat, per fi, el principi de la fi del cagaèl·làstics?

Filòloga @AnnaSimo

Ras i curt MAGDA GREGORI @MagdaGregori

El PSOE viu segrestat per la pressió del PP i Cs o vol conviure amb aquesta ambigüitat? Qualsevol gest del govern espanyol a favor dels presos polítics catalans alimenta la gesticulació de la dreta espanyola. Parlem de gestos, perquè de fets tangibles i amb conseqüències reals no se n'ha produït cap.

TRIBUNA REPUBLICANA

Sociologia de la revolució catalana (IV)

El naixement de la Crida el 27 d'octubre a Manresa és un exemple del sincretisme de la revolució catalana, la sociologia de la qual fem aquí. L'acte va ser una barreja voluntària de tradició i modernitat. Es va celebrar a Manresa, en memòria de les Bases de Manresa, de 1892, primera "Constitució regional de Catalunya" i origen del catalanisme polític. Enllaç amb el passat. I es va fer amb ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Enllaç amb el futur.

En l'acte de Manresa es va poder veure en acció un dels trets definitoris d'aquesta revolució catalana: la importància de les xarxes. Les xarxes són un element vertebral de l'independentisme, fins al punt que la República Catalana a què aspira és ja una república digital de fet, abans de manifestar-se com a república analògica. A la capital de la regió del Bages van confluïr, d'una banda, la densa tradició associativa catalana, les xarxes en què s'ha anat articulant al llarg dels segles aquesta societat civil sense ajuda de l'Estat, fins i tot amb l'hostilitat d'aquest, i els últims avenços en matèria de TIC i de ciberpolítica posats al servei d'una acció col·lectiva de tipus reivindicatiu.

En una societat hipermobilitzada pels objectius de l'independentisme i la llibertat dels presos polítics i les preses polítiques, l'organització d'esdeveniments d'aquest tipus, marxes, manifestacions, protestes, concentracions, es fa bàsicament a través de la via digital. La ciberpolítica, el símbol de la qual, una fletxa groga que ja estava en marxa en la Diada de la Via Catalana, es va obrir camí a través del web de l'ANC el 2013.

Les xarxes tenen un abast nacional català i compleixen tres funcions essencials, entre d'altres: difusió d'informació,

PEP DUIXANS

Les xarxes són un element vertebral de l'independentisme, i la República Catalana a què aspira és ja una república digital de fet

l'afiliació, poden fer-se per mitjans telemàtics, fet que explica per què l'acte de presentació va estar i està tan present en les xarxes, a pesar d'enfrontar-se al boicot obert dels mitjans convencionals. Tant els mitjans catalans com els espanyols estaven i estan interessats a ocultar una notícia que obre possibilitats i expectatives noves a l'independentisme.

Abans de l'era digital aquest silenci, aquesta censura dels mitjans, hauria estat mortal per a la Crida. Avui és al revés: és mortal per als mitjans les vendes dels quals continuen caient en picat, desprestigiats per haver-se convertit en portaveus de l'oligarquia espanyola i perquè l'alternativa de les xarxes no té cap competència possible. Tuitejar és un mecanisme d'informació molt més ràpid, complet i fidedigne que tots els mitjans tradicionals junts. Qui és a les xarxes és al món, fins i tot encara que els mitjans el condemnin a l'ostracisme. I no només és al món, sinó que hi és, com succeeix amb la revolució catalana, d'una manera perillosa per als interessos creats de l'oligarquia, ja que actua de manera "rizomàtica" segons la idea de Deleuze i Guattari, això és de manera autònoma, descentralitzada, no jeràrquica i variable.

Aquesta acció imprevista, rizomàtica, gràcies a les xarxes és la que fa que, quan menys s'espera, prop de tres milions de persones apareguin de sobte a votar un matí d'un primer d'octubre, malgrat la ferotge repressió de l'Estat. O que de sobte apareguin més de sis mil persones de les 50.000 que té la Crida adherides a través de les xarxes per assistir a l'acte fundacional d'una organització que neix amb l'únic i exclusiu fi d'aconseguir la República Catalana i de dissoldre's tot seguit.

debat i reclutament. Pràcticament, tots els actes de l'independentisme català s'han fet a base de voluntaris i voluntàries que així participen en una acció col·lectiva cada vegada més poderosa precisament per la manera d'articular-se. N'hi ha prou a calibrar l'impacte d'aquest intercanvi d'informació en una societat que es relaciona a través de la tecnologia mòbil.

Sis-cents voluntaris i voluntàries van fer possible la jornada de la presentació de la Crida. L'ús de mitjans audiovisuals i el maneig de les TIC van coronar un acte propi de la política 3.0. Totes les activitats que pertoca realitzar amb relació a aquest moviment, des de la informació fins a

Ramon Cotarelo

Catedràtic emèrit de Ciència Política, activista, escriptor i traductor @ramoncotarelo

Ras i curt ORIOL PONSATÍ-MURLÀ @OPonsatiMurla

Per dir-ho suau, la llengua catalana s'està morint. Mor als patis de les escoles i ja és del tot morta als dels instituts. La submissió al castellà és galopant. La nostra colonització mental, irreversible. I a quatre il·luminats els preocupa que algú pugui sortir de l'escola sense saber prou castellà!

A FONTS

Pedra angular de la resistència

El 30 d'octubre del 2017, una part del govern legítim de Carles Puigdemont empenia el camí de l'exili al cor d'Europa. Era una opció personal per evitar el risc de presó a l'Estat espanyol, però, sobretot, com relaten els exiliats, una estratègia política per mantenir viu el torcebraç d'un país que havia proclamat la República però que no havia mesurat prou la seva força davant d'un Estat autoritari disposat a emprar la violència institucional i a deixar podrir la seva justícia per tal de salvaguardar la unitat nacional.

Certament, la potència de l'exili seria major amb el govern en ple fora de l'abast repressiu d'Espanya, però existia també el risc d'una extradició en bloc i un càstig encara més gran.

El fet és que, un any després, la resistència s'articula, fonamentalment, des d'Europa, des de les cel·les de les presons catalanes i també des del carrer. El Parlament i el Palau de la Generalitat tenen la missió precària i alhora vital de mantenir viu l'autogovern després del setge del 155, però no poden escapar de la gàbia del règim monàrquic i els condicionants heretats de la dictadura per fer República.

És en aquest sentit que el Consell per la República es pot considerar una primera institució republicana. Potser dèbil, però fora de l'abast de l'Estat i de l'autoritarisme borbònic, i sota la cobertura de la legalitat belga, que ha de permetre sostenir la legitimitat republicana que van donar les urnes l'1-O i els 72 diputats independentistes el 21-D.

Ha d'esdevenir la pedra angular de la resistència, una institució de país –no de partits– a l'exili que treballi per la internacionalització de la causa catalana i per la denúncia de la repressió espanyola, però que, alhora, pivoti políticament la fase de reorganització i avançament que inicia l'independentisme amb la seva posada en marxa i la del Fòrum Constituent.

Aquesta institució a l'exili ha de completar-se amb una ciutadania permanentment mobilitzada i disposada a assumir sacrificis, i també amb voluntat de participar de la construcció efectiva de la República de baix a dalt i no a la inversa. I cal també una tercera pota: un

El president Puigdemont i diversos consellers del seu govern en la primera roda de premsa que van fer des de Brussel·les. Després, alguns dels consellers tornarien i serien empresonats ACN

govern de la Generalitat fort i cohesionat i uns partits disposats a pressionar de manera permanent el govern espanyol i fent servir els seus vots decisius en el Congrés com a caixa de ressonància de la seva pressió.

El Consell per la República ha de recuperar l'esperit de l'executiu de Carles Puigdemont, que duia la iniciativa del combat amb l'Estat. Serà una veu lliure a Europa i amb capacitat de posar en escac la justícia espanyola. De fet, la resistència a l'exili ja és la gran derrota d'Espanya, i ho seran els presos polítics quan aquest Estat acabi nu davant del Tribunal Europeu de Drets Humans.

Fins aquest moment, les responsabilitats, les expectatives i les esperances de tirar endavant la República han quedat abocades, probablement de forma injusta, en el govern de la Generalitat i el Parlament, tenallats per Madrid i en setge econòmic i judicial permanent. I la frustració en aquest aspecte és evident. No només no s'ha avançat, sinó que les tensions i les guerres fratricides

“
El Consell per la República ha de recuperar l'esperit de combat amb l'Estat

entre partits independentistes s'han accentuat.

En aquest sentit, el Consell per la República ha de ser un factor de cohesió que serveixi per ajudar a refer la unitat estratègica i visualitzar-la.

El Consell és també una oportunitat perquè els partits que hi donen suport deixin de ser ostatges de la dinàmica institucional que ens porta a competir i es dissenyin col·lectivament unes noves regles del joc no viciades pel 78.

El 27-O, la majoria parlamentària i el govern van encetar un combat contra un règim polític que, durant tres segles, ha intentat fer viure els catalans com a súbdits d'una bandera i una monarquia. Un combat duríssim per què han calgut i caldran encara molts sacrificis col·lectius i individuals, i els dirigents polítics i socials hauran de ser prou honestos per explicar bé als ciutadans aquests sacrificis.

Les estructures comencen a prendre forma; ara caldrà que deixin de ser simbòliques per ser efectives.

Gemma Aguilera

Periodista @Gemmaaguilera

Ras i curt ADA CASTELLS @AdaCastells

Hauríem de recordar més sovint una evidència: tenir un munt de seguidors a les xarxes no equival a estar menys sol, a vendre més, a ser feliç. Si ets major d'edat i encara ho creus, fes-te un bany de realitat i alça els ulls de les maquinetes. Més enllà de la pantalla, hi ha la vida.

LA MONARQUIA

Lluís Simon Isimon @lrp.cat

Felip VI i Elionor, en l'acte de lectura de la Constitució. EFE

L'adoctrinament reial

▮ L'escena de dimecres de la princesa Elionor llegint el primer article de la Constitució des d'una poltrona que l'enlairava vistosament respecte als seus futurs súbdits hauria fet saltar del sofà Umberto Eco, el gran mestre de la semiòtica. Mai una imatge havia volgut dir i significar tantes coses que van molt més enllà de les que pròpiament va llegir Elionor, ni més ni menys que el primer article de la Constitució, que és el que garanteix la monarquia i la unitat d'Espanya. Amb 13 anys, doncs, la princesa, els seus pares i els seus assessors ja es veuen obligats a fer una guerra preventiva contra aquells que pretenem que no arribi mai a regnar-nos.

Sovint s'ha acusat partits i associacions independentistes de fer

Amb 13 anys la nena ja ha començat una guerra preventiva contra aquells que pretenem que mai arribi a regnar-nos

servir els nens per als seus propòsits simplement perquè s'ha vist algun menor amb alguna estelada. De fet, a les escoles no es pot parlar de l'1 d'octubre. Ara bé, quan convé s'agafa la princesa espanyola, se la puja a una tarima i se li fa llegir la Constitució com aquell qui llegeix l'Evangelí. Paraula de Déu. I tot són lloances no només a les seves paraules, sinó a l'estil que té quan llegeix, a la seva calma, a la seva mirada segura, al somriure que dedica al rei, al convenciment de les seves idees, al seu vestit... Benvinguts a l'edat mitjana. Acatament i sotmetiment a una autoritat gairebé divina. Després de l'antic i del nou, la Constitució és l'últim testament, el que conté la veritat definitiva. Només faltava un bisbe.

Peñafiel: "Elionor no serà mai reina"

▮ El periodista que més coneix els Borbons espanyols no té pèls a la llengua quan parla del seu futur. "He llegit que Elionor serà una gran reina. Això és una ximpleria; d'aquí a poc temps Espanya no existirà com a nació i menys com a monarquia", va dir en una entrevista a *El Mundo* presentant el seu últim *best-seller*: *Los 80 años de Sofia*.

iADIÓS!

Fa 40 anys que té 40 anys i unes banyes llargues

▮ Setmana de celebracions a Madrid. Aahir, la festa d'aniversari dels 80 anys de la reina emèrita Sofia va reunir, és clar, pràcticament tota la família reial menys Urdangarin. El rei Joan Carles, encara en la diana per l'afer de Corinna, volia estalviar-se el tràngol perquè fa anys que només comparteix amb Sofia la pertinença a la reialesa. No se'n va sortir. Els que més han sabut com n'era, d'enganyada, la reina sota els llençols de palau més l'han venerada. Tot un misteri.

L'empresa familiar número 1 de l'Estat

▮ Felip VI va tenir l'honor d'inaugurar al País Valencià un congrés que l'afecta directament però que també el posa en entredit: una trobada sobre els valors de l'empresa familiar. La primera empresa familiar espanyola és la seva. De fet, deu ser de les poques que no depèn de les alteracions en el mercat ni de possibles crisis econòmiques. La mateixa Constitució garanteix uns ingressos estables i permanents no només per a l'"empresari major", que és el mateix rei, sinó per a tots els seus parents, incloent-hi fins i tot jubilats de més de 65 anys que cobren com a veritables empresaris i no com a antics treballadors uns sous envejables.

SUPRA

La ploma modular

Distribuït per:
ZYX IDEAS
Tel. 93 210 45 45
zyxideas@zyxideas.com
www.zyxideas.com

Kaweco
GERMANY, SINCE 1883

16-827-118788L

DOSSIER

ACUSACIÓ MÀXIMA

l'Estat. L'advocacia de l'Estat està representada en el procés per vetllar pels interessos de la hisenda pública i reclamar, si es feia necessari, una condemna per aquest dany patrimonial. No calia, doncs, que fes cap altra consideració respecte a altres possibles delictes diferents de la malversació, malgrat això ho ha fet, en un intent de posar en el debat el seu interès a oblidar el delictes de rebel·lió i apostar per condemnes menys elevades.

La presentació de l'acusació de la fiscalia del Tribunal Suprem és l'última evidència de la voluntat de l'Estat de resoldre el conflicte polític català per la via del Codi Penal. I per assegurar a la banqueta dels acusats el govern català, la mesa del Parlament, i els dos líders de la societat civil, a banda de la direcció dels Mossos, processats per l'Audiència Nacional també per rebel·lió, en un intent de frenar qualsevol altre intent futur de qüestionar la unitat d'Espanya. L'empresonament incondicional d'una part del govern i dels dos Jordis al llarg d'un any, denegant una vegada i una altra totes les peticions de llibertat, no en deixava gaires dubtes i dinamitava qualsevol esperança, alhora que feia evident la ingenuïtat de confiar que tot plegat

SUSANNA OLIVEIRA
soliveira@lrp.cat

La fiscalia va fer públic divendres, 2 de novembre, que vol una condemna dels líders independentistes i els comandaments dels Mossos per rebel·lió. La gestió dels *tempos* del Suprem no és casual. No hi ha casualitats d'aquestes dimensions. I ha fet públiques les acusacions quan es complia un any exacte de l'empresonament de bona part del govern de la Generalitat i la presidenta del Parlament. Aquell 2 de novembre en què havien estat citats a l'Audiència Nacional amb menys de 48 hores d'antelació per fer front a una querrel·la de la fiscalia de més d'un centenar de folis, en què es feia un relat, ometent qualsevol interpretació raonable i raonada, del delictes de rebel·lió que imputava el moviment independentista. I que després anirien qüestionant diferents veus. Des del mateix redactor del delictes de rebel·lió al Codi Penal de 1995, Diego López Garrido –que a través d'una esmena inclouria expli-

L'Estat deixa clar que vol resoldre el conflicte català per la via penal i dinamita el diàleg polític. La fiscalia, promotora de la querrel·la contra els líders independentistes i la direcció dels Mossos, manté l'acusació de rebel·lió i reclama un càstig sever

citament el concepte "violència" en el tipus penal-, fins a una llista llarga de juristes, entre ells el que va ser president del Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional, Pascual Sala.

Que la fiscalia continuaria amb el relat de la rebel·lió no generava gaires dubtes. La incògnita era saber què faria l'advocacia de l'Estat i si a través d'ella el govern de Pedro Sánchez intentaria fer política de gestos. El "gest": incloure la sedició per intentar marcar el guió d'una futura sentència i peticions de pena de 7 a 12 anys de presó. Tenia la possibilitat de retirar el delictes de malversació de fons, el gest que probablement hauria pogut tenir una transcendència en un futur recurs a Estrasburg i que hauria qüestionat que el procés català s'hagi de resoldre per la via penal. Li van donar la possibilitat l'anterior ministre d'Hisenda, Cristóbal Montoro, i el mateix president Mariano Rajoy, que en seu parlamentària van negar de manera contundent que s'hagués gastat ni un euro en l'organització del referèndum de l'1 d'octubre. Per tant quedava qüestionat cap dany patrimonial a

SENSE DIÀLEG

L'evidència és que l'Estat vol resoldre el conflicte català per la via penal

es tractava d'un avís que després es diluiria. Ni sobreseïment, ni llibertat dels presos, ni retirada de les ordres de detenció dels exiliats. Pena màxima. La traducció del "govern en líquidació" i l'"hem escapat els líders independentistes" de què presumia la vicepresidenta del govern Ra-

DOSSIER

joy, Soraya Sáenz de Santamaría, poc abans de les eleccions del 21 de desembre. El catedràtic de dret constitucional Javier Pérez Royo ho va resumir eloqüentment amb una frase: "Catalunya no té Constitució. Té Codi Penal."

El relat de la fiscalia segueix la tesi de la seva querrela, que després va subscriure el jutge Pablo Llarena durant la instrucció. Un relat que es remunta a sis anys enrere per bastir el concert entre partits i entitats socials sobiranistes per portar a terme un pla per declarar la independència de Catalunya. Un inici que se situa el desembre del 2012, quan Artur Mas, aleshores candidat a la presidència de la Generalitat per CiU, i el president d'ERC, Oriol Junqueras, van signar l'Acord per la Transició Nacional. I continua amb el *Llibre blanc de la Transició* i diferents actes polítics fins a arribar a la declaració d'independència del 27 d'octubre, a banda dels actes de desobediència a les resolucions del Tribunal Constitucional. Probablement, per arribar a aquesta conclusió, hauria estat més fàcil i breu citar com a argumentari el programa electoral amb què els partits polítics independentistes es van presentar a les eleccions del setembre del 2015 i les del desembre del 2017.

L'element clau de l'acusació, però, se situa el 20 de setembre del 2017 i en la manifestació davant de la con-

SEDICIÓ

L'advocacia de l'Estat no calia que anés més enllà de la malversació

selleria d'Economia, aquell matí en què es van ordenar més d'una quarantena d'entrades i registres i es van practicar diverses detencions de càrrecs del govern de la Generalitat. És allà on se situa el relat d'"aixecament violent" per argumentar una possible violència futura: "[...] assumint que podria reiterar-se en futures mobilitzacions; i sabent que aquest tipus d'actuacions resultaven ineludibles per portar a terme un referèndum prohibit pels tribunals i del qual depenia la declaració d'independència", escrivia Llarena en la seva interlocutòria de processament. I ara l'acusació del fiscal hi afegeixen nous arguments

que ratllen, una vegada més, el surrealisme. Utilitzant com a element incriminatori i amb referències a la Guerra Civil la consigna de "No passaran" en veu de Cuixat.

Van ser també simptomàtics els adjectius amb què alguns membres del govern de Rajoy van qualificar la manifestació davant de la conselleria d'Economia introduint-hi el terme

NO PASSARAN

S'utilitza el "No passaran" en boca de Cuixart com a element incriminatori

"concentració tumultuària," un concepte que el fiscal general inclouria després en el seu relat de la querrela per bastir la violència i la força d'una massa de gent. Criden l'atenció, però, les declaracions de l'aleshores fiscal general, José Manuel Maza, just tres dies abans, el 17 de setembre, en una entrevista publicada al diari *El Mundo* en què argumentava que l'actual legislació no permetia una resposta severa contra el moviment independentista: "El problema és que el 1995 es va suprimir el delictes de sedició impròpia, que era això mateix que està passant ara d'intentar retirar de l'Estat espanyol una part de la nostra nació sense violència ni actituds tumultuàries. La meua opinió és que allò va suposar que decisions contra la llei tan greus com aquesta quedaran amb penes molt lleus. Però és el que hi ha." Tres dies després hi havia la gran manifestació del 20 de setembre i el 30 d'octubre ja es recollia pel mateix fiscal Maza aquella manifestació com a "tumultuària" i feia encaixar els elements amb la rebel·lió.

Al marge de la discussió jurídica sobre l'ús de la violència per poder fer encaixar uns fets en la rebel·lió, no en queden al marge la denúncia per vulneració de drets dels processats durant la instrucció i tot el procés judicial. I ningú dubta ara que on es dirimirà la causa és a Estrasburg, al Tribunal Europeu de Drets Humans. Gonzalo Boye, advocat del president Puigdemont i la resta d'exiliats, en un extens article a les pàgines següents, considera clau la defensa que en un futur s'haurà de fer a Estrasburg i com la condicionarà el judici a Madrid, previst per a principi d'any.

PROCÉS CONTRA CATALUNYA

Oriol Junqueras

Exvicepresident

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació (promotor i/o cap principal)
25 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT
Sedició i malversació
12 anys de presó i inhabilitació

Joaquim Forn

Exconseller d'Interior

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació
16 anys de presó i inhabilitació
ADVOCACIA DE L'ESTAT
Sedició i malversació
11 anys i 6 mesos de presó i inhabilitació

Raül Romeva

Exconseller d'Afers Exteriors

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació
16 anys de presó i inhabilitació
ADVOCACIA DE L'ESTAT
Sedició i malversació
11 anys i 6 mesos de presó i inhabilitació

Carles Mundó

Exconseller de Justícia

FISCALIA

Malversació i desobediència greu
7 anys de presó i 16 anys d'inhabilitació.
Multa de 30.000 euros
ADVOCACIA DE L'ESTAT
Malversació i desobediència
7 anys de presó i 10 d'inhabilitació i multa

Meritxell Borràs

Exconsellera de Governació

FISCALIA

Malversació i desobediència greu
7 anys de presó i 16 anys d'inhabilitació.
Multa de 30.000 euros
ADVOCACIA DE L'ESTAT
Malversació i desobediència
7 anys de presó i 10 d'inhabilitació i multa

Santi Vila

Exconseller d'Empresa i Coneixement

FISCALIA

Malversació i desobediència greu
7 anys de presó i 16 anys d'inhabilitació.
Multa de 30.000 euros
ADVOCACIA DE L'ESTAT
Malversació i desobediència
7 anys de presó i 10 d'inhabilitació i multa

Dolors Bassa

Exconsellera de Treball, Benestar i Famílies

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació

16 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició i malversació, 11 anys i 6 mesos de presó i inhabilitació

Jordi Turull

Exconseller de presidència

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació

16 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició i malversació, 11 anys i 6 mesos de presó i inhabilitació

Josep Rull

Exconseller de Territori i Sostenibilitat

FISCALIA

Rebel·lió amb malversació

16 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició i malversació, 11 anys i 6 mesos de presó i inhabilitació

Carme Forcadell

Expresidenta del Parlament de Catalunya

FISCALIA

Rebel·lió (promotor i/o cap principal)

17 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició, 10 anys de presó i inhabilitació

Jordi Sànchez

Expresident de l'ANC

FISCALIA

Rebel·lió (promotor i/o cap principal)

17 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició

8 anys de presó i inhabilitació

Jordi Cuixart

President d'Òmnium Cultural

FISCALIA

Rebel·lió (promotor i/o cap principal)

17 anys de presó i inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Sedició

8 anys de presó i inhabilitació

Josep Lluís Trapero

Exmajor dels Mossos

FISCALIA

Rebel·lió

11 anys de presó i inhabilitació

Pere Soler

Exdirector dels Mossos

FISCALIA

Rebel·lió

11 anys de presó i inhabilitació

César Puig

Exsecretari General d'Interior

FISCALIA

Rebel·lió

11 anys de presó i inhabilitació

Teresa Laplana

Intendent dels Mossos

FISCALIA

Sedició

4 anys de presó i 5 d'inhabilitació especial per a l'exercici de mosso

Joan Josep Nuet

Secretari tercer de la mesa del Parlament

Lluís Corominas

Exvicepresident primer del Parlament

Anna Simó

Exsecretària primera del Parlament

Lluís Guinó

Exvicepresident primer del Parlament

Ramona Barrufet

Secretària quarta de la mesa del Parlament

Mireia Boya

Exdiputada de la CUP

FISCALIA

Desobediència

Multa de 30.000 euros i 20 mesos d'inhabilitació

ADVOCACIA DE L'ESTAT

Desobediència

Rebaixa la multa de Boya i Nuet a 24.000 euros

DOSSIER

OPINIÓ

Gonzalo Boye Advocat

La clau és la defensa, no l'acusació

Tant la fiscalia com l'advocacia de l'Estat han presentat els seus corresponents escrits d'acusació contra els polítics catalans. Aquells escrits tenen un format rigidament establert en la vuitcentista llei d'enjudiciament criminal, i han d'incloure, en "conclusions precises i numerades", els fets pels quals s'acusa, els delictes que s'imputen, la participació que correspon a cadascun dels processats, els possibles atenuants o agreujants que desitgin que siguin aplicats i les penes a imposar. Junta-ment amb això s'haurà de proposar la prova mitjançant la qual es pretén acreditar els fets i la responsabilitat de cada acusat.

La principal funció d'un escrit d'acusació consisteix a delimitar l'objecte de debat en el judici oral, així els acusats hauran de defensar-se únicament i exclusivament d'aquells fets pels quals han estat acusats i una funció derivada de l'anterior és la d'establir la qualificació jurídica que s'atribueix a aquells fets (el o els delictes concrets que s'imputen). Tant els fets com els delictes exposats en un escrit d'acusació són els màxims als quals pot aspirar l'acusació i, també, el màxim pel qual pot condemnar un tribunal; és a dir, el tribunal pot condemnar pels mateixos fets continguts en l'escrit d'acusació i imposar una pena igual o inferior a la sol·licitada però mai per fets diferents ni atribuir una pena més alta de la sol·licitada per les parts.

Tractant-se d'un sumari ordinari tampoc es podran practicar altres proves que aquelles que han estat proposades per les parts sense que sigui possible, com passa en les pel·lícules, que en l'últim minut aparegui un testimoni sorprenent o arribi corrents un astut detectiu privat amb algun document desconegut

fins a aquell moment... Això no passarà.

Una vegada practicada tota la prova en el judici oral, el Tribunal preguntarà a les parts si "elevant a definitives les seves conclusions", i és aquí quan les acusacions, també les defenses, hauran de ratificar aquella qualificació provisional, elevant-la a definitiva, o, per contra, la modificaran adaptant-la al resultat probatori generat durant el judici oral. En aquell tràmit les acusacions

per homicidi, però el que no es podria fer és acabar acusant-lo de robari amb violència o d'estafa perquè això causaria indefensió. En el cas del procés es pot acusar, inicialment, per delictes de rebel·lió i acabar demanant la condemna per sedició o per desordres públics.

Tenint present tot l'anterior, i ara que coneixem els escrits de qualificació presentats per la fiscalia, ja sabem de quins fets concrets s'acusa els polítics catalans així com la qualificació jurídica proposada i les penes que sol·licita per a cadascun d'ells, així com les proves mitjançant les quals vol acreditar aquells fets i la responsabilitat exigida a cadascú... Ara comença, per tant, el torn de les

defenses, que, per definició, només necessiten oposar-se, succintament, als fets esmentats i proposar la prova de descàrrec que considerin oportuna.

Descendent al cas concret, no per esperada deixa de sorprendre la qualificació de la fiscalia, que per definició constitucional és la defensora de la legalitat, que pretén la condemna pels delictes de rebel·lió i malversació, així com el seu relat de fets, que, sense cap dubte, reflecteixen una preocupant

ACUSACIÓ POLÍTICA

No estem davant una acusació penal, sinó política, revestida de format jurídic

Gonzalo Boye

És advocat del president Carles Puigdemont i els consellers exiliats i un dels estrategs de la defensa a l'exterior. Ha participat en altres procediments de gran transcendència, com ara els judicis de l'11-M, el cas Bárcenas, la defensa de l'exassessor de l'NSA Edward Snowden i la querrela contra l'administració de George W. Bush per la presó de Guantánamo. A Twitter s'ha fet famós el seu irònic i sempre enigmàtic "aquí ho deixo".

podran modificar els fets, els delictes imputats i las penes sol·licitades, però aquests canvis no podran ser substancials ni podran implicar indefensió, fet que implica: 1) que no podran agregar-se fets nous i 2) no podran canviar-se els delictes, a menys que ho siguin per altres d'homogenis, però les penes que definitivament demanin les acusacions podran augmentar-se o disminuir-se perquè la mètrica penal no causa indefensió.

A mode d'exemple: es pot acusar algú d'assassinat i a la vista de la prova practicada en el judici oral modificar, elevant a definitiva, una acusació

ELS FETS

S'han retorçat els fets i el dret amb una visió delirant del que ha succeït a Catalunya per castigar aquells que han qüestionat la indissoluble unitat de la nació espanyola

alteració en la percepció de la realitat, d'una realitat que tots hems vist i que ha transcendit les nostres fronteres.

El que realment ha succeït, tant el 20-S com l'1-O, difereix substancialment del que exposa la fiscalia i, a més, no té encaix possible en els tipus penals pels quals demana la condemna; és a dir, la fiscalia ha retorçat els fets i el dret amb una visió delirant del que ha succeït a Catalunya

ni de bon tros, sinó de portar-lo a l'arrel del problema i a com, amb violació dels drets col·lectius, s'arriba a la instauració d'un procés penal que pretén legitimar una repressió massiva, ara singularitzada en els líders polítics i socials, d'un moviment absolutament democràtic que ha qüestionat el "fonament" de la Constitució Espanyola de 1978: la indisso- luble unitat de la nació espanyola.

LA CLAU

Es vol impedir que el debat vagi a l'arrel del problema: la violació dels drets civils i polítics del poble català

LA DEFENSA

S'ha de definir si es defensarà els acusats o si es defensarà allò que políticament defensen els acusats i que és el que els ha portat a la presó

ment compatibles, però les conseqüències jurídiques de l'una i l'altra seran diferents com diferents seran les conseqüències polítiques que se'n derivin.

La gran diferència entre una línia de defensa i l'altra, tenint present que aquest procés acabarà el seu recorregut a Estrasburg, és que en un cas i en l'altre la resposta final que donarà el Tribunal Europeu de Drets Humans no serà de la mateixa intensitat ni repercussió, i això és perquè no és el mateix un pronunciament basat en la vulneració de drets processals (article 6, procés equitatiu) que un de basat en la vulneració dels drets civils i polítics (articles 9, 10, 11, 14 i 17 per exemple).

Una sentència d'Estrasburg basada en una vulneració processal només afecta qui recorre i l'ha sofert personalment i directament, es tracta d'una resposta individual sense efectes més enllà de la persona concreta afectada; per contra, una sentència que abordi l'arrel del muntatge tindrà conseqüències profundes no solament per als afectats directes sinó per al conjunt del poble català, que, si bé no s'asseurà al banc dels acusats, sí que veu els seus drets afectats en aquest judici.

En definitiva, ara la decisió no és si s'ha de fer una defensa tècnica o política (aquesta distinció només es correspon amb un relat que es pretén instal·lar des de Madrid per deslegitimar una defensa tècnica dels drets i llibertats civils), tenint present que les dues línies són tremendament tècniques, sinó si es pretén fer una defensa individual o col·lectiva; dit d'una altra manera: s'ha de definir si es defensarà els acusats o si es defensarà allò que políticament defensen els acusats i que és el que els ha portat a la presó i el banc dels acusats.

Segurament, la millor de les respostes a aquest dilema, la tenim des de fa mesos i procedeix de Slesvig-Holstein: el seu Tribunal Superior va determinar que els fets pels quals es reclamava el president Puigdemont són inherents i propis en una democràcia i tot estat democràtic ha de tolerar-los; és a dir, es tracta de fets que no tenen rellevància penal perquè són l'exercici legítim d'una sèrie de drets individuals i col·lectius que l'Estat espanyol ha tractat de criminalitzar per reprimir les legítimes aspiracions del poble català... I aquí ho deixo.

És tècnicament possible, i jurídicament desitjable, que el debat en el judici oral, inclosa la discussió probatòria, se centri a desmuntar el muntatge, posant en evidència com s'ha construït aquest procés i, sobretot, per què s'ha arribat fins a aquest punt. Tècnicament parlant, és important acreditar les vulneracions de l'article 6 del Conveni Europeu de Drets Humans ("Dret a un procés equitatiu") però encara ho és més acreditar la vulneració d'altres drets reconeguts en el Conveni, com són: el "Dret a la llibertat de pensament" (article 9.1), el "Dret a manifestar el seu pensament individual o col·lectivament" (article 9.2), el "Dret a la llibertat d'expressió" (article 10.1), el "Dret a la llibertat de reunió i associació" (article 11), el "Dret a no ser discriminat" (article 14) o que es garanteixi que l'Estat no abusa del dret (article 17).

A partir de l'acusació, s'obren dues vies de defensa diferents, com són: a) intentar acreditar que els fets no van succeir i/o que en els mateixos no tenen responsabilitat els acusats, o b) intentar acreditar que tot el procés és una resposta antidemocràtica a les legítimes aspiracions del poble català. Les dues posicions són legítimes, extremadament tècniques i perfecta-

amb l'únic fi de castigar aquells que, en exercici legítim de les seves llibertats civils, han qüestionat la indisso- luble unitat de la nació espanyola per vies pacífiques.

No estem davant una acusació penal sinó política, revestida de format jurídic, a través de la qual es pretén acovardir, mitjançant la condemna penal, el dissident, fet que obliga a articular una línia de defensa que depèn, necessàriament, no tant de

qüestionar els fets o la responsabilitat i participació dels acusats en els mateixos sinó la interpretació que es dona a aquells fets i com s'ha arribat fins a aquest punt i moment. L'acusació pretén circumscriure la discussió a una visió especial i parcialitzada d'uns fets intentant impedir que el debat vagi a l'arrel del tema: la violació dels drets civils i polítics del poble català.

No es tracta de polititzar el debat,

DOSSIER

La “rebel·lió militar” de Companys

PERE BOSCH
pbosch@lrp.cat

El 13 d'octubre del 1934, el govern d'Alejandro Lerroux va presentar una querrela contra el govern de la Generalitat. Es tractava de depurar responsabilitats pels fets que s'havien produït a Catalunya el 6 d'octubre. En el document, a banda de descriure breument la dinàmica dels esdeveniments, es remarcava que tenien “el caràcter d'un delictes de rebel·lió, definits en el número 4 de l'article 238 del Codi Penal comú, delictes que es va convertir, en ser hostilitzades les forces de l'exèrcit, en un delictes de rebel·lió militar, comprès en l'article 237 del Codi de Justícia Militar, circumstància quarta”. El govern, doncs, havia optat per aplicar-los el Codi de Justícia Militar, més concretament, el capítol 237, que tipificava el delictes de rebel·lió militar a aquelles persones que s'alcessin “en armes contra la Constitució de l'Estat, contra el rei, els cossos colegisladors o el govern legítim”.

Els participants en la revolta del 6 d'octubre no encaixaven en les tres primeres circumstàncies previstes, que incloïen els revoltats manats o auxiliats per forces de l'exèrcit o que formessin part d'una partida organitzada militarment. El fiscal els encaixava en el quart supòsit, en què s'incloïa aquells que hostilitzessin “les forces de l'exèrcit abans o després d'haver-se declarat l'estat de guerra”. A l'hora d'establir el càstig, el fiscal evitava demanar la pena de mort per al “cap de la rebel·lió” i per una pena de 30 anys d'acord amb el punt 2 de l'article 248, que incloïa aquells que s'adherissin “a la rebel·lió en qualsevol forma” que l'executessin i els qui “valent-se del servei oficial” que du-

Set dies després de la revolta del 6 d'octubre del 1934, el govern d'Alejandro Lerroux va presentar una querrela contra el govern de la Generalitat que se sustentava en el delictes de “rebel·lió militar”, previst en el Codi de Justícia Militar del 1890

Lluís Companys i Alejandro Lerroux, presidents de la Generalitat i del Consell de Ministres, poques setmanes abans de la revolta del 6 d'octubre ➔ MUNDO GRÁFICO

guessin a terme, propaguessin “notícies” o executessin actes que puguessin “contribuir a afavorir-la”. Per tal de delimitar el nivell de responsabilitat, el fiscal recorria a l'article 14 del Codi Penal comú, en què es considerava autors d'un delictes els qui formessin “part directa en l'execució del fet”.

L'ACUSACIÓ DEL FISCAL

L'escrit de conclusions no es va donar a conèixer fins al 4 d'abril. El document, que es va reproduir en bona part de la premsa estatal, ens permet conèixer la interpretació oficial de la revolta. En el document, es començava interpretant que el president i els consellers “van quedar molestos perquè a formar part del nou govern de la República van entrar elements pertanyents al partit nacional anomenat CEDA contra els desitjos i indicacions que els processats havien fet arribar a qui tenia plenitud de fa-

cultats constitucionals per donar sortida a la crisi”. Hom reconeixia obertament, doncs, que el mòbil principal de la revolta havia estat l'entrada del partit ultraconservador en el govern de l'Estat, si bé es feia èmfasi en la idea que la CEDA no s'adequava als “desitjos i indicacions” i no pas en el fet que aquest partit era obertament antirepublicà i antiautonomista. El principal motiu, doncs, havia estat aquest “disgust” que, al mateix temps, havia estat “estimulat” per les “notícies que alguns caps de grups polítics nacionals havien [...] trencat tota relació amb les institucions del règim i que en algunes províncies de la República s'havia declarat la vaga general”.

En el cas de Catalunya, el fiscal interpretava que la vaga general havia estat declarada per “obers pertanyents als partits polítics representats en el govern regional” i havia es-

Lluís Companys i els consellers de la Generalitat durant el judici pels fets del 6 d'octubre

AHORA

La filtració a la premsa

L'escrit de conclusions va presentar-se al Tribunal de Garanties a les nou del vespre del 4 d'octubre, sense possibilitat que les edicions de la tarda dels diaris se'n fessin ressò, excepció feta d'una publicació conservadora, que va disposar de l'escrit unes hores abans. L'endemà, bona part dels mitjans va reproduir la mateixa informació i, hores després, apareixien les primeres valoracions.

tat "estimulada, sostinguda i estesa per elements del sometent, escamots i Estat Català". La responsabilitat de la Generalitat consistia en el fet que "no es van fer les gestions ni es van prendre les mesures convenients per impedir-la o resoldre-la". Però no n'hi havia prou amb la passivitat, sinó també en la desobediència. En aquest sentit, el fiscal recordava que el ministre de la Governació havia requerit el conseller Dencàs "per tal que apliquessin a Catalunya les mesures que el govern de la República adoptava "per a tota Espanya", especialment en allò que feia referència a la protecció dels centres de comunicació, però que el conseller li havia contestat que "responia de tot a Catalunya". En contraposició amb aquesta actitud i per tal d'aprofundir en la idea de l'alçament, el fiscal reproduïa íntegrament la proclama que havia fet Lluís Companys des del balcó del Palau de la Generalitat en presència "de tots els consellers firmants" i davant un "públic nombrós", entre què algunes persones "armades amb rifles". A més del discurs de Companys, l'escrit també recordava l'al·locució de Ventura Gassol en què es batejava el president de la Genera-

litat com a "digne successor de l'insigne i immortal Francesc Macià i el continuador d'aquella història de gestes glorioses i de sacrificis exemplars" i, allò que resultava més transcendental per a l'acusació, demanava a la gent que s'havia aplegat a la plaça de la República que es dispersés per Barcelona i Catalunya "per portar la bona nova de la proclamació de l'Estat català", per "donar suport a les forces del govern de Catalunya [...] per imposar l'ordre". Gassol també els encoratjava a "defensar amb paraules i fets les llibertats contra qualsevol agressió", costés el que costés i vingués d'on vingués. Pel que fa a logística, el fiscal recordava que s'havia fet una convocatòria "a través de fulls impresos i avisos per ràdio" i, alhora, que el micròfon que havien utilitzat Companys i Ventura Gassol havia estat instal·lat per Ràdio Barcelona, "que havia estat requisada pel govern regional el dia anterior, fent arribar un equip amplificador a la Generalitat i un altre a la conselleria de Governació". El document també recordava el requeriment de Companys al capità general de Catalunya, Domènec Batet, per tal que "amb totes les seves forces es posés a les se-

ves ordres per haver proclamat l'Estat català de la República Federal Espanyola", un requeriment que s'havia fet per via telefònica i per escrit. El document relacionava les persones mortes i els desperfectes provocats. I referia el moment de la detenció de Companys i la resta de consellers, poc després que hagués estat hissada la bandera blanca. En la part final, es remarcava que el president de la Generalitat havia portat a terme "activitats directives o de cap" a través de la lectura de la proclama i del requeriment al capità general "per tal que es posés a les seves ordres amb les forces que manava", però també es posava de manifest que va haver-hi "altres persones diferents de les incloses en la causa que van executar actes característics de direcció i comandament". No es tractava d'un matís menor. El Codi de Justícia Militar establia, en el número 1 de l'article 288, que "el cap de la rebel·lió" seria castigat amb la pena de mort. Malgrat les pressions d'alguns mitjans i partits, però, el govern de Lerroux va optar per no assenyalar Companys com a cap de la revolta, amb què n'hauria hagut de sol·licitar la pena de mort.

REPORTATGE

LES 10 CLAUS DEL CONSELL PER LA REPÚBLICA

Fruit del pacte entre Junts per Catalunya i ERC, neix per fi el nou òrgan d'acció de l'independentisme pensat, a grans trets, per anar implementant la República, reivindicar el dret a l'autodeterminació del poble català i accentuar encara amb més força la internacionalització del conflicte

SARA MUÑOZ
smunoz@lrp.cat

Passar de les paraules als fets. Demostrar amb accions concretes la voluntat real del govern de la Generalitat de JxC i ERC d'avançar en el camí cap a la independència. Aquest és l'objectiu de l'executiu català i amb aquest teló de fons s'ha presentat recentment el Consell per la República, l'eina que aspira a esdevenir la nova casa del sobiranisme. El nom inicial havia de ser Consell de la República. El canvi de proposició, apostant pel *per* en lloc del *de* original, posa de manifest que els seus impulsors són conscients que resta molta feina per fer i que el camí serà llarg. Quina feina es podrà desplegar des del nou òrgan? Mirem de desgranar les seves claus:

1

Passar a l'acció

Després de diversos ajornaments, dimarts, 30 d'octubre, es va presentar al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat el Consell per la República. La posada de llarg del nou òrgan d'acció de l'independentisme es va fer coincidir amb el primer aniversari de la primera compareixença pública del govern català a Brussel·les. Amb la creació del Consell, que dirigirà des de l'exili el diputat Toni Comín, l'executiu català vol reivindicar la legitimitat democràtica de l'1-O i del 27-O, alhora que es vol injectar una dosi de credibilitat al procés. Envoltat per la solemnitat que va marcar l'acte de presentació, el vicepresident del govern català, Pere Aragonès, va definir el Consell com "l'espai lliure per buscar la internacionalització del cas català". I va subratllar que el país està sota les regnes d'un govern "compromès a acabar aquest camí". Des de Brussel·les, el president Carles Puigdemont va voler encomanar

Videoconferència. El govern català en ple va assistir a l'acte del dia 30 de presentació del Consell per la República, en què es van poder seguir les intervencions en directe i des de l'exili tant de Carles Puigdemont com de Toni Comín (a la imatge) EFE

una dosi d'energia positiva: "Ha arribat el moment d'arreglar-nos sobre quatre pilars: el govern de la Generalitat i els ajuntaments, la societat civil mobilitzada, els presos polítics i la seva lluita, i el Consell per la República." En el mateix acte, el president de la Generalitat, Quim Torra, va deixar clar que aquí ningú es rendirà malgrat la repressió de l'Estat espanyol: "No hem vingut aquí a refer l'autonomisme. No tenim alternativa a avançar cap a la llibertat. La República és l'única garantia de relació assenyada, de tu a tu, amb l'Estat espanyol i el poble espanyol."

2

Un òrgan sota jurisdicció belga

Conscients que l'Estat recorre a tots els mecanismes que tingui al

seu abast per frenar qualsevol avenç sobiranista, el Consell per la República es blindava contra el contracte espanyol creant-se sota l'empara de la jurisdicció belga. És sabut que Bèlgica és el país d'Europa amb més líders independentistes exiliats i un dels països europeus on els jutges neguen el delictes de rebel·lió. "A aquest Consell, no li poden aplicar el 155, es blindava contra el 155", va afirmar Carles Puigdemont durant la seva videoconferència. Malgrat que aquest aspecte va ser remarcat per diferents vies, a hores d'ara es desconeix l'estructura jurídica del Consell. Tindrà línia directa amb el govern català però "no intervindrà en les decisions del dia a dia de l'executiu", va assegurar la portaveu del govern, Elsa Artadi, hores abans de la presentació.

3

Una entitat privada

El Consell per la República és una entitat privada que beurrà de finançament privat però amb vincles estables i regulars i ple suport del govern de la Generalitat i de les principals entitats sobiranistes. En la presentació, hi van ser presents tant el president, Quim Torra, com el vicepresident, Pere Aragonès, així com els màxims representants de l'ANC i Òmnium. El Consell no dependrà ni orgànicament ni econòmicament de la Generalitat ni de cap administració catalana, una estratègia que hauria de servir per evitar la intervenció dels poders públics espanyols. Així doncs, el Consell no rebirà diners públics perquè és un "organisme de dret privat". El seu director, Toni Comín, té clar

que "el Consell no es pot impugnar en el moment en què es finança a través de mitjans privats". En paraules de Pere Aragonès: "L'estructura del Consell per la República ens deixa les mans lliures per treballar pels nostres objectius."

4

Unitat del govern

Els darrers mesos s'han visualitzat fortes discrepàncies entre les dues formacions que integren el govern de la Generalitat, un fet desmoralitzador que ha aixecat fortes crítiques de la societat civil. Amb l'impuls del Consell per la República es vol recuperar una imatge de consens i unitat que es manté en la corda fluixa malgrat aquesta nova fotografia conjunta. A la plaça Sant Jaume, en finalitzar l'acte, un centenar de con-

REPORTATGE 10 CLAUS DEL CONSELL PER LA REPÚBLICA

centrats van rebre els líders polítics de l'independentisme amb crits a favor de la "unitat". En un missatge adreçat al sobiranisme, Puigdemont també va recalcar que "només s'aconseguirà vèncer l'Estat autòritari si hi ha confiança entre els independentistes i es reparteixen la feina". "La República, o la fem entre tots, o no la farem", va sentenciar el president a l'exili.

5

Internacionalització del conflicte

És un dels grans objectius del Consell per la República: continuar visualitzant a Europa un conflicte que manté nou persones a la presó i set a l'exili i que esquitxa en la causa oberta pel Tribunal Suprem un total de 18 líders independentistes. Aquest repte no és nou, ja que des de fa un any es treballa per visualitzar l'exili polític de part d'un govern escollit pels catalans a les urnes. A Europa, el nou òrgan també es proposa treballar de valent per al "reconeixement de l'autodeterminació i el mandat de l'1 d'octubre, del qual neix la legitimitat del Consell", va afirmar Toni Comín. Per a Carles Puigdemont, el Consell per la República aplanarà el camí "per al reconeixement internacional de la República Catalana".

6

Suport del poble

El Consell per la República representa una nova fórmula de governança en tant que la ciutadania hi té reservat un paper absolutament primordial. Des del minut 1 s'està creant un registre de ciutadans, de pagament, amb totes aquelles persones que volen participar en la construcció de la República. Les adhesions es fan a través de Consell.republicat.cat i l'aportació mínima és de 10 euros. Dijous a la nit hi havien uns 22.000 inscrits. Els adherits podran votar per triar una assemblea de representants que impulsarà debats constituents. El president Carles Puigdemont va assegurar que el Consell de la República

Suport al carrer. Poc més d'un centenar de persones, moltes menys de les esperades, van seguir l'acte de presentació del Consell per la República des de la plaça Sant Jaume, a través d'una pantalla gegant ➔ ACN

es "proposa avançar cap a l'Estat independent" a través de la participació ciutadana en "debats constituents". En aquest registre es pot apuntar tothom, sense límit d'edat ni d'origen. El 8 de desembre es presentarà a Bèlgica l'"estructura definitiva" del Consell, el calendari i el reglament electoral. En aquesta cita estan convocats els actors sobiranistes que el 22 d'octubre es van trobar a Waterloo perquè Puigdemont els exposés el projecte. Tot aquest recorregut ha d'acabar, segons Puigdemont, amb una proposta de constitució.

7

Alguns interrogants

El nou òrgan independentista neix farcit d'interrogants, tant pel que fa al seu recorregut com a les possibilitats reals que té d'incidir en la implementació de la República. I més sabent que tota la seva activitat serà seguida amb lupa per les estructures de l'Estat espanyol. Segons Puigdemont: "Des del Consell -que ell mateix presideix- farem els debats que l'Estat no vol que tinguem al Parlament i farem les polítiques que no volen que fem." Toni Comín es va referir al Consell com "un espai de coordinació i acció política que arribarà allà on les institucions no poden". Així doncs, encara ara manca moltíssima concreció.

8

Lideratge

Si el Consell per la República es va presentar al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat va ser pel "reconeixement" que l'executiu dona al president Carles Puigdemont i

als membres del govern a l'exili. Un executiu que el govern català reconeix com a "legítim". Carles Puigdemont és el gran líder de l'independentisme i així es va constatar durant l'acte de presentació del Consell, quan va rebre una sonora ovació de més d'un minut per part de tots els assistents, que abans es van posar drets per agrair les paraules del president a l'exili. Fins i tot el president Quim Torra insisteix en el fet que el seu nomenament ha de

'Els segadors'. El president, el vicepresident i la portaveu del govern, en el moment del tancament de l'acte de presentació del Consell, entonant 'Els segadors'

ACN

ser temporal, ja que només està justificat per la impossibilitat d'investir Puigdemont. Respecte al futur dels presos i els exiliats, Quim Torra ho va deixar clar: "No acceptarem sen-

dentista que s'ha desmarcat del nou òrgan. Ho ha fet des del primer dia, ja que va declinar la invitació per assistir a la trobada de Waterloo. Els cupaires consideren que el Consell per la República "és simbòlic" i que com a tal "no serveix per avançar cap a la independència de Catalunya", atès que "no busca la ruptura amb l'Estat". La CUP sempre ha defensat la necessitat de crear una institució paral·lela per evitar l'embat de l'Estat contra l'independentisme però des d'uns criteris de "rigor, discreció i responsabilitat" que, segons aquesta formació, "no té el Consell per la República". Els impulsors del nou instrument no renuncien a seguir la formació anticapitalista.

10

Les reaccions

L'ADN amb què neix el Consell per la República pretén deixar fora de joc l'Estat espanyol, que té poc marge de maniobra per intervenir-hi. Potser per aquest motiu les primeres reaccions de part dels líders unionistes van ser de menyspreu cap al nou òrgan sobirania. El portaveu parlamentari de Ciutadans, Carlos Carrizosa, va acusar el Consell per la República de "voler suplantar les institucions democràtiques de Catalunya" i directament el va qualificar de "guingueta" on, segons hi va afegir, "els independentistes col·locaran els seus amics". El president del PPC, Xavier García Albiol, es va mofar de l'acte i més concretament de la dansa típica que s'hi va exhibir. En el seu compte de Twitter va escriure: "Dansa al Palau de la Generalitat en honor al líder espiritual de la República Catalana, Carles Puigdemont. A més de secta fanàtica, ara són *cutres*." El PSC, per la seva banda, va presentar una proposta de resolució contra la creació del Consell per la República que va ser rebutjada per la Comissió d'Assumptes Institucionals (CAI) del Parlament. Els socialistes al·legaven que fundar-lo "pot suposar un menysteniment o usurpació de les funcions del govern i la cambra". Des del govern espanyol, Pedro Sánchez podria estar estudiant una possible impugnació del Consell per la República. Toni Comín va assegurar dijous que, si l'executiu liderat per Sánchez decideix finalment actuar contra el nou organisme, "voldrà dir que en reconeix la dimensió institucional".

tències que no siguin la lliure absolució i l'arxivament de les causes."

9

El gran absent

La CUP és l'única força indepen-

ENTREVISTA

Jon
Iñarritu

PERE BOSCH
pbosch@lrp.cat

Jon Iñarritu (Leioa, 1979) és un dels senadors més actius. I, si passem el seu compte de Twitter, les preguntes que formula o l'agenda, també ens adonem que aquest representant d'EH Bildu s'ha convertit en un dels millors aliats del procés independentista. Durant els darrers anys, ha denunciat amb fermesa les clavegueres de l'Estat, les maniobres contra Catalunya i la repressió del primer d'octubre.

Per què aquest interès per Catalunya? És per simpatia o bé senzillament perquè el tema català és molt present en els debats del Senat?

És una suma de diversos factors. En primer lloc, hi ha una simpatia i una solidaritat des de la nostra formació, EH Bildu, amb el sobiranisme català, fet que no és nou. A més a més, es dona la circumstància que estic al Senat, on ha pres més protagonisme la repressió contra Catalunya, que s'ha certificat amb l'aplicació de l'article 155. En aquell moment ja vaig advertir que hi havia un problema polític que havia de ser resolt per aquesta via i no per la repressiva i vaig denunciar la narrativa que a Catalunya hi hagués hagut violència o una rebel·lió. Al mateix temps,

Fundador d'Aralar, diputat al Congrés i, actualment, senador per EH Bildu, s'ha convertit en un dels millors aliats del nostre país

també soc membre de la comissió d'Interior, que s'ha centrat en temes com ara la repressió de l'1 d'octubre i altres fets anteriors. Tot plegat m'ha portat potser a tenir més protagonisme. Però també voldria reivindicar la tasca que estan fent dia a dia els senadors del PDeCAT o ERC en contra de la repressió de l'Estat.

Hi ha molts pocs senadors que tinguin tanta repercussió pública com vostè. Què ho fa? És un problema de la mateixa institució o per la dinàmica de molts senadors?

És veritat que el Senat ha tingut molt poc ressò mediàtic. En tractar-se d'una cambra de segona lectura i amb una clara majoria del Partit Popular ja se sap les decisions que es prendran, a diferència del que passa al Congrés, on hi ha més joc polític. Això va canviar el dia del debat del 155, quan va haver-hi centenars de periodistes acreditats. Per altra banda, també és veritat que hi ha alguns partits, com ara el PP, que ho han convertit en un cementiri d'elefants, per dir-ho d'alguna manera. Hi envien polítics que havien tingut un paper destacat temps enrere en l'àmbit de comunitats autònomes, especialment. A vegades em pregunten per què serveix el Senat. Doncs perquè hi hagi un partit, com el PP, que amb només un 33% de vots en les darreres eleccions tingui un 66% de representació al Senat. El PP podria

haver aplicat el 155 sol sense necessitat de cap altre partit. La conclusió és que el Senat es va fer perquè la dreta, per una qüestió de repartiment, disposés permanentment d'una majoria absoluta per bloquejar-ho tot.

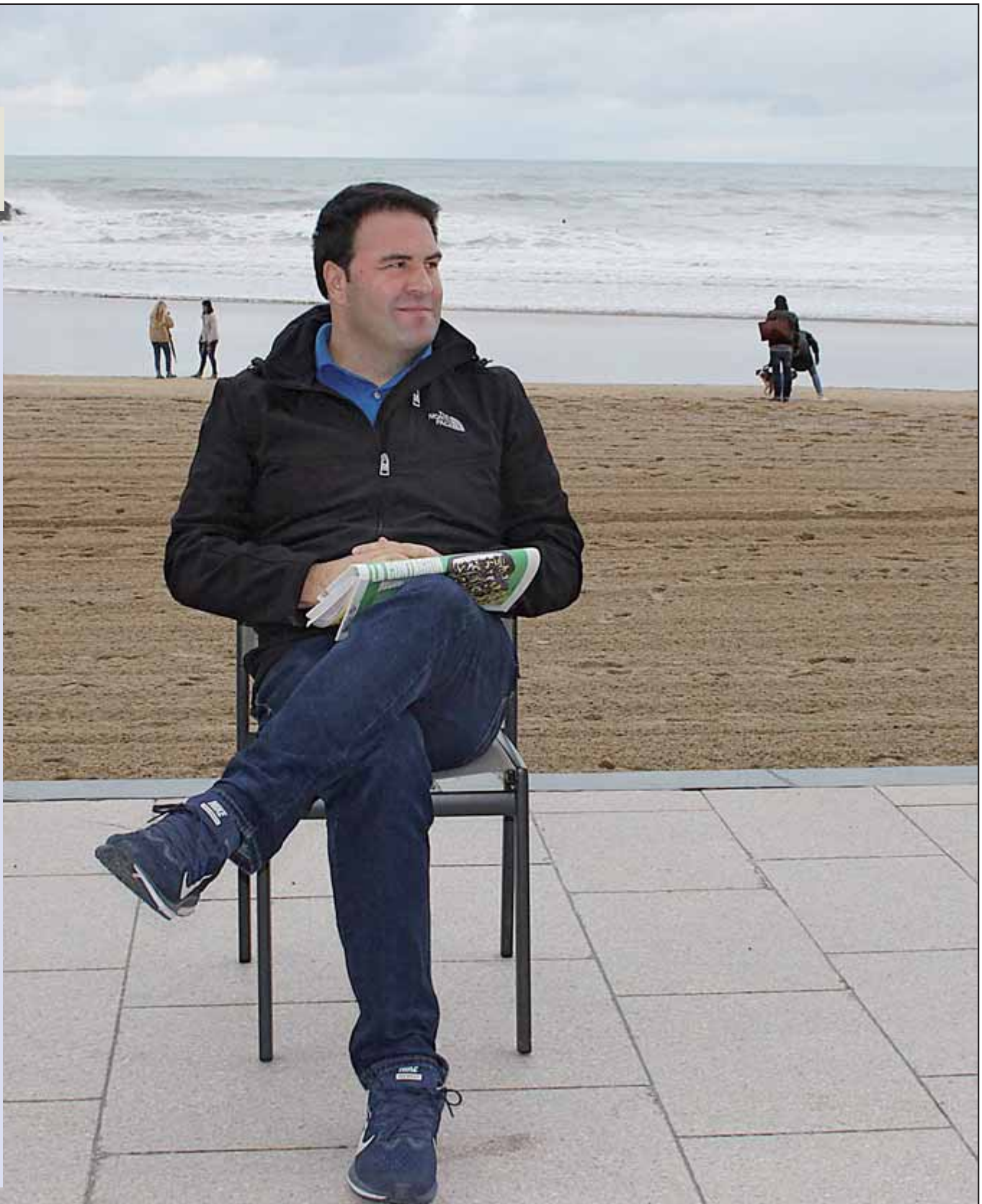
Vostè està en la comissió d'Interior. Encara avui hi ha informació sobre l'aparell repressiu contra el referèndum de l'1 d'octubre que no s'ha donat a conèixer?

Jo personalment, però també molts altres senadors i diputats, hem intentat esbrinar què va succeir aquell dia i els anteriors; i en primer lloc hem de denunciar la manca de transparència que va tenir l'anterior executiu i l'actual. Jo he demanat instruccions, ordres, imatges o organigrames i no se m'han facilitat dient que s'està en un procés judicial, quan sí que han aparegut, a conveniència, en alguns mitjans de comunicació. A mi em sembla excel·lent que els periodistes puguin fer la seva tasca, però també se'ns hauria de facilitar a nosaltres allò que demanem perquè és la nostra funció. En primer lloc, doncs, hi ha ocultació. I, en segon lloc, no cal ser un expert en política interior, més enllà de l'absurditat i de la nefasta decisió de reprimir un referèndum (és la primera vegada en la història que es fa), per adonar-se que es van cometre nombroses irregularitats, ordres defectuoses i desprocció policial. Tots els que vam ser

Jon Iñarritu, a la platja principal de Biarritz LA REPÚBLICA

Una destinació monàrquica

Ens citem amb Jon Iñarritu al davant del Casino de Biarritz, al País Basc francès; però l'entrevista es produeix en un cafè proper, just al davant de La Grande Plage. Biarritz encara conserva l'elegància que va imprimir-li l'aristocràcia europea, quan va convertir-lo en una destinació cobejada, atreta per les propietats terapèutiques que li atribuïen els metges ja a partir del segle XVIII. L'esposa de Napoleó, andalusa de naixement, va fer-hi construir un palau; i, durant anys, es va convertir en la cort dels festejos. La monarquia espanyola també va deixar-hi empremta. Va ser molt a prop d'aquest lloc, a l'estació de La Négresse, on Isabel II va ser rebuda per l'emperador francès en el seu camí de l'exili el 1868; i també on el seu fill, Alfons XIII, va demanar la mà a Anna de Battenberg el 1906. Lluny de l'ostentació que encara desprèn l'indret, Jon Iñarritu se'ns revela com una persona senzilla i propera; i, per damunt de tot, amb un discurs clar en defensa dels drets individuals i col·lectius.

allí ho vam poder comprovar, per molt que ara es vulgui tapar amb notícies falses o altres recursos. Jo crec que els jutjats tenen l'obligació d'aclarir el que va passar i els parlamentaris, també; i el govern actual té l'obligació de proporcionar-nos la informació que l'anterior no va voler facilitar-nos.

A parer seu, al govern del PP, el tema se li va escapar de la mà o es va tractar d'una repressió perfectament calculada?

En això hi ha opinions de tot tipus. La meua lectura és que no és un proble-

REPRESSIÓ DE L'1-0

“La meua lectura és que la violència exercida a aquella hora i en uns llocs molt determinats perseguia atemorir la població i reduir la participació”

ma que se li escapés de la mà, sinó que la violència exercida a aquella hora del matí i en uns llocs i uns col·legis determinats en què hi havia més mitjans de comunicació o en què havien d'anar a votar persones significatives, cercava l'objectiu d'atemorir la població i evitar que anés a votar. És molt significatiu que la major repressió es donés a primera hora del matí.

En tot cas, no van valorar gaire la imatge internacional que es podia donar...

És veritat que això va deteriorar la seva

imatge i es van convertir en allò que jo anomeno la “Turquia occidental”, però estic convençut que en alguns sectors de població devia generar pànic i por. Et confesso que si els meus pares haguessin volgut anar a votar jo els hauria dit que no, els hauria demanat que es quedessin a casa. També és veritat que la repressió va mobilitzar alguns ciutadans i els va fer anar a votar, però la societat catalana és molt cívica i tranquil·la i estic convençut que aquella imatge de violència li devia espantar. L'Estat volia que no s'arribés a un mínim de participació del 50% i un vot

ENTREVISTA JON IÑARRITU

favorable del 55; sobretot perquè ja hi ha estàndards internacionals, com ara a Montenegro, que fixen aquests límits per ser reconegut. Si repassem l'hemeroteca dels dies anteriors a l'1 d'octubre, podem comprovar que hi havia enquestes de diaris digitals com ara *El Diario.es* i *El Español* que situaven la participació més enllà del 55% i que el positiu també seria superior. Per tant, des del meu punt de vista, això no va ser un caos, sinó que la violència policial estava perfectament calculada. Una persona tan influent com l'exministre Alfredo Pérez Rubalcaba va dir que Espanya hauria de pagar un preu però que, aquest preu, calia pagar-lo. Des del meu punt de vista el preu a què es referia era la imatge exterior d'Espanya.

Vostè era al Senat quan es va aprovar l'aplicació de l'article 155. Com va viure aquell moment?

Aquell dia em vaig sentir profundament trist per la injustícia i al mateix temps vaig ratificar la idea que l'Estat no té una solució en termes democràtics a les crisis territorials que ha d'afrontar. Els senadors van acabar aplaudint i victorejant aquella mesura que ells deien que era a favor del poble de Catalunya quan la immensa majoria hi estava en contra. En la meua intervenció, els vaig dir que es tractava d'una mesura supremacista i colonialista i que si creien que era tan bona per als catalans que la portessin al Parlament i la sotmetessin a votació allà. A part de tot això, nombrosos constitucionalistes han advertit que l'article 155 no permetia cessar tot un govern ni convocar eleccions al Parlament. De totes maneres, també crec que hi havia un càlcul polític en la convocatòria d'eleccions, però els va sortir malament la jugada.

Malgrat tot, el lehendakari va arribar a dir que si Catalunya hagués obeït no s'hauria aplicat el 155. Com valora el paper que ha jugat Iñigo Urkullu en tot el procés?

Algun dia ens ho haurà d'aclarir. Jo crec que en un primer moment ell va actuar de bona fe intentant fer de mitjancer, però també crec que des de sectors de l'Estat hi va haver gent que el va enganyar i el va utilitzar per anar contra el poble català. Aquelles declaracions no són les més afortunades, perquè estava responsabilitzant les víctimes de la repressió. Segons sembla, hi havia la proposta de no aplicar el 155 si es convocaven eleccions, però quan es van demanar garanties no es van donar. I després hi havia una segona lectura, que s'aplicaria el 155 però que seria lleu. Per tant, es va enganyar la mediació. L'Estat, des de tots

URKULLU

“És veritat que el lehendakari ha demanat la llibertat dels presos i els ha visitat, però al meu entendre hauria d'haver estat molt més actiu i contundent”

PARADOXA

“L'Estat ha respost al moviment cívic i pacífic dels catalans amb les mateixes mesures repressores que a Euskal Herria en un context de violències”

MODEL

“A Euskal Herria tenim molt a aprendre del que han fet els catalans de manera totalment cívica i pacífica”

els estaments, des del cap de l'Estat fins a la judicatura, volia un càstig exemplar a les autoritats i a la societat catalana.

Més enllà d'aquell episodi, ha trobat a faltar alguna gestió del govern basc?

Des de bon començament he dit que, igual com va fer el lehendakari Agirre quan va acompanyar el govern català a l'exili i va pronunciar aquella frase que ara es repeteix tant (“Nosaltres sempre amb Catalunya”), jo hauria esperat que el lehendakari hagués anat a Brussel·les o a Berlín a trobar-se amb Carles Puigdemont i que hagués estat molt més contundent en les seves declaracions. És veritat que ha demanat la llibertat dels presos i que ha visitat Oriol Junqueras, però hauria d'haver estat molt més actiu i contundent. En una pregunta al Senat, el ministre de l'Interior, Juan Ignacio Zoido, va advertir que el 155 es podia aplicar a tots. I això és clarament un avís a navegants del qual Urkullu hauria de prendre nota.

I a què es deu aquesta actitud d'Urkullu, al seu entendre?

El PNB és un partit molt ampli, però és evident que el lehendakari no comparteix les decisions que s'han pres a Catalunya, però també cal dir que ha estat molt tebi a l'hora de criticar i denunciar les mesures repressores que ha impulsat l'Estat contra la societat catalana en general.

Durant molts anys, hi havia una certa basquitis entre els independentistes catalans. Ara, però, la situació és més aviat a la inversa? Dit d'una altra manera, hi ha una catalanitis a Euskal Herria?

Sí, això és obvi. Si passem per qualsevol poble d'Euskal Herria des de fa set anys veiem més estelades que no pas *ikurriñas*; i això no és nou. A Catalunya s'ha demostrat que fora d'un context de violència és possible portar a terme una aposta política democràtica i legítima que ha aconseguit fer trontollar les estructures de l'Estat; i això és una gran victòria del poble català. Però la paradoxa és que l'Estat ha respost a aquest moviment cívic i pacífic amb les mateixes mesures repressores que va fer servir a Euskal Herria en un context de violències. L'Estat ha demostrat la incapacitat de respondre a aquest repte de manera democràtica. A Euskal Herria tenim molt a aprendre del que han fet els catalans. A més a més, hi voldria afegir que seria molt millor que bascos i catalans anéssim al mateix ritme. L'Estat està intentant el “*divide et impera*” de Juli Cèsar i en contra d'això cal aplicar “la unió fa la força”. Aixà ajudaria a cercar una solució al conflicte territorial i fins

Escenari de postviolència

Durant l'entrevista, Jon Iñarritu estableix paral·lismes constants entre Catalunya i Euskal Herria, si bé admet que ens trobem en dos moments diferents. En aquests moments, el PNB i EH Bildu han acordat un document de bases sobre la reforma estatutària, si bé reconeix que “el PSOE i el PP han admès que no estan disposats a acceptar el que acordi la majoria parlamentària perquè significaria reformar la Constitució”: “Nosaltres hem fet un esforç de mínims, però la quarta i la cinquena forces al Parlament basc tenen una actitud supremacista i no volen acceptar la majoria”. En tot cas, considera que pot ser una bona oportunitat per debatre a fons sobre el dret a decidir. Jon Iñarritu ha estat sempre compromès amb la via pacífica i recorda que es va viure amb il·lusió i esperança l'anunci d'ETA, però es mostra “decebut pel fet que la política penitenciària dels governs del PP i el PSOE sigui la mateixa que quan hi havia violència”: “Cal demanar que s'apliqui el sentit comú. Res més.” En el cas del reconeixement de les víctimes, considera que cal “reconèixer-les totes i donar la màxima transparència”.

tir d'una estratègia de repressió sistemàtica dels seus líders. Al meu entendre, sempre que el sobiranisme aconsegueixi mantenir el seu comú denominador, se seguirà avançant en el procés. I això ho dic des d'un territori, Euskal Herria, en què no s'ha aconseguit arribar a aquest comú denominador. Per això sempre dic que vinc a aprendre, més que no pas a donar consells.

En el cas català, estem parlant de presos polítics a qui s'acusa de convocar un referèndum i que fa més d'un any que estan en presó preventiva. Com es gestiona aquesta realitat sense perdre l'objectiu d'avançar cap a la República?

Això ho va teoritzar el senyor Cebrián fa dos anys al diari *El Mundo*: va dir que el procés català s'acabaria ràpid si s'aplicava el 155 i s'empresonaven els líders independentistes, perquè aleshores el debat ja no seria sobre independència, sí o no, sinó recuperació de l'autonomia i alliberament dels presos. La resposta d'això és intentar mantenir una estratègia de resoldre el conflicte polític i, al mateix temps, crear un front antirepressiu molt més ampli. L'Estat, òbviament, s'estima més el debat sobre els presos i la recuperació de l'autonomia.

No li sembla increïble que sobre els presos polítics catalans puguin recaure penes més grans per convocar un referèndum que no pas si ho haguessin fet d'actes de terrorisme?

Per això dic que no accepto l'argument que no hi va haver rebel·lió però sí sedició o malversació. Ja sé que una vegada judicialitzes un procés és molt complicat sortir-ne, però cal donar una solució política al problema.

Com es resol aquesta situació? Podem confiar en un canvi polític a Espanya o la solució ha de venir d'un altre costat, com ara la pressió internacional o la via unilateral?

La societat catalana ha donat un exemple de mobilització i civisme que no s'havia vist mai a Europa. L'1 d'octubre és un exemple que passarà als annals de la història i que s'estudiarà a les universitats com a exemple de mobilització política i civisme. Les institucions europees no han actuat de la manera que s'esperava, però sí que hi ha hagut mobilitzacions de persones i entitats a Europa. Cal continuar pressionant a Europa i en l'àmbit espanyol; i, òbviament, plantant cara en la batalla judicial. En aquest sentit, l'Estat ja sap que serà condemnat per la justícia europea però, com que sap que aquesta via és lenta, juga amb el factor temps per venjar-se i que hi hagi una pena durant tots aquests anys.

i tot pensant en aquells sectors, que no són pocs, que aspiren a democratitzar l'Estat.

Però no li sembla que anar al mateix ritme és molt complicat tenint en compte que ens trobem en dos moments molt diferents?

Això és veritat. Nosaltres estem en una fase de postconflicte, postviolència, i queden encara molts temes per resoldre des del punt de vista penitenciari i reconeixement de totes les víctimes. Però la crisi territorial no és nova, es troba en l'ADN d'Espanya i crec que hauríem de buscar un acord, encara que fos de mínims.

I on s'haurien de situar aquests mínims?

Jo l'altre dia vaig dir al PSOE que no entenia el discurs que només es pot parlar de tot dins la Constitució. Rubio Llorente defensava que no es podien posar obstacles a un referèndum en un determinat territori i que calia trobar-hi una sortida. Quan el PSOE pensa que n'hi ha prou a dir que polítics que es troben a la presó no van cometre rebel·lió, sinó sedició i malversació (amb la qual cosa es poden passar deu anys a la presó), és que no ha entès res. Igualment com no han entès res quan proposen votar un Estatut. No pots posar límits. És com si s'hagués perdut el que ha passat a Catalunya en

els darrers deu anys. Tornant a la seva pregunta, el mínim comú denominador entre Catalunya i Euskal Herria es podria situar perfectament en la defensa del dret a decidir.

Ja sé que sempre diu que ve a aprendre i no a ensenyar a Catalunya. Però, creu que s'ha comès algun error des de Catalunya, ni que sigui de mesurar malament la força de l'adversari?

Segurament s'han comès errors. Potser el més significatiu és no haver calculat el nivell de repressió que estava disposat a exercir l'Estat. Ara mateix preocupa veure com aquest Estat hagi pogut aconseguir deixar la societat catalana en estat de xoc i dividida a par-

L'ANÀLISI INTERNACIONAL

Antoni Segura i Mas Historiador

Populisme i extrema dreta

L'auge d'aquests moviments a Europa coincideix amb moments de crisi i el rebuig a la immigració. Al Brasil, Bolsonaro s'imposa en un país cansat de la pobresa, la corrupció i la violència

Es dos països amb més població del continent americà, que representen el 53% de la població total, tenen ja un president populista. El cas de Jair Bolsonaro va molt més enllà i es pot qualificar d'extrema dreta l'autor de frases com ara "l'error de la dictadura [1964-1985] va ser torturar i no matar". Aquest excapità va deixar l'exèrcit el 1988 arran d'un fosc judici per intentar col·locar bombes de poca potència en protesta pels baixos salaris dels militars i va ingressar en política per mitjà del Partit Demòcrata Cristià. L'1 de gener del 2019 esdevindrà president del Brasil fins al 2023 pel conservador i dretà Partit Social Liberal.

La victòria de Bolsonaro ha posat fi a 16 anys de governs del Partit dels Treballadors (PT) amb Lula da Silva (2003-2011), Dilma Rousseff (del 2011 a l'agost del 2016, quan va ser destituïda pel Senat) i el poc carismàtic Michel Temer (2016-2018). Els votants, cansats de la corrupció, de la pobresa, d'una crisi econòmica que no sembla superar-se i de la violència (més de seixanta mil assassinats a l'any), han confiat en un salvapàtries que, com sempre fa el populisme, promet solucions fàcils a problemes complexos. Així, el 1999 va declarar: "Haurien d'haver estat afusellats uns trenta mil corruptes, començant pel president Fernando Henrique Cardoso" (el predecessor de Lula da Silva). I, el 2014: "És una desgràcia ser patró en aquest país, amb tants drets per als treballadors", per no citar les seves opinions homòfobes, misògines i de fonamentalisme cristià.

L'ascens del populisme i de l'extrema dreta és una plaga que amenaça el futur polític i la convivència en molts països i també a Europa. A Alemanya, en les passades eleccions de Hesse i Baviera, l'euroescèptica i xenòfoba Alternativa per Alemanya

(AfD) va aconseguir representació als dos parlaments regionals i va completar, així, la seva presència en tots els *länder*. Angela Merkel, la dirigent europea que ha dut a terme -juntament amb el govern suec- la política en favor de l'acolliment de refugiats més coherent i humanitària, ha vist com això donava ales a AfD, que practica una islamofòbia extrema i es nodreix d'antics militants i votants de la Unió Demòcrata Cristiana (CDU) i del Partit Democràtic Lliure (FDL). Merkel ha anun-

CONFLICTE

"L'extrema dreta amenaça el futur polític i la convivència"

ciat que pensa renunciar a la presidència de la CDU i a la reelecció com a cancellera després de l'enèsima sotragada electoral dels partits de la gran coalició que governen Alemanya (CDU -la Unió Social Cristiana, CSU a Baviera- i el Partit Socialdemòcrata, SPD). A Europa el populisme i l'extrema dreta s'alimenten des de fa un parell de dècades de la por i el rebuig a "l'altre", és a dir, l'immigrant o el refugiat, especialment si és musulmà (però, no sempre, perquè darrere del Brexit hi ha també un rebuig als immigrants de l'est i el sud d'Europa), i de l'euroescèpticisme, alhora que proposen solucions simples (Donald Trump redueix sovint les seves propostes o decisions polítiques als 280 caràcters de les seves piulades), com en el seu moment va fer l'islam polític a Algèria o a l'Iran quan reduïa el seu programa a la fra-

A dalt, simpatitzants de Bolsonaro. Al costat, Trump i la seva dona, Melania. El president hongarès Orbán i, a sota, Angela Merkel

se "l'islam és la solució". Solucions també descaradament autoritàries i antidemocràtiques. La paradoxa és que, més enllà de la presència tradicional amb més o menys força de l'extrema dreta a França, els Països Baixos, Itàlia o el Regne Unit, alguns dels països on els darrers anys més ha avançat l'extrema dreta i on més s'han endurit les polítiques migratòries són precisament aquells que tenen menys immigració: Polònia, 0,4% de residents no nacionals el 2015; Eslovàquia, 1,2%; Hongria, 1,6%; Finlàndia, 4,2%; la República Txeca, 4,5%. Aquestes xifres contrasten amb els països nòrdics i de l'Europa occidental, que són els que pre-

senten els percentatges de residents no nacionals més elevats: Suïssa, 24,6%; Àustria, 14,4%; Irlanda, 12,4%; Bèlgica, 11,7%; Alemanya, 10,5%; Noruega, 10,3%; Espanya, 9,5%; el Regne Unit, 8,6%; Itàlia, 8,3%; Dinamarca, 8,1%; Suècia, 7,8%, i França, 6,6%. En suma, comença a ser alarmant a Europa aquest *déjà-vu* que recorda cada cop més l'ascens de l'extrema dreta durant el període d'entreguerres. La crisi, les polítiques d'austeritat –de desigualtat– i les guerres a l'Orient Mitjà i l'Àfrica han deixat –estan deixant– massa ferides obertes i factures pendents que exigeixen repensar la Unió Europea en termes de solidaritat, de justícia social, de democratització i de lluita contra la burocratització excessiva i ineficax si volem superar aquest mal tràngol que ens condueix al desastre col·lectiu.

COM HI HA MÓN

Migrants hondurenys creuen un riu, a Mèxic

Carrera d'Oklahoma

Un dels còmics del *cowboy* més famosos de l'oest, Lucky Luke, porta per títol *La carrera d'Oklahoma*. Se situa a la primera meitat del segle XIX, quan aquelles terres inhòspites del continent americà van ser comprades per "quincalla" pels que llavors manaven a Washington les tribus índies (els cherokees, els sioux...) que fins llavors hi habitaven pràcticament en solitari. Aquest volum escrit i dibuixat per Morris representava de manera còmica la carrera dels colons (irlandesos, anglesos, alemanys o suecs) per aconseguir un tros de terra, implantar-hi el seu negoci i d'aquesta manera començar a construir allò que s'anomena el somni americà.

La caravana de migrants que va sortir fa setmanes d'Hondures –on la gent va carregada amb criatures a coll i fugit de la fam i la violència– fa camí cap als Estats Units. El president, Donald Trump, ja ha anunciat que desplegarà més de cinc mil soldats per evitar que aquesta gent travessi la frontera. La majoria fugit del seu país per l'alt índex de criminalitat, un dels més elevats del món, i vol aconseguir l'asil polític. D'altres, veient la dificultat d'aconseguir el seu objectiu, han preferit quedar-se a Mèxic, que els ha ofert condicions per treballar. Molts també han fet mitja volta patint per la dificultat que suposa aquest viatge i el fet que s'habilitessin autobusos per tornar als llocs d'origen. La decisió del mandatari de protegir l'entrada als Estats Units no és nova. També la van prendre en el seu moment els presidents Obama i Bush.

L'estratègia de Trump de tornar a posar el focus en la caravana de migrants exigeix a una mil·limetrada campanya electoral (amb els insults que publica a Twitter, que ja són marca de la casa) per les eleccions de mig terme que s'han de celebrar aquests dies. Als milers d'hondurenys (i d'altres nacionalitats que s'hi han afegit) que volen arribar a la terra promesa, se'ls complica, i molt, el camí: no som al segle XIX, les planes d'Oklahoma (i de pràcticament tots els estats dels Estats Units) ja estan ocupades i sembla que el nombre de somnis americans que es repartien ja han arribat, malauradament, a la seva fi.

Adela Genís
agenis@lrp.cat

SALUT

Principi de conservació

LLUÍS MARTÍNEZ

El botulisme és una intoxicació greu causada per una neurotoxina que segreguen les espores del *Clostridium botulinum*, un bacteri anaeròbic; és a dir, que no necessita oxigen per viure. Aquest bacteri el trobem al terra i a les aigües no tractades de tot el món.

La toxina, amb una estructura molt semblant a la del tètanus, es manifesta quan les espores, que resisteixen bé la calor, queden exposades a l'oxigen en un medi amb un pH superior a 4,5. Com més elevat és aquest número, més alcalina és la substància. La sosa càustica, en un extrem, té un pH 14. L'àcid clorhídric, a l'altre, té un pH 0.

Hi ha vuit varietats de toxina botulínica. Totes estan considerades les substàncies biològiques més tòxiques. Si no s'administra ràpidament un antídote, la toxina pot tenir conseqüències fatals: bloqueja l'alliberament del neurotransmissor acetilcolina, de manera que els músculs, també els respiratoris, es paralitzen. Aquesta toxina no modifica el color ni el gust de l'aliment contaminat. No es transmet de persona a persona.

D'ESTAR PER CASA

La manera més freqüent que una persona s'intoxiqui és després de consumir algun aliment contaminat. Sovint es tracta de conserves casolanes fetes sense seguir les normes, sobretot si són mongetes tendres, espinacs, bolets, llegums o remolatxa. Altres aliments on pot prosperar el bacteri i les seves espores són les carns curades o fermentades i el peix mal conservat o fumat en fred, entre d'altres.

En canvi, és molt difícil contaminar-se amb les conserves industrials -tot i que al món se n'ha donat algun cas esporàdic- perquè aquests aliments es tracten a temperatures molt

El botulisme és una intoxicació provocada per bacteris sovint associats a alguns aliments. De vegades, l'origen n'és a les conserves casolanes. És un incident molt poc freqüent, però greu.

elevades. En tot cas, sempre hem de rebutjar les conserves que tinguin bonys o que expulsin gas en el moment de ser obertes.

Hi ha unes altres dues maneres d'intoxicar-se. La primera és la coneguda com a botulisme intestinal, que es declara sobretot en nadons de menys de sis mesos. La intoxicació s'explica perquè el nadó ha entrat en contacte amb les espores, que alliberen la toxina a l'intestí. Se n'han descrit casos relacionats, sempre entre nadons, pel consum de mel. Quan el nadó pot menjar sòlid, amb l'àcid gàstric n'hi ha prou per destruir el bacteri.

En segon lloc, com que les espores es poden trobar al terra, és possible contaminar-se per una ferida. En aquest cas, els símptomes poden tardar fins a dues setmanes a manifestar-se.

Com que aquest bacteri viu nor-

en un període de 12 a 36 hores. Però hi ha casos en què tarden fins a 6 dies a fer-se'n evidents. Els primers símptomes són malestar general, dificultats visuals per enfocar els objectes, debilitat, vertígens i cansament. En alguns casos, hi pot haver contraccions musculars generalitzades i involuntàries, com passa amb el tètanus. La intoxicació no causa febre, ja que no és cap infecció.

CARA I ULLS

Els signes neurològics més normals són boca seca, visió doble i dificultats per veure-hi de prop, per empassar i per parlar. Abans de l'aparició d'aquests símptomes, pot haver-n'hi d'altres, com ara nàusees, vòmits, mal de ventre i de coll i diarrea, però també hi pot haver restrenyiment.

Normalment, els símptomes comencen per la cara i els ulls i després van baixant. És important actuar quan es declaren els primers signes de la intoxicació.

Altres símptomes que es manifesten quan hi ha botulisme són la debilitat o paràlisi de les extremitats, que afecta les dues bandes del cos en el 80% dels casos, la immobilitat del tòrax, la manca d'alè, amb dificultats per ventilar, i les pupil·les que no reaccionen a la llum. A més, les parpelles poden aparèixer caigudes i també hi pot haver nistagme, és a dir, moviments ràpids i automàtics dels ulls. Finalment, l'intoxicat pot presentar inesta-

malment a terra o a l'aigua, les seves espores poden contaminar aliments crus abans de recol·lectar-los. Per tant, és possible intoxicar-se per haver consumit verdures fresques cultivades en sòls contaminats amb les espores. Per això és bo rentar-les bé abans de menjar-les.

Les espores del bacteri resisteixen bé la calor, però no passa el mateix amb la toxina. Així, si tractem un aliment a una temperatura superior als 85 graus durant cinc minuts, ens assegurarem que hem destruït tota la botulina. El mateix passa si ho fem amb una olla a pressió durant tres minuts. La intoxicació té més a veure, doncs, amb els aliments que s'han envasat amb poc oxigen i en unes condicions de poca acidesa.

Un cop s'ha ingerit la toxina, els primers símptomes es poden manifestar

Diversos productes vegetals en conserva. Si es vol fer a casa, cal seguir unes normes molt estrictes ➡

BEARFOTOS / MRSIRAPHOL / FREEPIC

Bona tècnica

Com que el risc del botulisme rau, sobretot, en les conserves casolanes, és millor no arriscar-se si no es té una bona tècnica. Si malgrat tot volem fer-les, hem de seguir normes molt estrictes, sobretot si els aliments són poc àcids, com ara el suc de pastanaga, els espàrrecs, les mongetes tendres, els pebrots vermells, les albergínies, el blat de moro, etcètera.

Hem d'esterilitzar els recipients i les tapes –tot el material ha de ser nou– en una olla a pressió a 120 graus durant almenys 30 minuts. Després, quan consumim la conserva feta a casa, ens assegurarem que l'escalfem a 80 graus durant 10 minuts com a mínim.

Triarem fruits frescos en el punt de maduració, que no estiguin copejats. Convé ficar-hi suc de llimona, perquè l'àcid és un enemic del bacteri. Totes les operacions les farem amb les mans ben netes.

El recipient s'ha de tancar amb tapes noves i després s'ha de fer un tractament amb calor. Els productes àcids, al bany maria i els que no, a temperatures superiors als 100 graus. Després cal abaixar com més aviat millor la temperatura amb aigua freda. També s'hi ha de posar una etiqueta amb la data d'elaboració. Les conserves casolanes s'han de consumir abans que hagi passat un any. El recipient s'ha de guardar sempre en un lloc fresc i sec.

bilitat en caminar.

El diagnòstic es fa amb una electromiografia i amb l'administració d'una substància que impedeix la destrucció de l'acetilcolina. Si l'intoxicat millora ràpidament, encara que per poc temps, és que ha ingerit la botulina. Llavors, l'especialista intentarà detectar la varietat concreta de neurotoxina al sèrum sanguini i als excrements.

L'evolució d'aquest episodi depèn de diversos factors, com ara l'edat (l'afectació augmenta com més anys tinguem), el tipus de neurotoxina, la rapidesa amb què s'actua i la presència d'alguna altra infecció.

No hi ha un tractament específic per aquesta intoxicació, a banda d'administrar toxoides trivalents, que són sèrums d'origen equí, i aplicar tècniques de suport vital, amb assistència respiratòria, fluïdoteràpia i alimentació per sonda, si cal.

Davant els primers símptomes, és important anar als serveis sanitaris, perquè un tractament precoç redueix molt el risc de mort, que baixa fins al 10%. Si no es fa el tractament o es posterga, la taxa de mortalitat arriba al 60%. Val a dir que els efectes debilitants de la intoxicació poden allargar-se més d'un any.

Aquesta toxina s'ha associat al perill de bioterrorisme, ja que és possible intoxicar-se per inhalació d'un aerosol que la contingui. En aquest cas, els símptomes apareixerien entre dos i tres dies després de l'exposició.

Més Catalunya canalsalut.gencat.cat

‘La meva salut’, ara més accessible

La meva salut, l'espai digital impulsat pel Departament de Salut que permet a la ciutadania accedir a la seva informació personal de salut, fer-hi consultes i realitzar tràmits electrònics de forma segura i confidencial, guanya en accessibilitat. Des d'ara, amplia les funcionalitats que ofereix i permet que les mares, els pares i els responsables legals de menors de 16 anys puguin entrar a l'espai de salut dels seus fills i filles per consultar la informació clínica i fer-hi gestions. Per demanar l'accés, cal anar al centre d'atenció primària (CAP) o als hospitals acreditats per fer el tràmit i presentar-hi la documentació necessària.

Una altra de les novetats és que els joves entre 16 i 18 anys poden autoritzar els pares i les mares perquè hi accedeixin.

L'espai personal en línia per a tràmits, consultes i altres serveis

Des de la posada en marxa de *La meva salut*, 557.994 persones s'hi han acreditat i disposen de l'accés a les seves dades de salut i a serveis com ara la informació ge-

nerada per l'atenció sanitària prestada als centres assistencials públics, el pla de medicació vigent, les voluntats anticipades i donacions. També s'hi pot consultar l'agenda personal amb la informació sobre el procediment quirúrgic per què s'està en llista d'espera, o les visites i proves diagnòstiques programades pendents.

La meva salut també compta amb serveis com ara l'eConsulta, una eina

Les mares i els pares poden accedir a les dades sanitàries dels seus fills i filles a través de ‘La meva salut’

que permet al ciutadà consultar el seu professional de l'atenció primària de salut en qualsevol moment del dia i des de qualsevol dispositiu, de manera no presencial. *La meva salut* és un projecte estratègic del Sistema Nacional de Salut que afavoreix la participació i la corresponsabilitat de la ciutadania en la prevenció i cura de la pròpia salut.

ENTREVISTA

Manel Esteller

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

Em pot explicar què és l'epigenètica de manera que ho entengui algú de lletres?

Si la genètica és un abecedari, l'epigenètica és l'ortografia i la gramàtica d'aquest abecedari. Són marques químiques que controlen el genoma i li donen sentit. Una manera molt gràfica d'entendre-ho és mirar dues persones bessones monozigòtiques. Tenen el mateix ADN però poden tenir malalties diferents. Això vol dir que hi ha d'haver alguna cosa que interpreti o doni senyals al genoma, i precisament això és l'epigenètica, el regulador entre els nostres gens i l'ambient, quelcom que està enmig, regulant i permetent la funció adequada de l'organisme.

Per tant no estem tan condicionats com ens pensem per la genètica?

La genètica és molt forta, però no ho és tot. Fins i tot amb una mala genètica, tenint una bona conducta i evitant hàbits tòxics, pots tenir menys malalties. I això, en l'àmbit químic, ho explica l'epigenètica. Per exemple, sabem que el tabac primer provoca un canvi epigenètic i després un canvi genètic. Els canvis epigenètics són més ràpids, més dinàmics, mentre que un canvi genètic és una mutació que costa molt que es produeixi.

Quan ens diuen que hem de tenir uns hàbits saludables és perquè tenen efectes imminents?

Sovint pensem que els canvis saludables trigaran anys a tenir un efecte beneficiós, quan en realitat l'efecte serà immediat, perquè començarà a canviar l'expressió dels nostres gens per tenir unes cèl·lules més sanes.

Així, els gens no són estàtics?

Els gens com a tals sí que ho són, tret

que hi hagi una mutació, però la manera com aquests gens es regulen, s'activen o no, és un procés altament controlat per la química. Hi ha diferents canvis químics que s'encarreguen de controlar el nostre ADN.

Per què és tan important en la lluita contra el càncer?

L'epigenètica dona identitat a les cèl·lules d'una persona. Una cèl·lula del cervell i una del fetge tenen el mateix

ADN, el seu genoma és idèntic, però tenen funcions molt diferents perquè la seva epigenètica és molt diferent. Què passa amb una malaltia? Que moltes vegades es perd la identitat. Per exemple, una cèl·lula del fetge pot començar a créixer massa i a deixar de fer la seva funció. Això és un càncer. En el cas d'una neurona, podria perdre la identitat per anar morint a poc a poc, això seria una neurodegeneració, com l'Alzheimer. En qualsevol malaltia

humana, igual com hi ha un component genètic, també hi ha un component epigenètic.

I deu ser més fàcil modificar l'epigenètica que la genètica...

Sí, quan tens una alteració genètica, si és activadora, et donaran un inhibidor, i això es fa en determinats càncers i està molt bé, però si perds l'activitat de les cèl·lules és molt difícil recuperar-la, per això els mecanismes actuals d'allò

El doctor Manel Esteller, al laboratori de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Bellvitge ORIOL DURAN

eller

Reconegut internacionalment per la seva recerca sobre el càncer, el doctor explica com són les noves estratègies contra aquesta malaltia

El primer

Nascut a Sant Boi de Llobregat el 1968, va ser el primer membre de la seva família a estudiar a la universitat gràcies als esforços del seus pares. Amb desenes de premis concedits i centenars d'articles publicats, és un dels investigadors de més prestigi del nostre país. El seu caràcter amable i proper el fa també un gran divulgador. Després d'haver passat per la Universitat Johns Hopkins, als Estats Units, i pel Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas, a Madrid, des del 2008 treballa a Catalunya, on és director del programa d'epigenètica i biologia del càncer de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Bellvitge i també professor de genètica a la Universitat de Barcelona. Reclama un bon sistema de beques "perquè ningú hagi de deixar d'estudiar per qüestions econòmiques."

saber si un tumor serà més agressiu o menys agressiu. També tenim millors fàrmacs perquè tenim noves tècniques per mirar l'epigenoma de manera més global, per exemple tenim el *big data* que el 1997 no teníem.

El càncer arribarà a ser una malaltia crònica?

Hem d'entendre que hi ha molts tipus de càncer. En podem dir càncer, de moltes malalties associades, en general, a l'alteració de les cèl·lules de cada teixit. Ara bé, tots els càncers comparteixen coses, per exemple que les cèl·lules són immortals, no paren de dividir-se, tenen tendència a no obeir ordres del cos, tenen tendència a escapar-se... Però un càncer de mama serà diferent d'un càncer de cervell i una leucèmia serà diferent d'un càncer de ronyó. Hi ha un tronc comú i moltes diferències. Aquestes diferències han fet que alguns càncers siguin més curables que d'altres. Determinades leucèmies i determinats tumors a la pell són curables en un 70 o 80%. I el mateix passa amb càncers infantils, en què podem arribar a taxes de curació elevades. Però també n'hi ha d'altres que se'ns resisteixen més, com el de pàncrees i el de cervell, en què els percentatges són a l'irrevés. I n'hi ha d'altres en què ens trobem entremig. Un exemple és el càncer de mama. Hi ha casos en què no el podem curar, però estem donant a la pacient vint anys més de vida. Es pot dir que es van cronificant. I no podem saber què passarà en aquests vint anys. En l'àmbit de recerca, es pot avançar moltíssim.

L'epigenètica pot contribuir a curar altres malalties a part del càncer?

Sí, un tema que ens interessa és la neurodegeneració, les demències. Són malalties cada cop més freqüents perquè la població va envellint, i no tenen cap tractament. I també les malalties autoimmunes. En aquestes malalties

que anomenem edició genètica poden ser molt útils. En canvi, l'epigenètica són marques químiques que arriben i que, de la mateixa manera que arriben, poden marxar. Avui tenim set fàrmacs epigenètics aprovats per al tractament de leucèmies i limfomes. Aquests fàrmacs ja s'estan donant a persones i estan donant bons resultats. I esperem que aviat també es puguin aplicar en sarcomes, que són tumors de les parts toves del cos.

Per tant, podem ser optimistes?

Sí, aquesta és un altra dimensió per tractar les malalties. Les podem tractar genèticament i també epigenèticament. Hem de tenir en compte que és una disciplina molt nova. Les primeres alteracions epigenètiques en càncer les vam descobrir cap a l'any 1997. Avui, aquells primers gens que vam estudiar són marcadors que s'utilitzen als hospitals per definir el comportament del nostre cos. Per exemple, per

ENTREVISTA

MANEL ESTELLER

s'exposen unes proteïnes a l'organisme que el sistema immune reconeix com si fossin alienes al propi cos i les ataca. Però per què les exposa? Perquè té un epigenoma alterat. El genoma del pacient està bé, però activa gens que no ha d'activar i fa que el cos ataquï les pròpies cèl·lules. Això té molt a veure amb l'epigenètica i aquesta també és una àrea de gran interès per a la recerca.

Tornant al tema del càncer, a part de l'estudi de l'epigenoma hi ha altres recerques prometedores?

En càncer, fins fa deu o quinze anys, la majoria dels tumors es tractaven en funció del tipus tumoral i de si eren més o menys avançats. Ara el que fem és estudiar les característiques moleculars del tumor. Determinem quin és el seu perfil molecular i per tant a quin fàrmac és susceptible. Però això encara s'aplica només a un de cada quatre casos. Tot i això s'ha millorat molt: als anys noranta es podia fer en un de cada cent casos. I segurament d'aquí a cinc anys serà en un de cada dos casos. Això permet fer una atenció molt personalitzada. En el cas de la immunoteràpia també es pot personalitzar molt. El tumor s'amaga del sistema autoimmune amb una sèrie de disfresses, i aquests tractaments el que fan és treure-les i que el sistema immune pugui atacar. Aquesta és una altra de les eines modernes que tenim.

Què li diria a algú que tingui càncer i llegeixi aquesta entrevista?

Que la situació ha millorat molt amb relació a vint o fins i tot deu anys enre-re. També li diria que quan parli amb els seus metges preguntï si hi ha algun assaig clínic en què pugui participar. No sempre és possible perquè hi ha molts requisits previs, però en qualsevol cas s'ha de preguntar. I, tot i que s'ha avançat molt, aquesta és una malaltia que no deixa de ser molt greu i per tant la prevenció és bàsica, per exemple amb les vacunes del papil·loma virus, de l'hepatitis B, contra el càncer del coll del cervix, contra el càncer orofaríngic que es produeix per contactes sexuals, contra el càncer de fetge... Tot això són vacunes que el que fan és que no aparegui el càncer. També és important el cribratge de les dones per detectar si hi ha càncer del coll del cervix, o les revisions de la mama per detectar el càncer de pit quan és petit. A vegades sembla que ara hi hagi més càncer de mama que abans, però el que passa és que el detectem abans.

Per tant no és cert que hi hagi més càncer ara que abans?

En realitat, i en general, sí que és cert, però pel fet que vivim molt més temps. Les dones catalanes, per exemple, són

FUTUR

“Determinades leucèmies i tumors a la pell ja són curables en un 70 o 80% dels casos. I en altres càncers, tot i no curar-los, els arribem a cronificar”

GENÈTICA

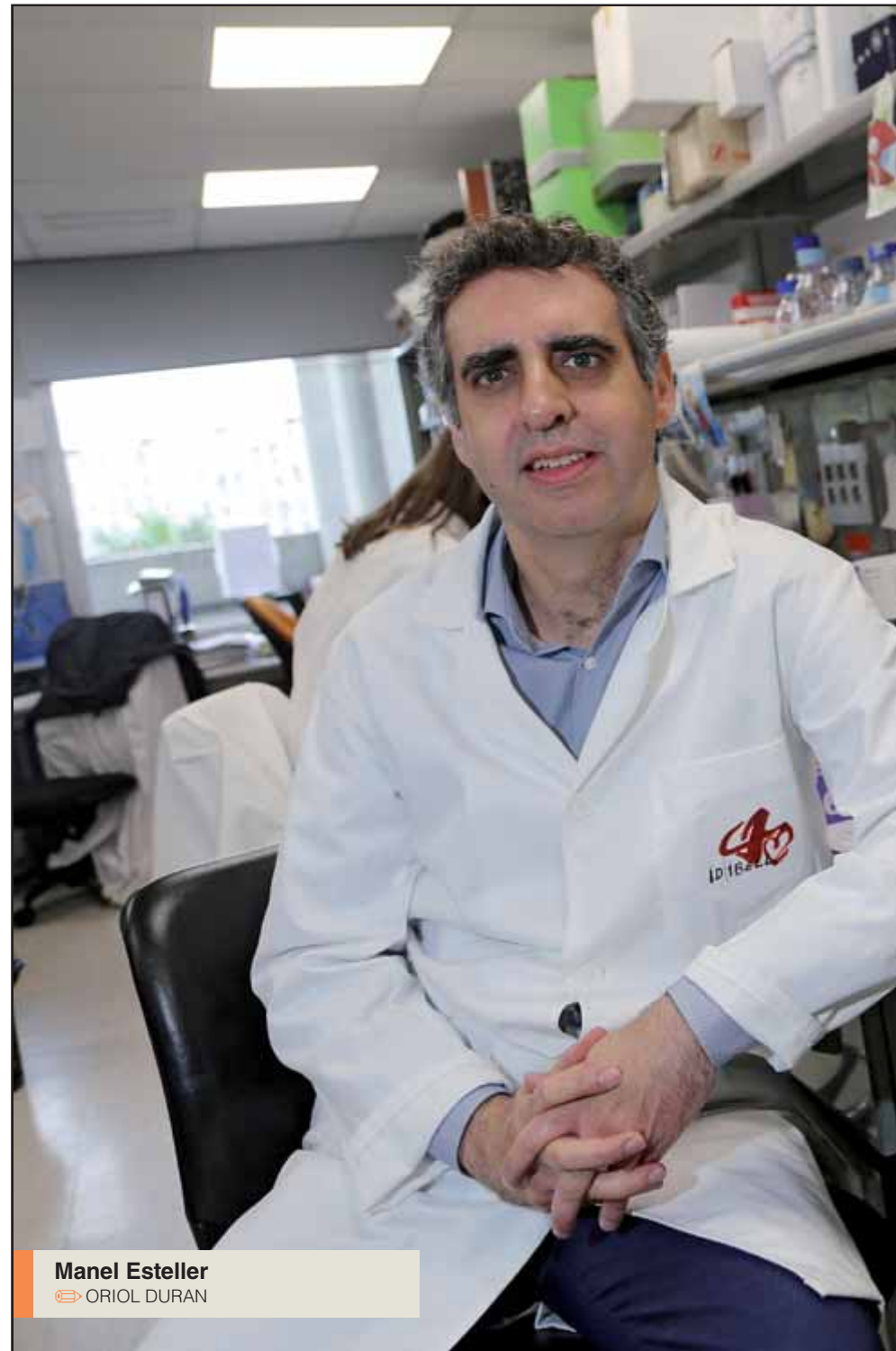
“No ho determina tot. L'epigenètica ens explica per què, tot i tenir una genètica dolenta, amb bons hàbits podem tenir menys malalties”

PREVENCIÓ

“S'ha avançat moltíssim, però el càncer encara és una malaltia molt greu i és molt important una bona prevenció”

MECENATGE

“Cal una llei de mecenatge generosa, que recompensi fiscalment qui inverteixi en recerca. Millor que els diners dels rics estiguin aquí que no pas a Suïssa”

Manel Esteller
ORIOR DURAN

les que viuen més anys de mitjana de tot Europa. Estem arribant a supervivències de 86 i 87 anys. El càncer té un pic d'incidència de 62 anys, aproximadament, per tant com més gent arriba a aquesta edat, més possibilitats hi ha que tinguin càncer.

I és cert que quan et fas més gran baixa la probabilitat de tenir la malaltia?

El pic és als 62, si l'has superat sense càncer, a partir de llavors les probabilitats baixen, però torna a haver-hi un altre repunt al final de la vida. Estem veient gent de 90 anys amb càncer, però aquestes persones acostumen a morir d'alguna altra malaltia.

Com és el panorama de la recerca a Catalunya?

Catalunya té una recerca biomèdica

d'excel·lència, encara que les condicions econòmiques dels últims anys no han estat les més adequades. Hi va haver un impuls molt important entre el 2000 i el 2008. Després la crisi va frenar una mica les inversions, però com que ja estaven acordades es va poder continuar. De tota manera, ara hem de fer un altre salt. Catalunya és un país petit, no tenim petroli o altres recursos, però tenim el talent de les persones que formem a les nostres universitats, i la capacitat d'atreure gent de fora. La recerca biomèdica ha de ser un nucli de creixement econòmic del país.

Parlant de diners, vostè passa més temps amb bata de laboratori o amb americana buscant fons?

En el món de la recerca hi ha diversos nivells. Quan comences passes més

Un nou repte

A partir del gener vinent, Manel Esteller serà el nou director de l'Institut de Recerca Contra la Leucèmia Josep Carreras, on es planteja noves línies de recerca. "Els oncohematòlegs tenen deu anys d'avantatge amb relació a la investigació de tumors sòlids. Estan arribant a xifres de curació del 90% i impulsant encara més aquesta investigació volem ajudar a arribar al 100%. Amb una mica de sort, això podria passar d'aquí a 10 anys", explica. En el cas de la leucèmia i els limfomes, l'avantatge és que ja s'han pogut definir molt bé les cèl·lules que hi intervenen. S'ha posat cognom al càncer. "Per entendre's, ara ningú parla de leucèmia i prou, parlem de leucèmia limfoblàstica aguda, de leucèmia mieloide crònica... però, en canvi, per un tumor de còlon simplement diem càncer de còlon", hi afegeix el doctor. I és precisament aquesta diferenciació de les cèl·lules el que permet fer el tractament adequat. "És com anar a un restaurant i demanar ranxo per a tothom o poder triar a la carta. En aquest cas el plat a la carta és el fàrmac que és tòxic per a aquell tumor. Això, a més, suposa un estalvi econòmic. Si dones al pacient adequat el medicament adequat estalvies diners en fàrmacs que no seran efectius i efectes secundaris perjudicials. Al final, el fet de poder personalitzar els tractaments només té avantatges, però primer s'ha de fer la inversió necessària", conclou.

temps amb bata, a la trinxera. Tot i que és cert que això també està canviant i ara s'utilitzen molt més els ordinadors i per tant els investigadors van menys en bata i més amb ulleres de disseny. Ara bé, quan ets al capdavant d'un equip et comences a preocupar més que tot vagi bé i també de tenir prou recursos perquè la gent que està investigant pugui treballar en bones condicions i amb uns contractes dignes.

I ho són, de dignes?

Ara pots començar bé fins que fas la tesi doctoral. Després ve el desert, encara hi ha moltes mancances per als investigadors postdoctorals i la majoria han d'acabar marxant a fora. Per això és molt important que hi hagi prou recursos per poder retenir aquest talent aquí.

I potenciar-lo des de les universitats?

Les universitats són el nostre planter, és d'on ens nodrim els investigadors. Però crec que els falta una mica de flexibilitat en contraposició a la investigació que es fa en grans centres de recerca. Potser haurien de tenir una estructura més dinàmica, per exemple amb la capacitat de contractar de manera més senzilla o de comprar un aparell que sigui necessari sense haver de fer un gran concurs públic. En qualsevol cas, en el món de la recerca el que sí que hi ha és un gran problema estructural. Hi hauria d'haver més finançament públic, però també més de privat, en forma de mecenatge. Necessitem una llei de mecenatge generosa, que recompensi fiscalment la gent que inverteixi en recerca, cosa que ara no passa.

Però si hi ha molta inversió privada no hi interferiran interessos particulars?

Hauríem de distingir entre dos tipus de participació. La privada més *dura*, en què potser sí que s'hi barregen interessos, i la privada *tova*, que seria en forma de mecenatge. Això permetria, per exemple, que un milionari donés diners a una entitat de recerca sense esperar res a canvi, potser tan sols que li ho agraeixin. Per impulsar-ho se li hauria de permetre que aquests diners desgravessin fiscalment. I sempre serà millor que els diners estiguin aquí que no pas a Suïssa.

De tota manera, sembla que la recerca biomèdica hauria de ser la que pugui aconseguir fons més fàcilment. Tot-hom es preocupa per la salut...

Jo soc un gran defensor de la recerca sense barreres. Crec en la biomedicina, en la física, en la química i en la geografia i la història... Crec que tota la recerca hauria de ser finançable. Si és possible trobar patrons per a l'art, també ho hauria de ser trobar-ne per a qualsevol tipus de recerca. Per tant, aquestes lleis de mecenatge haurien de ser per a tothom. Això ja passa en altres països, però en canvi aquí no tant. Es pot destacar el cas de Josep Carreras, que gràcies als seus esforços personals ha fet possible un institut de recerca sobre leucèmia, limfomes i altres malalties de la sang. Hauríem de tenir moltes altres persones com ell, hauria de ser possible fer aflorar la generositat d'altres mecenes.

Ara que s'incorporarà a l'Institut Josep Carreras, vostè diu que vol que sigui un nucli de captació de talent. És difícil portar investigadors que són a fora?

S'ha d'explicar molt bé el projecte. Els científics no ens solem moure pel sou, ja sabem quin serà. Volem saber si ho tindrem fàcil per poder muntar un equip, si podrem pagar les persones que treballin per a nosaltres, si podrem comprar els aparells que necessitem... Als investigadors, se'ls ha d'oferir que puguin treballar bé, si no, no marxaran només al Estats Units, ens marxaran a l'Institut Marie Curie de París o a l'Imperial College de Londres. Podem dir que Barcelona és molt atractiva, però també els hem d'oferir mitjans de qualitat. És evident que no podem fer investigació casolana, la recerca es fa des d'aquí, però és d'àmbit internacional.

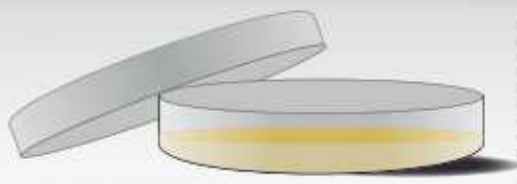
Finalment, com valora la situació política actual?

Crec que aquests són moments molt complicats, però en qualsevol cas la recerca ha de ser una aposta transversal de país. I aquesta és una de les poques coses en què tothom pot estar d'acord.

MEGAGRÀFIC

LES VACUNES

Una vacuna és una preparació que s'obté a partir d'un microorganisme o un dels seus derivats. Quan s'administra, proporciona una

Com es fabriquen?

Les vacunes es fabriquen a partir d'antígens, molècules que poden induir a la formació de defenses, ja que el sistema immunitari les reconeix com una amenaça.

Vacunes de microorganismes vius Estan formades per mutants benignes del microorganisme que causa la malaltia. La vacuna intenta reproduir la infecció d'una manera controlada i obtenir una immunitat semblant a la produïda per la malaltia o la infecció natural.

Vacunes de microorganismes morts

Vacunes de microorganismes totals S'administra un preparat que conté el germen mort, però sencer. Sovint s'utilitza quan no se sap quin és l'antigen que dona la resposta protectora o també quan la seva purificació no és l'adequada.

Vacunes d'antigen purificat

Només s'utilitzen aquells antígens que intervenen en la resposta del sistema immunitari.

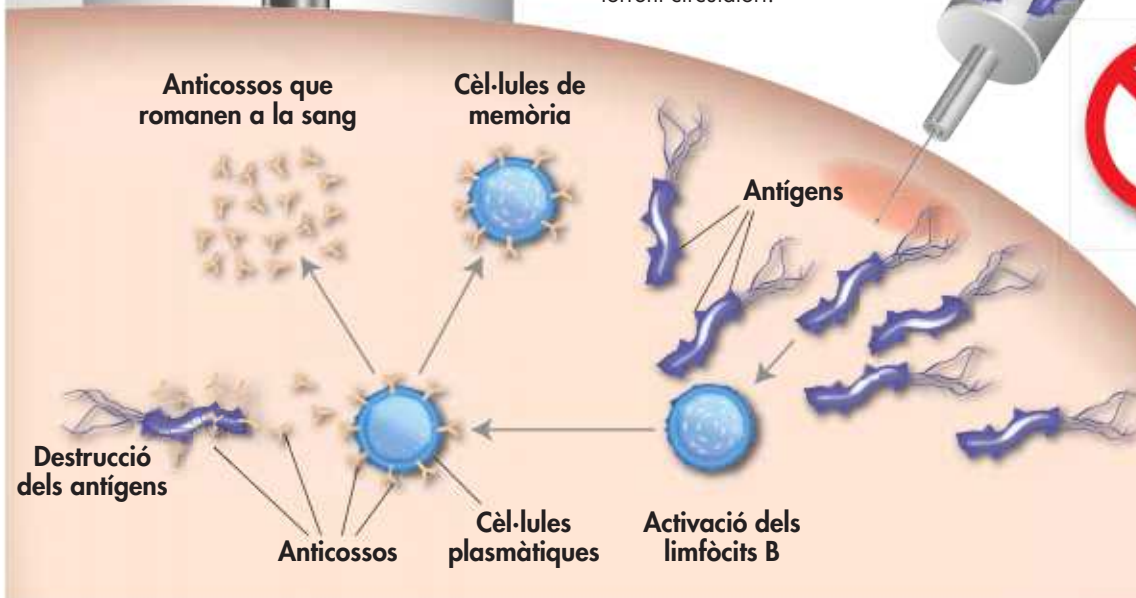
Vacunes d'anatoxines o proteïnes

Alguns bacteris produeixen proteïnes tòxiques que si es tracten adequadament poden perdre el tòxic, però continuen tenint capacitat de provocar una resposta immune.

Com funcionen?

Els limfòcits B, sota l'estímul antigènic, es transformen en cèl·lules plasmàtiques, produint i alliberant les immunoglobulines o anticossos al torrent circulatori.

Classificació sanitària

Hi ha dos grans grups de vacunes:

Sistemàtiques. Indicades per a tota la població, a partir de l'edat infantil, i s'apliquen d'acord amb el calendari de vacunació del Departament de Salut. No són obligatòries, però sí que són molt recomanables per a tota la població per la gravetat de les malalties que intenten prevenir.

No sistemàtiques. Només estan indicades per a determinades persones o sectors de població i en determinades situacions especials:

-**La professió o ocupació** pot representar una indicació per a algunes vacunes. Per exemple, la vacuna antihepatítica A en treballadors d'escoles de zero a tres anys.

-**Algunes situacions clíniques** comporten que s'apliquin vacunes. Per exemple, la vacuna antivarièl·losa en alguns casos d'immunosupressió.

-**Els viatgers a determinades zones** poden estar exposats a malalties inexistents o de baixa incidència en el seu país. Les vacunes que cal recomanar depenen en cada cas de la zona i el tipus de viatge, i també de les característiques del viatger.

-**A partir dels seixanta anys** s'han d'administrar vacunes no incloses en el calendari, com ara l'antigripal i l'antipneumocòccica.

-**La dona en edat fèrtil** que en sigui susceptible ha de ser vacunada contra la rubèola.

Contraindicacions

La contraindicació significa que el risc de reaccions adverses que es pot produir quan s'administra la vacuna és superior al risc de tenir la malaltia.

Les contraindicacions més importants són:

-**Malalties en fase aguda.**

-**Hipersensibilitat als components de la vacuna.**

-**Alteracions immunitàries:** les immunodeficiències primàries (des del naixement) i les secundàries (adquirides), tant si són conseqüència d'una malaltia com si són causades pel tractament amb fàrmacs (com ara els corticoides o la radioteràpia), poden facilitar la multiplicació incontrolada de l'agent vacunal després de l'administració d'una vacuna atenuada.

-**Trastorns neurològics:** als pacients que puguin tenir trastorns neurològics, cal evitar administrar-los vacunacions que els puguin produir reaccions adverses neurològiques fins que no s'estableixi la naturalesa del trastorn. En principi, les vacunes no estan contraindicades en els casos de malaltia neurològica, diagnosticada i estabilitzada.

-**Embaràs i lactància:** hi ha certes vacunes que s'aconsella que no siguin administrades durant l'embaràs pel risc que poden causar al fetus.

-**Administració d'immunoglobulines** o productes que en continguin (plasma, transfusions sanguínies, productes hemàtics, entre d'altres): pot interferir en la resposta immunitària de certes vacunes.

-**Edat:** pot condicionar la resposta a certes vacunes en funció del grau de desenvolupament de la resposta immunitària o de la presència d'anticossos materns.

Joan Poyano jpoyano@lrp.cat
Lluís Romero Infografia

informació a l'organisme i el capacita per poder-se defensar contra una infecció determinada. Cada vacuna immunitza contra

una malaltia concreta. El calendari de vacunació sistemàtica protegeix contra 15 microorganismes mitjançant 12 vacunes.

Calendari de vacunació sistemàtica

	Difèria Tètanus Tos ferina	Poliomielitis	Malaltia per 'Haemophilus influenzae' b	Hepatitis B	Malaltia per meningococ C	Hepatitis A	Xarampió Rubèola Parotiditis	Infecció pel virus del papil·loma humà	Varicel·la	Grip	Malaltia per pneumococ
2 mesos	Hexavalent										Contra el pneumococ conjugada
4 mesos	Hexavalent				Contra el meningococ C conjugada						Contra el pneumococ conjugada
11 mesos	Hexavalent										Contra el pneumococ conjugada
12 mesos					Contra el meningococ C conjugada		Triple vírica				
15 mesos						Contra l'hepatitis A			Contra la varicel·la		
3 anys							Triple vírica		Contra la varicel·la		
6 anys	Difèria, tètanus, tos ferina i poliomielitis					Contra l'hepatitis A					
11-12 anys					Contra el meningococ C conjugada	Contra l'hepatitis A		Contra el virus del papil·loma humà (2)	Contra la varicel·la (3)		
14 anys	Difèria i tètanus										
Embarassades	Difèria, tètanus i tos ferina (1)								Contra la grip		
40 anys	Difèria i tètanus										
A partir de 60 anys									Contra la grip cada any		
65 anys	Difèria i tètanus										Contra el pneumococ 23-valent

(1) Entre les 27 i 35 setmanes de gestació. (2) Només per a les noies. Cal administrar-ne dues dosis. (3) Només per als infants susceptibles de tenir la malaltia. Cal administrar-ne dues dosis.

Vacunació en xifres

33.000

casos s'eviten cada any de malalties incloses al calendari vacunal

1.500.000

persones vacunades cada any

95%

nadons vacunats

3.045.161

dosis administrades

1.257

centres vacunals a Catalunya

Falses creences

1. La millora de les condicions d'higiene i sanejament ha fet desaparèixer les malalties, i les vacunes ja no són necessàries. Si les persones no estiguessin vacunades, algunes malalties que ara són poc comunes, com ara la poliomielitis i el xarampió, reapareixerien ràpidament. Malgrat que una bona higiene, el rentat de les mans i l'aigua potable contribueixen a protegir-nos contra les malalties infeccioses, moltes d'aquestes malalties es poden transmetre igualment. Les malalties contra les quals s'està vacunant tornarien a aparèixer si s'interrompessin els programes de vacunació.

2. Les vacunes tenen efectes secundaris nocius i a llarg termini que encara no es coneixen. Encara més, la vacunació pot ser mortal. Com qualsevol medicament, poden produir efectes adversos, principalment reaccions locals al punt d'injecció, febrícula i algunes petites molèsties. És més probable tenir un trastorn greu per una malaltia que es pot prevenir amb la

vacunació que per la mateixa vacuna.

3. La vacuna combinada contra la diftèria, el tètanus i la tos ferina, així com la vacuna antipoliomielítica, poden provocar la síndrome de la mort sobtada de l'infant. Les morts sobtades dels infants són casualment coincidents amb la vacunació i haurien ocorregut encara que no s'haguessin administrat les vacunes.

4. Les malalties que es poden prevenir mitjançant la vacunació estan gairebé eliminades al país i, per tant, no hi ha motius per vacunar-se. Les malalties que es poden prevenir amb la vacunació són poc comunes, però els agents infecciosos que les provoquen continuen circulant en algunes parts del món i poden traspasar les fronteres i infectar qualsevol persona no protegida.

5. Les malalties de la infància que es poden prevenir mitjançant la vacunació són "una cosa inevitable a la vida". Malalties com el xarampió, la parotiditis i la rubèola poden ser greus i comportar importants complicacions tant en els infants

com en els adults, com ara pneumònia, encefalitis, ceguesa i fins i tot la mort. Els infants no vacunats contra aquestes malalties esdevenen innecessàriament vulnerables.

6. L'administració simultània de més d'una vacuna pot fer augmentar els infants el risc d'efectes secundaris nocius, que poden sobrecarregar el seu sistema immunitari. L'administració simultània de diverses vacunes no comporta cap efecte secundari en el sistema immunitari dels infants, que estan exposats quotidianament a centenars de substàncies estranyes que desencadenen una resposta immunitària. Les criatures estan exposades a molts més antigens com a conseqüència d'un refredat comú o una faringitis que no pas per les vacunes.

7. Les dones embarassades no es poden vacunar. La vacuna contra la grip i la vacuna contra la tos ferina protegeixen tant la mare com el fill en l'embaràs.

8. És millor la immunització produïda per la malaltia que per les vacunes. Les

vacunes estimulen el sistema immunitari provocant una resposta similar a la que produiria la infecció natural, però evitant la malaltia i les seves complicacions.

9. Les vacunes contenen mercuri, que és perillós. El tiomersal és un compost orgànic amb mercuri que s'havia utilitzat en algunes vacunes en ampolles de dosis múltiples com a conservant. No hi ha proves científiques que suggereixin que la quantitat de tiomersal utilitzada en aquelles vacunes comporti cap risc per a la salut. A més, a Catalunya les vacunes que s'administren són monodosi i, per tant, no incorporen aquell component.

10. Les vacunes causen autisme. No hi ha cap relació entre les vacunes i l'autisme. Un estudi de l'any 1998 sobre un possible vincle entre la vacuna contra el xarampió, la parotiditis i la rubèola i l'autisme va provocar inquietud, però contenia greus irregularitats i la publicació que l'havia divulgat el va retirar. L'estudi ja havia despertat temors, que van provocar una disminució en les taxes d'immunització contra aquelles malalties i els subsegüents brots.

Glossari

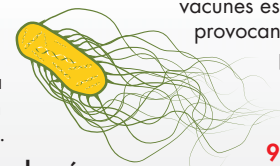
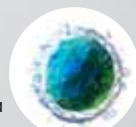
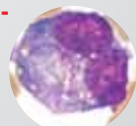
Anticossos. Són proteïnes que actuen com a receptors dels limfòcits B i són utilitzades pel sistema immunitari per identificar i neutralitzar elements estranys, com ara bacteris, virus o paràsits.

Antígens. Són molècules que poden induir a la formació d'anticossos. Es troben a la superfície de virus, bacteris, fongs, pol·len i partícules de pols. També a les cèl·lules dels òrgans trasplantats, i en aquest cas en provoquen el rebuig. Per evitar-ho cal prendre immunosupressors.

Cèl·lules plasmàtiques. Pertanyen al sistema immunitari i el seu paper consisteix en la secreció de grans quantitats de anticossos

Limfòcits. Són glòbuls blancs que sintetitzen anticossos específics per a cada patògen.

Patògens o gèrmens. Són agents infecciosos que causen malalties o trastorns al seu hoste.

INNOVACIÓ

Els embussos són un maldecap crònic per a les ciutats. Els sensors dissenyats per Urbiotica informen de quina zona de la ciutat és més òptima per poder-hi deixar el cotxe. A la foto de la dreta, el sistema d'aparcament guiat que ha desenvolupat per a l'empresa en una seu d'Amazon.

Sensors per poder dormir cinc minuts més

MARC ROVIRA
mrovira@lrp.cat

Urbiotica ha reascut de les cendres. Després de superar un concurs de creditors i que un grup de treballadors de l'empresa decidís assumir la unitat productiva, la companyia, especialista en el disseny de sensors sense fil i en el desenvolupament de tecnologies per a ciutats intel·ligents, fa passos per expandir-se. La darrera aposta l'ha fet al Canadà, on ha tancat un acord per introduir el seu sistema intel·ligent de gestió d'aparcaments a 1.500 places en ciutats com ara Toronto i Mont-real. Urbiotica, que té la seu al barri de les Corts, a Barcelona, ha lligat l'operació al Canadà gràcies a un acord amb un proveïdor dedicat a la implementació de solucions tecnològiques per al sector dels transports.

Trobar aparcament és un problema a les grans ciutats. Segons un estudi de la companyia Xerox, elaborat a partir de dades d'una vintena de ciutats europees, els conductors perden més d'un quart d'hora diari buscant aparcament. Hi ha casos extrems, com per exemple Brussel·les:

L'empresa catalana Urbiotica tanca un acord per desplegar al Canadà el seu sistema per mitigar els embussos de trànsit i facilitar l'aparcament a les ciutats

cada dia 225.000 conductors circulen per la ciutat i, al cap de l'any, han perdut una mitjana de 3 dies i 11 hores aturats en un embús. A part de fer perdre la paciència a qui va al volant, les rondes cercant un lloc on deixar el cotxe tenen un impacte negatiu en la mobilitat de les ciutats, alenteixen la circulació i provoquen congestions, i una afectació directa en les emissions contaminants. Urbiotica, especialitzada en solucions tecnològiques per potenciar les ciutats intel·ligents, ha desenvolupat un dispositiu que funciona amb una aplicació mòbil i amb sensors situats als aparcaments.

L'empresa calcula que el 30% dels embussos de trànsit que s'originen dins d'una ciutat es deuen a les maniobres de recerca d'aparcament. Això genera "importants pèrdues de temps i elevats nivells d'estrès en els ciutadans", resumeix Urbiotica. En aquest sentit, per gestionar les places d'aparcament a l'aire lliure ha desenvolupat una solució similar a la que ja és força popular en alguns pàrquings de pagament. La base és un sistema de sensors, que es complementa amb un programa de guiatge, perquè els con-

Solucions per a ciutats més sanes

Urbiotica està present en 25 països d'arreu del món, des de Turquia fins a l'Argentina, Alemanya, França i Costa Rica. Amb seu a Barcelona, l'empresa es va fundar el 2008 i també ofereix solucions per a la reducció de la contaminació acústica de les ciutats. Ha treballat per fer un mapa de soroll, a Girona, Viladecans i Alacant.

ductors puguin saber quines places estan lliures i puguin escollir la millor opció per aparcar. Tot el sistema s'integra de panells de senyalització informatius dinàmics i d'aplicacions web i mòbil per al guiatge. El cap del departament comercial, Marc Boher, ha destacat que el sistema d'Urbiotica "permet controlar de manera més eficient l'ús i el pagament dels estacionaments, evitant la congestió de la circulació i reduint la contaminació que se'n deriva".

Per a aquest projecte d'expansió al Canadà, Urbiotica ha tingut el suport d'Acció, l'agència per a la competitivitat de l'empresa depenent del Departament d'Empresa i Coneixement, i l'acord li permetrà comercialitzar el seu sistema d'estacionament intel·ligent a les principals ciutats del Canadà i del Quebec.

MADE IN CATALONIA

Permís per volar

La companyia Vueling i el Cesda impulsen un programa de formació per instruir 16 joves pilots, que s'incorporaran en la plantilla de l'aerolínia de baix cost

M. ROVIRA
mrovira@lrp.cat

La companyia Vueling transporta prop de trenta milions de passatgers l'any i té 60 avions que operen des de les pistes del Prat. El 75% dels seus vols aterren o s'enlairen des de l'aeroport de Barcelona. Calen mans expertes per fer-los volar. L'aerolínia impulsa un programa formatiu per trobar nous pilots.

La companyia de baix cost d'IAG, el grup en què també s'integren British Airways, Iberia, Level i Aer Lingus, té la seva base a Barcelona. Vueling hi ostenta una posició de liderat-

ge però la competència és ferotge en el mercat de l'aviació i, bàsicament, Ryanair i Norwegian batallen per encaçar-la. En aquest context, Vueling Airlines i el Centre d'Estudis Superiors d'Aviació (Cesda) de Reus han presentat el programa *Festepilot*. El projecte busca formar 16 joves com a pilots d'aviació comercial. Els aspirants que passin el curs no s'hauran de preocupar de buscar feina, ja que s'incorporaran, després, en la planti-

lla de la companyia aèria. Durant 22 mesos els joves seleccionats hauran de cursar l'Airline Transport Pilot Licence al Cesda i habilitar-se després, durant vuit setmanes, per ser competents en el pilotatge dels avions Airbus A320, la gamma d'avió amb què opera Vueling. Després de passar amb èxit la formació, els llicenciats s'integraran en l'estructura de Vueling. La direcció general de Territori i Sostenibilitat col·labora en el projec-

te amb la cessió d'ús de les instal·lacions de l'aeroport de Lleida-Alguaire, on els futurs pilots podran practicar en un entorn real el vol i l'enlairament d'un avió comercial, així com altres activitats i maniobres.

El programa d'ocupació i formació està dirigit a joves majors de 20 anys i que disposin de titulació universitària tècnica. Començarà el primer semestre del 2019 i es farà durant cinc promoció més. La inscripció al programa s'ha de fer a través del web www.festepilot.cat, en què consten tots els detalls del curs, preus i requisits d'admissió.

L'aerolínia de baix cost Vueling i el Cesda impulsen un programa de formació de pilots, dirigit a joves majors de 20 anys i que disposin de titulació universitària tècnica

ARXIU

Fer-se gran sense marxar de casa

La farmacèutica catalana Reig Jofre va ser una de les grans companyies catalanes que, passat l'1 d'octubre de l'any passat, va decidir mantenir la seva seu social a Catalunya després de l'aprovació del decret del govern espanyol, que en facilitava la marxa. Reig Jofre ha inaugurat a Toledo una nova línia de producció i augmenta la seva capacitat de producció en un 33%. Segons el seu conseller delegat, Ignasi Biosca, l'ampliació de les instal·lacions ajudarà a l'expansió de la companyia cap als mercats d'Àsia i

els Estats Units. Paral·lelament l'empresa prepara un projecte d'inversió de 30 milions d'euros a Sant Joan Despí. Segons Biosca, aquesta inversió milionària implica "un compromís molt fort pels productes injectables" i tecnologies específiques per poder produir medicaments en l'àmbit dels productes biològics, biosimilars, d'origen químic. Serà un edifici nou que es posarà en marxa en el termini d'un any i mig: "Augmentarà el nostre compromís amb el sector industrial i farmacèutic a Catalunya."

LA CONVERSA

Ricard Bonamusa President del Cercle Històric Miquel Biada

“El primer tren és obra de la tossuderia”

TERESA MÁRQUEZ
mtmarquezu@lrp.cat

Ricard Bonamusa sap un munt de trens. I té el do de fer interessant el seu relat, encara que l'oient ni sigui de Mataró ni es reconegui amb qui va impulsar la construcció del primer tren de la península Ibèrica: Miquel Biada. Un tren que va fer el trajecte inaugural entre Barcelona i Mataró el 28 d'octubre de 1848, ara fa 170 anys. Un dia que tradicionalment la ciutat commemora amb un programa farcit d'activitats que gestiona el Cercle Històric Miquel Biada. Quedem, com no podia ser d'altra manera, en una terrassa a tocar del monument que la capital del Maresme va dedicar a Miquel Biada, davant mateix de l'estació de Renfe. Serà una conversa llarga i amb una constant presència de viatgers que van i venen. L'ambient ideal.

El president del Cercle arrenca amb una afirmació rotunda: “El ferrocarril va despertar la burgesia catalana, que va veure en el nou transport una oportunitat imprescindible per al desenvolupament industrial.” I el paper de l'Estat? Bonamusa somriu murri i fa ús de la seva memòria. “Hi ha una reial decret de 1854 en què es promouen ajuts de l'Estat a aquells projectes ferroviaris que portin cap a Madrid o a les fronteres. I fins a l'any 1924 no es va posar en marxa Ferrocarrils de l'Estat”, constata. A la capital ja apuntaven maneres. “Quan es va celebrar el centenari del primer tren es va dissenyar una medalla amb la imatge de Miquel Biada... i la del marquès de Salamanca, promotor de la línia Madrid-Aranjuez, que es va inaugurar quatre anys més tard!”, exposa el president del Cercle.

Aquell visionari, fill d'un constructor mataroní i el petit de 14 germans, va marxar a fer les Amèriques, igual que ho havia fet el germà, amb el títol de pilot mercant sota el braç. Allà, primer a Veneçuela i posteriorment a Cuba, faria fortuna amb el comerç de productes i entraria en contacte amb

IMPULS

“El ferrocarril va despertar la burgesia catalana, que va veure en el nou transport una oportunitat imprescindible per al desenvolupament industrial”

ESCLAVATGE

“Va defensar l'esclavitud, com la majoria de burgesos de l'època, però no hi ha proves documentals que fes negocis amb la venda d'éssers humans”

l'elit que construiria el primer tren cubà, el 1837.

IDEA CAP A CATALUNYA

Meravellat amb les possibilitats que s'obrien amb el nou transport i convençut que calia traslladar el projecte a Catalunya, li atribueixen la frase: “M'hi jugo 10.000 pesos que després de transcorreguts quatre anys de la meua arribada a Espanya anirem de Barcelona a Mataró en el ferrocarril que farem construir.” Tornaria a terres catalanes l'any 1840 i necessitaria el doble d'anys que va preveure en un primer moment, però la història no en diu res, de si algú li va fer pagar la juguesca. Arribats a aquest mo-

ment la pregunta es fa necessària, per molt que sigui incòmode per als estudiosos de Miquel Biada. Va ser un traficant d'esclaus? Ricard Bonamusa assegura que en el dia d'avui no hi ha cap document que certifiqui una afirmació, defensada per molts historiadors, que ha acompanyat el personatge i que ha enfosquit els seus èxits. “És cert que ens consta un discurs que va fer en què defensava l'esclavitud, com la majoria de burgesos de l'època i en un moment en què aquesta pràctica era del tot legal”, especifica el president, que hi afegeix que en el seu testament entre els seus béns hi havia esclaus “però no hi ha proves que fes negocis amb la venda d'éssers humans”. Solucionada la part menys amable de Miquel Biada, Bonamusa descarta que l'Ajuntament de Mataró prengui mesures tan dràstiques com les que va encarregar l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, que a principis d'any va fer treure l'estàtua d'Antoni López pel seu passat esclavista.

“Miquel Biada forma part de la galeria de mataronins il·lustres al consistori, té un carrer, ha donat el nom a un institut de secundària i fins i tot hi ha un nan que es diu com ell –enumera el president de l'entitat–, però després de tants anys sembla que no hi ha voluntat suficient per anar més enllà.” Més enllà vol dir habilitar un espai de grans proporcions per instal·lar-hi tota la documentació i material vinculats amb la història del ferrocarril. “Al Cercle hem hagut de renunciar a la cessió d'objectes perquè no tenim espai per guardar-los”, manté Bonamusa. En un primer moment s'havia dit que se cediria una sala de l'actual Museu del Gènere de Punt, que ocupa una antiga fàbrica del centre de la ciutat, però finalment no va ser així. “No podem competir amb el Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú en uns espais cedits per Renfe i on es pot admirar una rèplica de la locomotora a vapor, la *Matarona*”, explica.

Biada patiria un autèntic calvari per poder dur a terme el seu projecte

i, tal com reconeix Ricard Bonamusa, va ser la seva tossuderia i el suport de capital anglès –més del 50% de les accions de la companyia– el que aconseguiria arrencar la iniciativa. “A banda de la manca de suport de l'administració i la tèbia aposta de l'empresariat català, Miquel Biada hauria d'afrontar molts problemes i dificultats durant les obres”, indica el president.

COSA DEL DIMONI

Per a una societat, la de la segona meitat del segle XIX, que es movia en diligència amb cavalls, la presència d'una màquina enorme que treia fum i produïa un soroll infernal va generar un rebuig immediat. “De seguida es va posar en contra tant els transportistes, que veien perillar el negoci, com els pescadors, que els ocupaven el litoral amb les vies”, diu i emfatitza que es van fer córrer tot tipus de llegendes urbanes, les notícies falses de l'època, per intentar

Monument. Ricard Bonamusa, fotografiat al costat del monument a l'impulsor del tren, Miquel Biada, a Mataró ➔ QUIM PUIG

torpedinar el projecte. “N’hi ha algunes que fan riure de tan exagerades, com ara que hi havia cavalls de debò dins de la màquina; que, a les dones que alletaven, se’ls tallaria la llet si hi pujaven, o que el moviment provocava malalties nervioses als passatgers”, ironitza.

Als rumors malintencionats, els van seguir els continus sabotatges i actes vandàlics, que s’encarregaven de destruir durant la nit els trams de via enllestits durant el dia. El mateix Biada va encapçalar la guàrdia nocturna i va dedicar moltes hores a resseguir la línia ferroviària per constatar que tot estava en ordre. “Hi ha qui diu que la seva salut se’n va ressentir per culpa d’aquestes sortides de nit”, comenta Bonamusa. Sigui cert o no, el fet és que l’impulsor del primer ferrocarril de la Península no va poder assistir a l’esperada inauguració perquè va morir el 2 d’abril de 1848. Està enterrat al panteó familiar del cementiri dels Caputxins de la ciutat

REBUIG SOCIAL

“Es va posar en contra els transportistes, que veien perillar el negoci, i també els pescadors”

LLEGENDES

“Es feia córrer que hi havia cavalls de debò dins de la màquina i que, a les dones que alletaven, se’ls tallaria la llet si hi pujaven”

que el va veure néixer.

Sembla que ja estigui tot dit del personatge i de la seva obra, que ha estat estudiada minuciosament. “De cap manera! El Cercle Històric Miquel Biada va ser creat el 2004 amb l’objectiu de ser un referent en l’estudi del ferrocarril i en aquests 14 anys, malgrat que s’ha fet moltíssima feina, ens hem adonat que encara queden molts aspectes per tractar”, assenyala.

La Fira del Ferrocarril i l’agenda d’actes que l’envolta cada any s’han convertit en referent per als amants del sector i més enllà de la comarca. “Aquest any estem especialment contents perquè s’han col·locat plaques commemoratives als espais on s’aixecaven les primeres estacions de tren a Barcelona i a Mataró”, explica Ricard Bonamusa. Què fa tan especial Miquel Biada? “Que era un visionari, un home amb molta empena i un tossut, com a bon capgròs matoroní. De fet, el primer tren és obra d’aquesta tossuderia.”

EN DETALL

D’on provenia el material amb què es va construir el primer ferrocarril?

D’Anglaterra sobretot. Els plànols es van encarregar a l’enginyer Joseph Locke el setembre de 1844. El 1847 compren a l’empresa Jonnes and Potts les quatre locomotores. A l’empresa Wrigth, 62 caruatges: 30 de primera classe, 30 de segona classe i dos cotxes de luxe, així com 30 vagons (18 per a tercera classe i 12 per a mercaderies), a més de dos vagons per transportar-hi objectes voluminosos. Les fustes de la via provenien del Bàltic. Les estacions es van encarregar a empreses del país per abaratir costos.

Quan van començar les obres?

El març de 1847. A l’octubre es va perforar el túnel de Montgat que el 1900 s’hauria d’eixamplar per poder ubicar la segona via.

Com es va preparar el viatge?

El 5 d’octubre de 1848 es va fer un primer viatge de prova no oficial; el 8, un segon d’oficial amb 400 persones entre convidats i personal de l’empresa, i l’11, un darrer d’inspecció abans de l’inaugural.

Quina distància es va recórrer?

El traçat final de la línia és de 28,4 quilòmetres i es trigava uns 35 minuts a una velocitat de 47 quilòmetres per hora, sense fer parada a les estacions. El tren tenia seients de primera, segona i tercera i aquests últims anaven en un cotxe destapat sense seients. El primer any hi van viatjar 675.828 passatgers.

Hi va haver més màquines a banda de les angleses?

A Mataró se’n van construir dues més que es van batejar com l’*Espanyola* i l’*Arenys*, que es van sumar a la *Mataró*, la *Barcelona*, la *Catalunya* i la *Besòs*.

Com va seguir la línia?

Amb el tram de Mataró a Arenys de Mar, que va generar problemes amb els pescadors del port de la ciutat i que va quedar inaugurat el 1857. El 1859 arribava a Tordera i el 1862, a Maçanet.

La República de les arts

EL LLIBRE RECOMANAT

L'adversari, d'Emmanuel Carrère. És un llibre que trasbalsa. Un viatge als orígens del mal i la mentida, a partir del cas real de Jean-Claude Romand, un home aparentment exemplar que un bon dia mata la seva família.

Toni Orensanz Escriptor i periodista

SARA BLANCH

“Els concursos obren portes però no vol dir que estigui tot fet”

CARINA FILELLA
cfilella@lrp.cat

El nom de Sara Blanch es va fent gran per moments en el món de l'òpera. Aquesta soprano que acaba de fer 29 anys, nascuda a Darmós, un petit nucli de població que pertany a Tivissa, a la Ribera d'Ebre, està considerada un dels valors emergents més destacats del panorama operístic del país i la seva carrera corre veloç. Els seus pares hi han tingut alguna cosa a veure: és filla del compositor de música contemporània i director de diverses corals Carles Blanch i de la professora de piano Mercè Freixes.

La tradició familiar ha estat determinant per arribar fins aquí?

Sí, estava predestinada! Vaig començar estudiant piano amb la meva mare fins a l'adolescència. Després vaig continuar a l'escola de música de Móra d'Ebre. Des de ben petita també vaig cantar en la coral del poble, que portava el meu pare. Sempre he viscut

Fa dos anys, la jove soprano Sara Blanch es va emportar vuit premis en el concurs Tenor Viñas, un dels més importants del món de l'òpera. La seva carrera es va disparar i ara està considerada un dels valors emergents més destacats del panorama operístic del país.

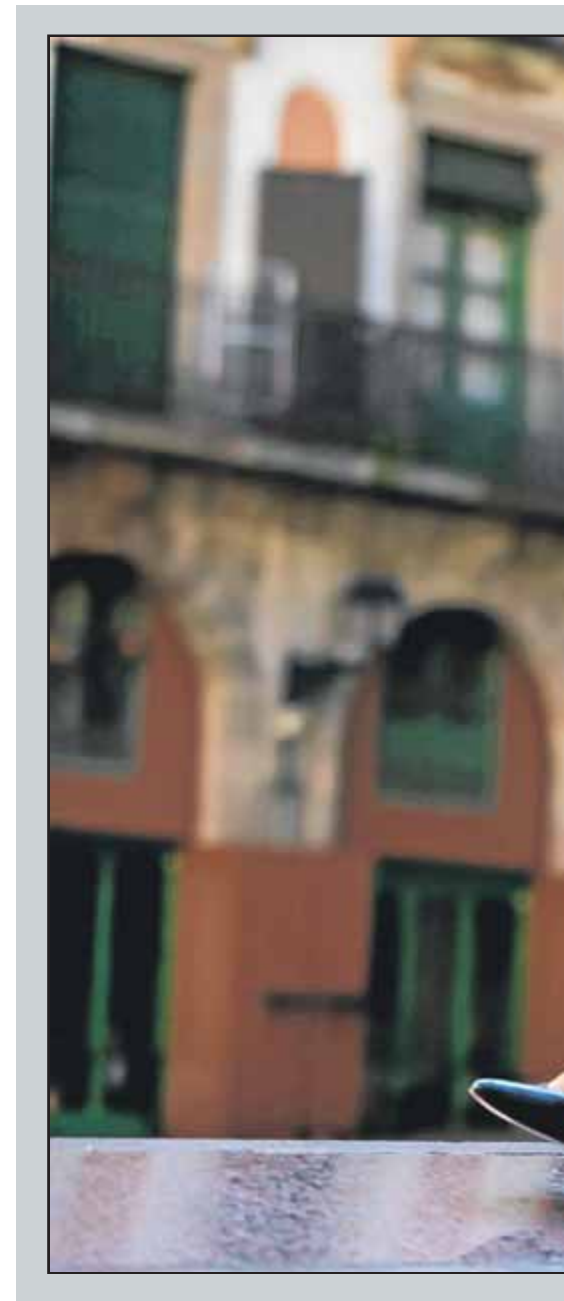
en un ambient musical. A casa sempre s'escoltava molta música i òpera. Tot el que ha vingut després ho he viscut d'una manera molt natural.

Fa vertigen ser un dels valors emergents més destacats del panorama operístic?

Sí, em fa força respecte, però jo intento agafar-ho tot amb la màxima naturalitat. De fet, ja ho busco, això, no pel fet de ser famosa sinó de ser reconeguda perquè faig una bona feina. Són molts anys d'estudi, molt temps invertit, i voldria una recompensa; almenys una recompensa personal, de saber que ho estic fent bé. Al cap i a la fi, es tracta d'anar treballant i de posar-hi esforç.

Amb 16 anys va debutar amb una òpera al Teatre Nacional de Catalunya. La vocació per l'òpera va ser molt primerenca.

Als 14 anys vaig començar a estudiar lírica amb Isabel Cañas a l'escola de música i dansa de Móra d'Ebre. Em va agradar molt i hi vaig descobrir les possibilitats de la tècnica i del cant, que desconeixia totalment. Dos anys després la meva padrina, que també

és professora de música en un institut de Barcelona, em va informar que es feien unes audicions per a l'Òpera Jove. M'hi vaig presentar i em van escollir. Els dos anys de batxillerat, als 16 i 17 anys, anava els caps de setmana a Barcelona per muntar l'òpera al Teatre Nacional de Catalunya.

Va ser més difícil començar des d'un poble petit com Darmós?

Sí, en alguns sentits. Quan vaig arribar a Barcelona, vaig demanar consell al professor de direcció del meu pare, Manuel Cabero, perquè volia entrar a cantar en un cor a Barcelona. Em va aconsellar el Cor Jove del Palau de la Música. Allà hi vaig estar un any i mig.

Per no caure en la desmemòria

El Museu de les Terres de l'Ebre i el Comebe (Consorti Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre) han produït l'exposició *L'Ebre. Darrer escenari de les Brigades Internacionals*, que

ara es pot veure a Amposta i que els pròxims mesos recorrerà altres espais del país. A més de textos i fotografies, s'hi poden veure nombrosos documents originals de la col·lecció Julio

Allepuz de la Sénia i peces del fons del Comebe. No se la perdin. És una bona manera de no caure en la desmemòria de la lluita antifeixista.

Carina Filella cfilella@lrp.cat

I vaig veure que hi havia molts companys que estaven al cor des de molt petits. Jo, això, no ho he tingut a l'abast. També ha estat més complicat per a mi poder apropar-me a funcions d'òpera infantils que feien al Liceu, com ara *La flauta màgica* per a nens. Des d'un poble com Darmós t'assabentes de menys coses. De totes maneres no ho canvio. Perquè viure al poble m'ha donat una altra personalitat i l'oportunitat de poder créixer en un entorn diferent. Al final, però, he acabat vivint a Barcelona.

La seva consagració va ser gràcies al concurs Tenor Viñas 2016, on es va emportar vuit premis i l'aclamació de

la crítica. Els concursos són la plataforma indispensable per fer-se un nom en aquest món?

Els concursos s'han de fer perquè, si més no, et posen a prova. Passes molts nervis i hi ha molta tensió i molta competitivitat. Et trobes en aquesta situació i fa que, d'alguna manera, t'hi hagis d'enfrontar. Els concursos són bons per posar-se a prova un mateix. El que pugui passar després ja és una altra cosa. El més important és que un mateix quedi satisfet de com ho ha fet. Després, si et donen premis o no depèn de moltes coses. N'hi ha que fan una molt bona actuació i no els donen cap premi i, en canvi, hi ha gent que ha guanyat molts premis i després no

aconsegueixen fer una carrera com a cantant. Potser és perquè tenen una tècnica perfecta i una veu molt bona, però emocionalment no acaben de transmetre allò que busquen els teatres.

A més de cantar també cal actuar. Li ha costat encarar la part de representació teatral que té l'òpera?

La veritat és que no, perquè actuar m'agrada molt. També hi ha influït el fet que he estudiat molts anys dansa clàssica i he ballat en diversos festivals. Això vol dir que ja tenia treballada una presència a l'escenari. Des de petita ja tenia assolit el fet de saber-me moure a l'escenari, per haver ballat durant molts anys. Però he de dir que també m'ho he treballat molt, i he analitzat en profunditat els personatges que he hagut d'interpretar. Fins i tot posant-me davant del mirall i provant cares, gestos i expressions.

Va ser arran del concurs Tenor Viñas que van començar una allau de contractes. En el seu cas el concurs sí que va marcar un abans i un després?

Sí, el concurs Tenor Viñas ha estat un fet clau. Dels premis que em van donar, alguns ja tenien forma de contractes, com per exemple, amb el Festival Castell de Peralada, el Teatro de la Zarzuela i el Teatro Real de Madrid. Van ser tres portes importants que es van obrir i després, per la feina ben feta, han volgut continuar treballant amb mi; m'han fet altres propostes. El concurs m'ha obert moltes portes però no vol dir que ja estigui tot fet. He fet audicions per a altres teatres, algunes que van bé i altres que no. És una lluita continuada. Però de moment sembla que les coses van bé i vaig obtenint bons resultats.

I això que va estar a punt de no presentar-se al Tenor Viñas...

Sí, perquè just en les mateixes dates tenia una òpera al Teatre de Sarrià, fet que volia dir que el dia que no tenia concurs estaria assajant o cantant al teatre; em suposava molta més pressió. A més, emocionalment tampoc no estava passant un bon moment. Però, com que ja tenia la inscripció feta, a mesura que s'anava aproximant la data vaig pensar que no m'havia de rendir i que havia d'anar a provar-ho. Al fi-

La soprano

Sara Blanch va néixer a Darmós, un petit nucli de població que pertany a Tivissa, a la Ribera d'Ebre, tot i que actualment té fixada la seva residència a Barcelona

 LRP

LA REPÚBLICA DE LES ARTS ÒPERA

nal treus la força. M'hi vaig presentar i va ser un encert que ho fes.

També ha estat reconeguda per la revista *Òpera Actual* com la intèrpret més prometedora de l'Estat espanyol. Pesa la responsabilitat per arribar a cobrir les expectatives?

Pesa i encara més en el meu cas, perquè soc molt perfeccionista i m'ho faig pesar més del que no tocaria. M'exigeixo molt, i com més reconeixements, més m'exigeixo. Fa respecte pensar que en algun moment les coses puguin deixar d'anar tan bé. M'esforço molt perquè tot vagi en la mateixa direcció i per anar progressant. De totes maneres, l'experiència d'anar coneixent teatres diferents i treballar amb gent diversa en aquesta activitat professional també et fa créixer i t'ajuda.

Fer el pas cap a la professionalització com a cantant d'òpera és una decisió arriscada. Quan la va tenir clara?

Des de sempre havia volgut ser cantant d'òpera. Quan vaig anar cap a Barcelona als 18 anys per estudiar ja vaig entrar al conservatori amb la idea clara de ser cantant d'òpera. La professionalització m'ha vingut donada d'una manera natural. Ha estat una evolució natural. El 2013 va ser el primer cop que vaig cantar en un teatre important d'òpera, en el Rossini Opera Festival de Pesaro [Itàlia]. Aquell va ser el meu debut.

Des d'aquell moment la carrera ja ha estat imparabile...

Vaig anar presentant-me a concursos, fent audicions... Hi havia feines més ben pagades i altres que no. Va ser una mica dur el fet de mantenir-me econòmicament, perquè la nostra és una feina irregular, en què no saps mai què t'espera i què et pot venir. Però, després del concurs Viñas, en aquest sentit sí que ha representat una estabilitat; almenys estabilitat temporal, perquè l'any que ve el tinc ple però hem d'estar sempre a l'expectativa.

Quines són les principals dificultats amb què es troba una jove soprano catalana?

Per començar, dir que de sopranos en som moltes, al contrari que de tenors, que és més difícil trobar-ne. Som moltes sopranos i de moltes tipologies diferents. I, com que n'hi ha tantes, moltes estan molt ben preparades. Com que la competència és tanta, ja ens ocupem de preparar-nos bé per fer-nos un espai en aquest món. Ens hi hem de bolcar molt, tenir paciència i a vegades aguantar coses que no sem-

CONCURSOS

“Els concursos són bons per posar-se a prova un mateix. El que pugui passar després ja és una altra cosa. En el meu cas, el concurs Tenor Viñas sí que ha representat una estabilitat”

AUTOEXIGENT

“Soc molt perfeccionista. M'exigeixo molt, i com més reconeixements tinc, més m'exigeixo”

SENSE PRESSA

“Em van oferir una gira per Espanya amb *La Traviata*, però vaig dir que no perquè era molt jove i vocalment encara no em tocava. De fet, ara encara no em toca. Cal anar amb ordre”

pre són fàcils.

Hi ha més facilitats per a les veus emergents a l'estranger?

Depèn. Per exemple, jo crec que hi ha hagut com una epidèmia de sopranos russes! Han sorgit moltes sopranos russes no sé si per una moda, pel tipus de veu o per què.

Però una soprano catalana té facilitats per desenvolupar-se al país?

Al final d'alguna manera tots acabem sent una mica internacionals. Si vols fer una carrera internacional com a cantant d'òpera et mous per tot arreu i no importa d'on vinguis. Sí que costa obrir-se camí a fora quan no et coneixen. Has d'anar al teatre, que t'escoltin i després veure si et donen confiança per fer-te un contracte. Però a poc a poc es van obrint portes.

És un món gaire competitiu, el de l'òpera?

Sí. Perquè tothom vol el seu lloc. Però sempre penso que al final és l'estudi, el treball, allò que t'acaba portant endavant. És molt difícil que, si estudies molt i treballes molt, no surti res. Quan estàs centrat en una cerca constant de perfecció del so i de millorar els errors, vas avançant. Hi ha qui no vol veure o no es deixa dir allò que no fa bé. També s'han de tenir unes condicions vocals. Jo en certs aspectes tinc facilitats, i si, a això, hi afegim el treball, al final el resultat és doble. Si un no té la veu, no és afinat, poc hi ha a fer.

Està qualificada com una soprano lirico-colleugera? Què destacaria de la seva veu?

Lleugera perquè arribo a molt agut, fins a *la 5*. I aquesta part aguda és la

Blanch, en dos moments de la representació de l'òpera *Il turco in Italia*, de Rossini, a Oviedo, fa uns dies IVAN MARTÍNEZ

que permet fer agilitats, picats..., coses més delicades amb la veu. També hi ha tota la part de *coloratura*, d'agilitat, de notes molt ràpides cantades en poc temps. I la part de lírica seria més aviat pel color de la veu: és una veu que té un cert cos, que no és tan delicada ni fina com una veu purament lleugera.

També ha guanyat el premi del públic en el Concurs Internacional de Cant Montserrat Caballé (2014), la gran diva de l'òpera morta fa unes setmanes. Hi havia coincidit mai?

Sí, unes quantes vegades. Ella em va donar el premi en el concurs i després vaig fer unes classes magistrals amb ella a Saragossa. També em va convidar a unes classes magistrals amb ella al Liceu de Barcelona, entre d'altres.

A més de ser una bona soprano, era una bona mestra?

Tècnicament ella era impecable. És un referent per a tothom. Com a mestra, imposava molt; feia respecte. Perquè si no li semblava bé allò que feies, et podia dir qualsevol cosa. Però després era molt tendra i propera. Les grans dives sempre fan respecte.

El març de l'any passat va debutar al Liceu al costat de Plácido Domingo, amb l'òpera *Thaïs*, de Massenet. Com recorda l'experiència?

Molt positiva, pel fet de veure'l a ell en escena tan a prop i veure com canta, com es mou, com assaja... Hi vaig descobrir una altra realitat. Hem tornat a fer l'òpera *Thaïs* aquest estiu al Teatro Real de Madrid i a Peralada, amb Plácido Domingo, també. Ha estat un bon retrobament, perquè ell és una persona molt propera.

Va dir que no a una *Traviata* perquè va considerar que encara no estava prou preparada. Expliqui'm com va anar.

Em van oferir una gira per Espanya amb *La Traviata*, però vaig dir que no perquè era molt jove i vocalment encara no em tocava. De fet, ara encara no em toca. La podria fer, però crec que hi ha molt repertori que és més apte per a mi ara mateix. És millor fer primer tot aquest repertori i, d'aquí a un parell d'anys, potser sí que faré *La Traviata*.

El nivell d'autoexigència és molt alt.

Sí. Ho faig també per conservar la veu i no gastar-la abans d'hora. Cal anar amb ordre.

Quina òpera li agradaria fer que encara no li han ofert?

Per exemple, *Lucia di Lammermoor*,

La jove soprano, en una imatge promocional
 ➤ JOAN MANUEL
 BELILLAS

Els pròxims dos anys, replets

► Aquest octubre ha actuat cinc dies a l'Òpera d'Oviedo amb *Il turco in Italia*, de Rossini. No ha estat una flor enmig del desert. La seva agenda operística per als dos anys vinents ja està ben farcida. Té previstes dues produccions al Liceu: una de Rossini, *L'italiana in Algeri*, aquest desembre, i l'altra, el febrer del 2019, *L'enigma di Lea*, de Benet Casablanca, que és una òpera contemporània que s'estrena mundialment. Al gener també actuarà al Palau de la Música i al Teatre Tarragona fent el *Carmina Burana*, amb l'orquestra Camera Musicae. El cant també la portarà a Riga (Letònia), a Mallorca, a Torí... "Tinc tot el 2019 bastant lligat, i el 2020 també el tinc força ocupat. Les perspectives són bones i no em puc queixar", diu, satisfeta.

de Donizetti. Em vindria molt de gust i la podria fer ja. És una òpera belcantista molt important que m'encantaria fer. Fins que no me la proposi algú, però..., queda pendent.

Quins compositors destaquen en el seu repertori?

Principalment Rossini. Aquest compositor em va molt bé pel meu tipus de veu i és el que he cantat més. També Mozart, Donizetti i Bellini són dels compositors que em van millor.

L'òpera no és un gènere proper a la gent jove. Què cal fer per apropar-la al públic jove?

Ara ja hi ha bastants projectes. Per exemple, el Liceu ofereix òperes per a escolars; a Sabadell també hi ha fun-

cions per a escoles i a molts altres escenaris d'arreu també. Es fan espectacles més adaptats per a nens. Però és un art que és tan complet, i a vegades potser complex, que costa d'entrar-hi i de tenir la paciència, per exemple, de llegir subtítols per l'idioma diferent, d'entendre la història. Musicalment, a vegades també costa saber apreciar la complexitat. Però sé de molts joves que s'apropen a l'òpera i després els agrada i la gaudeixen. A l'escola, no es dona a la música el valor que se li hauria de donar. Van traient cada cop més hores de música i això fa que no hi hagi prou temps per poder educar en aquest sentit.

Ha treballat conjuntament amb els seus pares, els seus primers mestres?

Sí. El meu pare va compondre uns divertiments i, el gener de l'any passat, quan vaig fer un recital a Barcelona amb compositors actuals, hi vaig incloure aquestes obres seves. Els meus pares estan molt contents amb la meua carrera.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

L'art de portar gavadina
Sergi Pàmies

Finals que mereixen una història
Albert Espinosa

Aprenere a parlar amb les plantes
Marta Orriols

El cel no és per a tothom
Marta Rojals

La mort del comanador
Haruki Murakami

OPINIÓ

Taps i tapats

Quan alguna cosa que ha succeït abans a altra gent ens passa per primera vegada, tenim la sensació que som els primers: el primer amor, el primer desamor, el primer fill, el primer mort, la generació tap. Cada generació està destinada a sentir-se tapada per l'anterior (també cada germà petit i cada promoció acadèmica). Els qui hi eren abans s'han situat millor, i quan nosaltres hi arribem, ens sentim maltractats. La generació tap hauria de plegar i deixar-nos entrar a nosaltres, però s'hi resisteix. Ens sembla una competència deslleial perquè ells ja hi són. No ens fixem en els seus *losers* ni en els nostres *winners*, sinó en els vells que ens fan nosa i justifiquen el nostre punt mort.

Reculem, si us plau, fins a la primera generació de polítics després del franquisme, els nascuts als anys quaranta i cinquanta. Durant la Transició i després, van sumar dècades en el poder sense que es parlés de generació tap. Alguns encara hi són, sep-

Cada generació està destinada a sentir-se tapada per l'anterior

Vicenç Pagès Jordà

tuagenaris, ocupant conselleries i càrrecs a Brussel·les. Res a dir: tenen experiència adquirida i saben moure's en diferents països i en diferents idiomes. Endavant, nois.

D'uns anys ençà, una colla de ciutadans entre els trenta i els quaranta anys han descobert que uns quants membres més veterans els tapaven l'accés (al poder, al mercat laboral, a les canongies) i han segregat la teoria de la generació tap com si ells fossin els primers tapats de la història; com si ells mateixos no estiguessin destinats, al seu torn, a tapar els següents (com si no ho haguessin començat a fer). Vindicatius i mobilitzats, agrupats sota el discurs de la generació tap, els últims anys, uns quants ciutadans nascuts als setanta han accedit a llocs de poder amb la sensació no només de triomf personal, sinó de desgreuge generacional. Com si haguessin nascut, de sèrie, oberts de ment i bones persones. Com si estiguessin més disposats que els altres a cedir el pas. Com si Pedro Casado

fos generacionalment millor que Ernest Maragall (com si Bad Gyal fos intrínsecament superior a Quimi Portet). Ara bé, igual que la joventut no garanteix l'originalitat, no sempre l'experiència és un grau. Compareu, per exemple, Carla Simón i Albert Serra, o bé Melcior Comes i Carme Riera. És tan senzill -i entretingut- com fixar-nos en el que fan i no només en la data de naixement.

“Quins records podeu tenir els joves d'avui dia? Teniu fama de vestir bé i drogarvos. Però no teniu cap sentit de la història; no teniu l'instint tràgic.” Ho va escriure Grace Paley el 1959. Però no cal anar a Amèrica. Un any després, el 1960, els *ni-nis* debuten en la literatura catalana a *Els joves i els altres*, de Josep Maria Espinàs: “Ni estudien, ni llegeixen el diari, ni van a veure les exposicions de pintura.” La cosa ve de lluny. Si de cas, la successió s'ha accelerat tant que aviat -aquesta tarda mateix- serà possible ser tap i tapat alhora.

@WhistPlayers - www.vicencpagesjorda.net

CRÍTICA

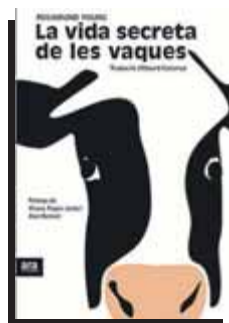
Xavier Cortadellas

La raresa de ser únics

A *Capvespre*, l'esplèndida novel·la de Kent Haruf, hi ha un capítol en què Tom Guthrie i els seus dos nens ajuden Raymond McPheron a separar les vaques dels seus vedells perquè ja estan prenyades dels vedellots que naixeran l'any vinent. Fan passar cada parella de vaca-vedell per “un passadís entre taulons alts a la sortida del qual s'esperava en Guthrie”. En Tom va empenyent la porta, de manera que les vaques aniran sortint cap a les pastures i els vedells aniran a un compartiment. Però cap parella vaca-vedell no reacciona igual. N'hi ha una formada per una vaca negra grossa i un vedell de potes

LA VIDA SECRETA DE LES VAQUES

Autora: Rosamund Young
Traductor: Eduard Castanyo
Editorial: Ara Llibres

rígides que se'ls escapa. Els han d'anar a separar una estona més tard, un cop s'han calmat. Escric això perquè, a *La vida secreta de les vaques*, Rosamund Young explica que les vaques -i els porcs i les gallines- “són tan diferents com les persones”. Una obvietat per a qualsevol que hagi conviscut amb un gat o un gos, però que convé recordar perquè avui, al món, els drets es neguen a base de destruir la individualitat i d'integrar-nos en alguna categoria: la dreta o l'esquerra, els independentistes o els unionistes, els joves o els grans, els homes o les dones. *La vida secreta de les vaques* ens recorda que la suma

de la ramaderia industrial i del nostre estrès diari ha fet que oblidéssim la individualitat. Dividida en capítols que se sintetitzen en els títols, Young explica com podem escurçar el dol d'un vedell quan se li ha mort la mare, els diferents significats dels mugits i la manera especial de dormir de cada vedell i de cada vaca. M'ha semblat que hi sobraven anècdotes i que hi faltava un xic de teorització. Però els agrada. Els recomano *Cal investigar el comportament inusual*, un capítol que resumeix molt bé la idea de fons. Sortir dels estereotips. Recordar que, com els animals, també tots nosaltres som únics.

ELS MÉS
VENUTS
No-ficció

Escrits
de presó
Quim Forn

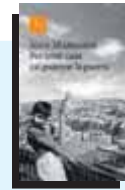
Abans ningú
deia t'estimo
Fills de presos
polítics

Dies que
duraran anys
Jordi Borràs

La crisi
catalana
Carles
Puigdemont

Per tenir casa
cal guanyar
la guerra
Joan Margarit

LLETRES EN BATALLA

Joan-Lluís Lluís
@joanlluisslluis

Literatura d'italiana mida

Tan a prop com és Itàlia, i tan lluny com sembla, a vegades. Sobretot quan l'evident proximitat lingüística entre català i italià fa que ens vingui la temptació de llegir directament en aquesta llengua. I que ens entrebanquem tant que ens declarem, potser, vençuts. I així augmenta l'atracció d'aquesta llengua i d'aquesta literatura. *Avanti, popolo!*

1. Amb quina paraula Dant acaba cadascuna de les tres parts –Infern, Purgatori, Paradís– de la Divina Comèdia?

- A. Remordiments
- B. Aigües
- C. Esperança
- D. Estrelles

2. Tanta gent ha llegit *El nom de la rosa*, d'Umberto Eco... Quanta recorda el nom del protagonista principal? El monjo detectiu Guillem...

- A. de Christie
- B. de Maigret
- C. de Chandler
- D. de Baskerville

3. "Si no ho fem nosaltres, qui ho farà?"; diu una cançó, que continua amb una altra pregunta: "Si no és ara, quan?" Aquesta segona pregunta és també el títol d'una obra cabdal de la literatura italiana del segle XX, malauradament encara no traduïda al català. De quin autor?

- A. Elsa Morante
- B. Alberto Moravia
- C. Primo Levi
- D. Natalia Ginzburg

4. Quin dels autors italians més importants del segle XX va escriure la faula titulada *La famosa invasió dels ossos a Sicília*?

- A. Leonardo Sciascia
- B. Dino Buzzati
- C. Umberto Eco
- D. Luigi Pirandello

5. Italo Calvino situa una de les escenes de *Palomar* a Barcelona, on el protagonista contempla:

- A. Antoni Gaudí caminant per l'Eixample
- B. Una sardana sota la pluja
- C. Floc de neu dins de la seva gàbia de vidre
- D. L'ou com balla a l'Ateneu Barcelonès

6. Quin pintor italià del Renaixement és famós també per la seva obra poètica (traduïda al català per Miquel Desclot)?

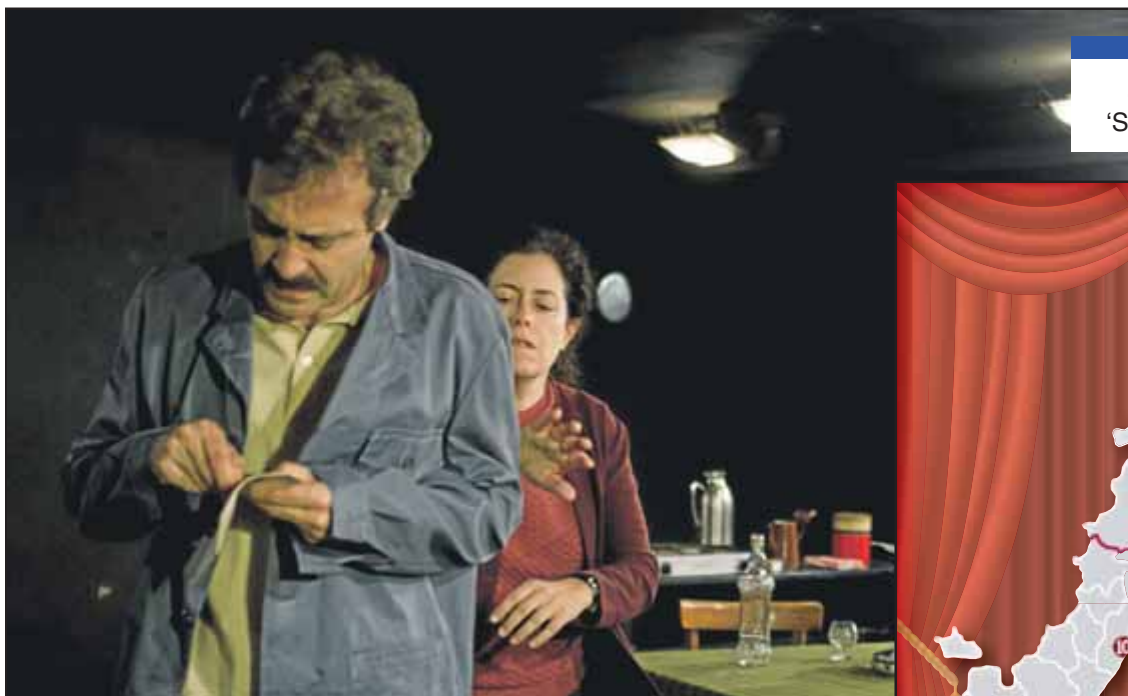
- A. Miquel Àngel
- B. Piero della Francesca
- C. Rafael
- D. Sandro Botticelli

7. A l'inici dels segle XX Gabriele d'Annunzio era un escriptor d'un prestigi enorme. I un patriota italià abrandat i hiperactiu. Quina d'aquestes accions militars no va organitzar, liderar i executar durant la Primera Guerra Mundial?

- A. Volar un miler de quilòmetres per llançar fulls de propaganda a Viena
- B. Apoderar-se d'una ciutat de la costa adriàtica i fundar-hi un estat independent
- C. Disparar torpedes de nit en un port enemic de Croàcia
- D. Intentar arribar a Turquia amb un dels primers submarins italians

LA REPÚBLICA DE LES ARTS ARTS ESCÈNIQUES

DE GIRA

Òscar Intente i Màrcia Cisteró, en l'assaig de 'Sopa de pollastre amb ordi' ➔ ANNA JUNCADELLA

Si no vols brou, 11 tasses

JORDI BORDES
ibordes@elpuntavui.cat

Fa prop d'un any que es va estrenar aquest muntatge. En realitat, una mirada demolidora cap a la utopia. Les cites triomfalistes d'aquells comunistes de Londres que van aconseguir impedir el pas als feixistes pel centre del barri obrer ressonen a les manifestacions multitudinàries dels 11-S. I a la dignitat de l'1-O. I a la contínua cascada de dates clau d'aquest darrer any, a Catalunya. Veure el desenllaç dels protagonistes fa témer un afebliment de la força popular del carrer d'avui, en aquests mesos d'incertesa al Parlament. Aquesta obra, en tot cas, ajuda a reconèixer les bases de la dignitat, de reconèixer els errors propis per poder reconstruir millor una convivència imprescindible. És un text necessari, fa ressonar cites en què culpabilitza el progrés del jou obrer. Que delata que les derrotes són vistes com a victòries pels líders, si és necessari.

El director, Ferran Utzet, ja va fer una valenta adaptació de *Traduc-*

La Perla 29 ha traslladat la seva mirada particular del drama d'Arnold Wesker a nou municipis dels Països Catalans. Una gira que inclou Manacor i Castelló i en què se substitueix Pol López per Enric Cambray. Aquest drama narra el declivi dels ideals d'una família comunista, durant un tall de 20 anys de vida

cions/Translations, de Brian Friel, el 2014, en què una altra vegada apareixia un qüestionament entre la independència o l'assimilació de la llengua. Centrant-se en uns fets històrics de la Irlanda real.

Ara, l'adaptació de *Sopa de pollastre amb ordi* planteja un espai conceptual en què l'aparent felicitat i coherència de la família permet que convisqui sense cap element superflu. A mesura que creix la trama, es detecta una entrada de mobiliari a l'espai blanc: el que està pensat per fer més còmode l'allotjament en realitat amaga el virus del capitalisme, una insinuació que resulta molt adequada a la tesi. Aparentment, a *Sopa de pollastre amb ordi* només hi ha un text que se serveix a l'escena. Unes rèpliques que recullen més de vint anys de vida d'una família amb fortes creences comunistes. I que el temps i el desencís van afeblint. Es tracta d'un drama molt coral amb dos pals de paller: Enric Cambray (que substitueix Pol López, que ho va estrenar a la Biblioteca de Catalunya al febrer) i Màrcia Cisteró (un puntal del repartiment de La Perla 29). Una *sopa* que revela i reconforta.

- 1 MATARÓ
- 2 BADALONA
- 3 VILAFRANCA
- 4 MANACOR
- 5 PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS – Teatre de la Vila
- 7 8 MANRESA – Teatre Kursaal
- 9 CASTELLAR DEL VALLÈS – Teatre Auditori Miquel Pont
- 10 CASTELLÓ – Teatre Principal
- 11 VILADECANS – Atrium

SOPA DE POLLASTRE AMB ORDI

- 1 MATARÓ, 5 d'octubre
20:30h- Teatre Monumental
- 2 BADALONA, 6 d'octubre-
Teatre Zorrilla
- 3 VILAFRANCA DEL
PENEDÈS, 14 d'octubre. Cal
Bolet
- 4 MANACOR, 20 i 21 d'octubre
Teatre auditori
- 5 MANACOR, 20 i 21 d'octubre
Teatre auditori
- 6 PALAU SOLITÀ I
PLEGAMANS- 26 d'octubre, 21h
Teatre de la Vila
- 7 MANRESA – 27 d'octubre
(21h. Teatre Kursaal
- 8 MANRESA – 28 d'octubre
(18h) Teatre Kursaal
- 9 CASTELLAR DEL VALLÈS –
17 de novembre, Teatre
Auditori Miquel Pont
- 10 CASTELLÓ – 14 de
novembre, Teatre Principal
- 11 VILADECANS – 25 de
novembre a l'Atrium

EL PODI

2

Vendre l'ànima al diable amb un clic

INFAUST
Teatre Akadèmia (Barcelona)
Fins al 25 de novembre

Projecte Ingenu es mulla, i mai millor dit, amb *inFAUST*, una versió lliure d'Anna Maria Ricart del clàssic de Goethe. Si tinguéssim carta blanca per triar, què demanaríem? L'obra dirigida per Marc Chornet deixa al descobert els valors que impulsen les decisions de Faust i ens fa repensar la figura actual del diable; en com li venem l'ànima quotidianament sense parar-hi gaire esment a través de la venda electrònica. Un Faust que bé podríem ser nosaltres.

“Deixa al descobert les decisions de Faust i ens fa repensar la figura del diable”
Joana Cortils

Quan l'humor fa justícia

ESTAT DECEPCIÓ
Sala Flyhard (Barcelona)
Fins al 26 de novembre

La directora i dramaturga Carla Torres torna a sorprendre amb aquesta comèdia absurda sobre dues universitàries que s'enfronten a la justícia d'un estat que es fa dir democràtic però en què les lleis no són iguals per a tothom. Unes interpretacions entregadíssimes i una posada en escena sorprenent fan que l'obra, punyent sense ser pamfletària i divertida sense ser banal, esdevingui un *crescendo* constant d'energia.

“Punyent sense ser pamfletària i divertida sense ser banal, esdevé un ‘crescendo’ constant d'energia”

Nil Martín

3

Reagan i la sida

ÀNGELS A AMÈRICA
Teatre Lliure (Barcelona)
Fins al 25 de novembre

L'Amèrica de Reagan sota l'epidèmia de la sida. Una primera part que recau en el text i una segona en què l'obra surt dels límits de la ment i, aprofitant una escenografia que no es queda curta, arriba a l'absurditat sense mai perdre el fil. Actuacions de La Kompanyia, Pere Arquillué, Vicky Peña i Òscar Rabadan, sota la batuta de David Selvas, que captiven i emocionen. Ulls clavats fins al punt final de la segona part, com si es tractés d'una sèrie.

“Ulls clavats fins al punt final, com si fos una sèrie”
Cèlia Ventura

Els Novaveu encoratgem La Kompanyia del Lliure

Estem de dol. Com a joves, ens provoca una immensa tristor veure com La Kompanyia es desintegra. Un dels pocs projectes públics encarats a impulsar joves talents es dissol per

a sorpresa de tots. Si ja teníem poca o nul·la presència en els principals teatres, aquesta notícia sembla ennegrir més el futur de l'escena catalana. Esperem que els teatres des-

pertin per deixar d'estar a la cua d'Europa. A veure si, amb l'efervescència dels joves, destapem el tap generacional i trenquem el sostre de vidre. La votació de novembre, l'han

realitzat els següents integrants de la comunitat de joves prescriptors Novaveu: en Martí, en Nil, l'Anna, la Judit, l'Alba, la Cèlia, la Joana, la Sílvia, en David i en Raül.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS **OPINIÓ**

DES DE BRUSSEL·LES

La transversalitat com a motor transformador: el repte de l'Agenda 2030

El conseller de Cultura a l'exili, Lluís Puig, inicia amb aquest article una sèrie de col·laboracions quinzenals amb La República de les Arts per reflexionar sobre la cultura i les seves extensions en projectes d'àmbit internacional

Fomentar i aprofundir les relacions culturals entre nacions; articular projectes específics en diversos eixos d'actuació, incidint especialment en l'eix social; influir en la nova política derivada de l'Agenda Europea de la Cultura –que tindrà la seva traducció directa en el pressupost de la Unió per al període 2020-2026–; continuar treballant de manera coordinada en l'impuls d'iniciatives inspirades en el model d'èxit que ha significat la celebració, aquest 2018, de l'Any Europeu del Patrimoni... Aquest és el camí i el repte majúscul que el sector cultural afronta des d'una perspectiva global. I ho fa en un moment de canvi i de transformació profunds que està abocat a superar el model caduc del treball segons *compartiments estanc*.

Allò de profundament transformador, de radicalment innovador que plantegen les polítiques europees en l'àmbit cultural troba en el relat de l'Agenda 2030 *for Sustainable Development* la seva cristallització més nítida: la cultura actua, incideix, afecta tots i cadascun dels àmbits d'acció i ho fa d'una manera orgànica i substancial, eficaç. L'Agenda 2030 va ser aprovada per les Nacions Unides l'any 2015 i el govern de Catalunya ha fet passos importants en la línia d'explicitar el seu compromís amb els reptes enormes que la seva aplicació ens planteja com a país i com a societat. Sense anar més lluny, el febrer del 2017 la Generalitat va aprovar l'elaboració d'un pla nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 i va impulsar la creació d'una comissió interdepartamental per a la seva realització. Però per què resulta clau sumar-nos-hi?

Les cinc esferes d'importància crítica per a la humanitat que l'Agenda detecta són una bona pista per reconèixer-ne l'abast mundial: les persones, el planeta, la prosperitat, la pau i l'accés a la justícia. A partir d'aquí, i segons els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'Agenda 2030 ens *posa deures* a tots i cadascun de nosaltres. L'erradicació de la pobresa i la desigualtat, la se-

RAMON BUCH

“
La cultura actua, incideix, afecta tots i cadascun dels àmbits d'acció

guretat alimentària, la salut, el consum i la producció sostenibles, el creixement, l'ocupació, les infraestructures, la gestió sostenible dels recursos naturals, els oceans, el canvi climàtic i també la igualtat de gènere, la pau, la inclusió social, l'accés a la justícia, les institucions responsables, una mobilitat segura, sostenible i saludable... Us heu preguntat mai què pot aportar la cultura amb relació a cadascun d'aquests àmbits? Com pot incidir-hi? Amb quines mesures, des de quina perspectiva?

La voluntat amb què el govern ha creat aquest nou *Programa per al desenvolupament de projectes culturals* enllaça amb aquesta voluntat de connexió directa, de sintonitzar amb allò de profund, de vertader que està canviant en el cor de la Unió Europea. Aprofundir en els valors de transversalitat des de la generositat dels països i dels seus agents culturals respectius resulta clau per impulsar i consolidar la diplomàcia cultural internacional. Una diplomàcia al servei dels reptes i prioritats marcats, en

el nostre cas, pel govern de Catalunya d'acord amb la seva política exterior, destinada a donar resposta als interessos que globalment afrontem com a país.

Cooperació i acció exterior, articulació de *plans país*, acompanyament als professionals de la cultura de Catalunya, tant als qui treballen en el sector públic com també als qui fan feina des del sector privat, per facilitar-los l'accés a fons estructurals europeus... Aquests són els reptes que el nou programa afronta i a què vol donar resposta. I ho volem fer des de la proximitat i el partenariat, treballant en xarxa, també des del municipalisme que mira de manera oberta i desacomplexada el món. Sabedors d'allò que realment som, de què ens vincula al nostre territori i context cultural, però explicitant l'ambició necessària des d'un punt de vista col·lectiu per situar-nos com una personalitat cultural de primer ordre, amb capacitat de seducció i lideratge, deutora d'un passat ric i heterodox i encarat a un futur d'oportunitats per als qui estimem la cultura i en defensem la seva capacitat cohesionadora.

Lluís Puig

Director del 'Programa per al desenvolupament de projectes culturals d'àmbit internacional' del Departament de Cultura

PARLEM!

Arnau Puig

Els artistes i els comissaris de les exposicions

Els artistes fan el que poden, el que volen, el que els surt i el que creuen que han de fer per executar una obra. La seva intenció pot ser íntima, o també pot ser la de fer exercicis plàstics de gust, satisfacció o experimentals. Poden sorgir de l'assentiment o del refús d'un entorn social amb ideologia específica. Els comissaris, no. Els comissaris procedeixen, en primer terme, a interpretar (és a dir, fer-ne una lectura que els convé o els interessa) de l'art que troben a l'abast (a vegades, fins i tot, poden fer *encàrrecs exprés!*), i verificar si els va bé o no per omplir o ornamentar el projecte que tenen pensat. Un projecte que pot ser elaborat perquè n'estan convençuts, perquè tenen necessitat de guanyar-se la vida o perquè una empresa els ho demana per anunciar els seus productes. Fins i tot, poden projectar una exposició per donar arguments a unes idees que tant poden ser progressistes com les més retrògrades.

Les obres d'una exposició comissariada, doncs, poden ser vàlides per si mateixes, no perquè ho digui el comissari. Pot ser que les obres no tinguin cap altre valor que el del context que les ha agrupades –l'encàrrec d'empresa, de partits polítics o de confessions– o que siguin una mena de torna per pagar algun negoci o favor, un obsequi entre poderosos que, amb aquestes activitats estètiques –avui molts d'aquests agraïments han derivat cap a l'esport–, poden fer gala que conreen els béns d'esperit, del cos o de l'esbarjo.

Tot això no són paraules. Jo mateix

Taller de l'artista
Antoni Miralda. La
puresa de l'art només
es troba en la intimi-
tat del taller de l'artis-
ta JUANMA RAMOS

soc partidari d'aquest tipus d'exposicions que no representen només la voluntat de l'artista, sinó que també són expressió de desitjos i necessitats del cos social. Una cosa són les fires d'art, que són entitats comercials dedicades a promocionar l'existència dels artistes (ensems que la de les empreses que s'hi dediquen), i una altra aquestes exposicions que obeeixen a la necessitat de servir-se de les obres d'art per fer paços sentiments, criteris o projectes que cerquen formes plàstiques per fer-se presents. Les Documenta de Kassel són bons exemples d'activitats no massa

contaminades; les biennals de Venècia –sempre bones, encara que siguin algunes ocasions *dolentes*– són una barreja de voluntats intel·lectuals, empresarials i polítiques segons bufi el vent, i les exposicions que organitzen les fundacions sempre responen als interessos de l'empresa que les promou, sigui per capitalitzar fons, per capritx o per justificar despeses.

Els comissaris van, anem, a la saga d'aquestes vaivens i vel·leitats d'empreses, partits polítics i públics. L'art en la seva puresa –si és que hi és– només és al taller de l'artista.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLA

Wang Bing, gran narrador de la Xina contemporània

MIQUEL MARTÍ FREIXAS

“Gravo amb equips lleugers i això m’ofereix la possibilitat d’entrar en tot tipus d’escenaris i personatges, de ser-hi molt a prop. Les meves pel·lícules van en paral·lel a la vida de les persones. Quan filmo gent, vull ser el seu veí. No soc els mitjans de comunicació, ni la veu del públic. Només em represento a mi mateix. Estem ells i jo. És una relació personal sense tercers.” Wang Bing és un cineasta xinès de 50 anys. No és un nom conegut per la indústria *mainstream*, però és tingut en alta consideració dins l’espai cinematogràfic d’autoria. La major part de la seva obra s’ubica dins el cinema documental, un territori en què és valorat com un dels millors realitzadors del món, d’aquells pocs capaços de renovar-ne el llenguatge. També ha creat algunes obres properes a l’espai museístic i ha dirigit una ficció.

Un dels seus trets més significatius és el factor temps. D’una banda, s’estén en el retrat de personatges, en seqüències que semblen poc rellevants però en què, amb el pas dels minuts, esculpeix el contorn dels racons humans existents dins de cada persona. D’una altra, crea pel·lícules molt llargues, motiu per què s’ubiquen fora dels delimitats marges de la indústria. Una altra característica dominant és el seu profund humanisme, el seu interès per les persones, per la seva quotidianitat i formes de vida, sovint lligades a problemes estructurals del país, desigualtats o injustícies, fet que el converteix en un dels grans narradors de la Xina contemporània.

Actualment, la seva filmografia consta de quinze llargmetratges, ha rebut les màximes distincions en festi-

No és un nom conegut per la indústria *mainstream* però Wang Bing, un cineasta xinès de 50 anys, és tingut en alta consideració dins l’espai cinematogràfic d’autoria. La major part de la seva obra s’inscriu en el cinema documental, un territori en què és valorat com un dels millors realitzadors del món, d’aquells pocs capaços de renovar-ne el llenguatge. També ha creat obres properes a l’espai museístic i ha dirigit una ficció.

vals prestigiosos i els seus films es projecten arreu. El Museu Reina Sofia i la Filmoteca Española de Madrid li dediquen una retrospectiva completa aquesta tardor. Vaig assistir a la seva classe magistral inaugural i li vaig poder fer una entrevista. Fruit d’aquestes declaracions, intento aprofundir en l’artista i la seva obra.

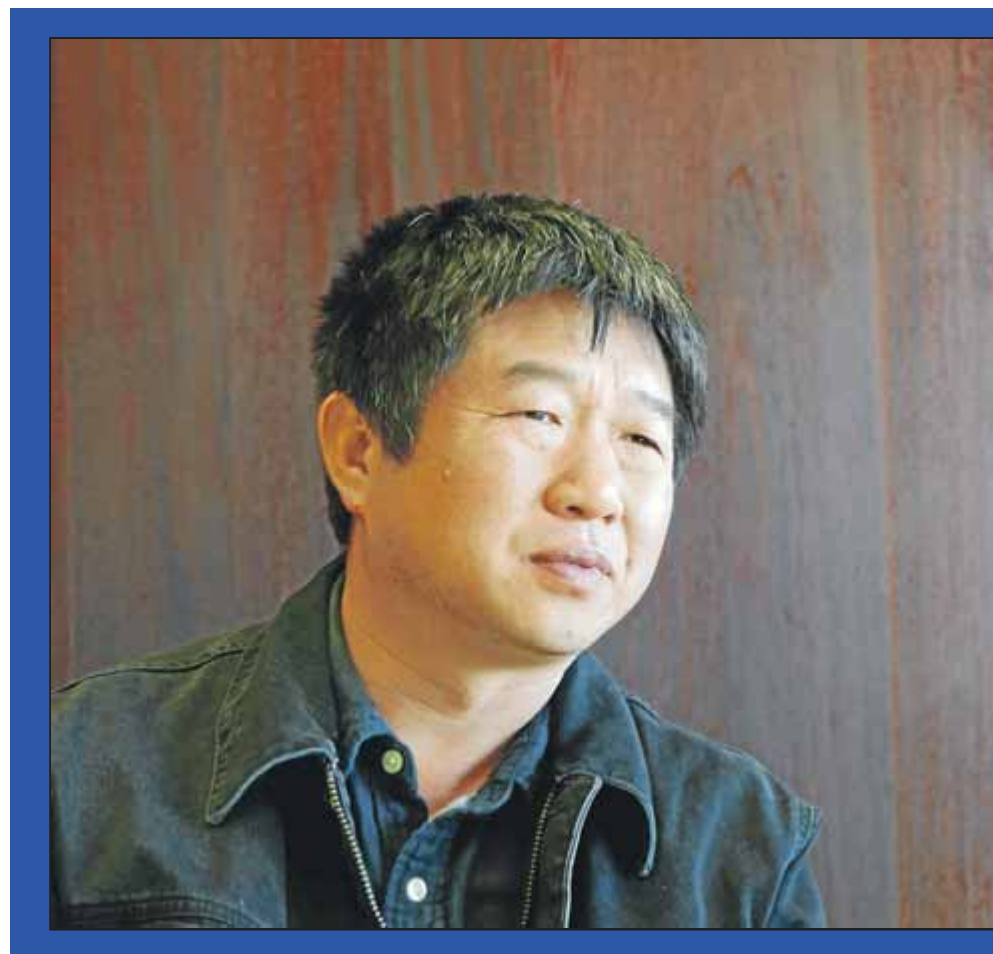
A L'OEST DELS RAILS

La primera pel·lícula de Wang Bing, amb què va impactar el món dels festivals, l’any 2003, va ser *A l'oest dels rails*. Nou hores i vint-i-cinc minuts de duració. És, ja avui en dia, un cim en la història del cinema contemporani. Sense massa experiència, el jove cineasta es llança a retratar el dia a dia dels obrers d’unes fàbriques en procés de desmantellament. “És una memòria de la transformació de mercat a la Xina entre finals dels noranta i inici dels 2000, feta precisament en una zona industrial. Va ser una transició econòmica molt important: va afectar milers de treballadors que van sofrir molt. No hi havia una reflexió, ningú no pensava en ells, per exemple, en les dones obreres que es van fer-se prostitutes per poder sobreviure.” Va estar quatre anys fent-la amb recursos propis, que eren escassos. Va captivar per la proximitat que va aconseguir amb les persones filmades, fent gaire-

bé invisible la seva presència, així com pels seus prolongats i fascinants plans seqüència. “La vaig rodar després d’acabar els estudis amb una minicàmera. No tenia gaire idea de cinema documental. Simplement ho vaig fer.”

TRES GERMANES I D'ALTRES FILMS EXTRAORDINARIS

Una de les seves obres mestres es titula *Tres germanes* (2012), de només dues hores i trenta minuts. Segueix la vida de tres nenes que viuen amb molts pocs recursos en un llogaret precari. La mare és absent i són cuidades per un entranyable avi i un pare que va de bòlit. “Vaig descobrir aquesta família en un lloc del país desconegut per mi, un poblet a la província de Yunnan. La Xina viu un desenvolupament comercial que suposa canvis forts però que contrasta amb indrets aïllats que són un altre món completament diferent.” Els aprenentatges, l’anada a l’escola, cuinar, les vicissituds econòmiques i el pas del temps configuren un relat extraordinari. La següent pel·lícula que va culminar, *Fins que la bogeria ens separi* (2013), també és una de les seves obres més impressionants. De quasi quatre hores de durada, és un dels millors retrats d’un manicomi mai fets en cinema. En un centre psiquiàtric, que per les dures condicions dels in-

terns s'aproxima més a una presó i on no tots hi estan tancats per problemes de salut mental, cospa la condició humana dels pacients, compartint amb ells emocions i incomprensions.

El 2016, va presentar *Ta'ang*, de tres hores, sobre ciutadans de l'ètnia ta'ang que fugien cap a la Xina d'una eterna guerra que pateixen a Myanmar. "Me'ls vaig trobar viatjant. No sabia ni per què succeïa allò i, de cop, descobreixo una guerra. És una zona oblidada. Gent completament ignorada. No sabem com viuen, no sabem de la seva mort." Posant en perill la seva integritat, va mutar en cineasta de conflicte bèl·lic sense perdre la seva essència humanista fent una descripció colpidora del sofriment dels desplaçats, la majoria ancians, dones i criatures. "Vam estar limitats. Ens trobàvem els exèrcits i ens reduïen els moviments o ens esborraven el material filmat. Ens vam apropar tant com vam poder a la guerra. Sovint érem a quinze minuts del front; sentíem bales i bombes molt properes."

LA MEMÒRIA HISTÒRICA DE LES ÀNIMES MORTES

Wang Bing té una altra vessant de treball diferent que es vincula a la memòria històrica del país. La seva pel·lícula *Ànimes mortes* (2018), presentada en el darrer festival de Canes, de nou hores i quart de duració, es focalitza en una repressió maoista prèvia a

El cineasta
Wang Bing i,
en aquesta
plana, alguns
dels seus
treballs. De
dalt a baix,
*Ànimes
mortes*,
Ta'ang, *Fins
que la bogeria
ens separi* i
*Tres
germanes*
LRP

l'anomenada Revolució Cultural. A finals dels cinquanta, uns ciutadans classificats pel règim com "de dretes" van ser enviats a "camps de reeducació" i *de facto* exterminats. Ha tardat 17 anys a acabar-la i és un monument a la història de la Xina, un recull de testimonis únic. Des del 2005, va cercar per tot el territori supervivents d'aquests terrífics camps situats al desert del Gobi. A partir d'una curta llista de noms facilitada per l'escriptor Yang Xianhui, que havia escrit la novel·la *Memory of Jiabianguo* sobre aquests fets, va acabar entrevistant 120 persones represaliades. En aquesta obra, l'autor varia el seu procediment habitual. Posa la càmera davant dels personatges i, sense fer gaires preguntes, recull les seves memòries fonamentant tot el metratge en la paraula. Aquesta estratègia d'aparença senzilla amaga al darrere un enorme esforç per trobar aquestes persones però també per convèncer-les de participar. Moltes d'elles preferien seguir callant per por. "És la meua pel·lícula més important", afirma el director. Alguns dels seus altres films, com ara *Fengming* (2007) o el seu darrer estrenat a Madrid, *La bellesa viu en la llibertat* (2018), una prolongada conversa de cinc hores amb l'artista perseguit i exiliat Gao Ertai, giren també entorn als crims ocorreguts a Jiabianguo.

UN CINEMA CRU I DESPULLAT

"No crec que les meves obres siguin molt bones; són corrents. Crec que faig pel·lícules honestes, sinceres i pures. Al llarg de tants anys de treball, estic còmode perquè he pogut mantenir les meves característiques. El cinema comercial no és el meu espai ni la meua mentalitat. No vull perdre el meu temps i també el meu talent limitat en coses que no m'agraden. Un només pot ser honest amb un mateix. Per això faig documentals simples, despullats."

Malgrat exposar amb cruesa bastants dels problemes sociopolítics que viu el país més poblat del món, i que es mantenen força ocults a la societat occidental, el cineasta no ha esmentat mai haver topat amb les autoritats. Ha tingut ressò internacional, filma sense els permisos que exigeix la burocràcia estatal però sempre ha tingut "llibertat de moviments per rodar les pel·lícules" i ningú no li ha "impedit fer-les". Ara bé, la repercussió de fronteres endins és inexistent; "No puc mostrar-les a la Xina i els mitjans de comunicació no en parlen", afirma. La seva obra són finestres per descobrir la vida de molts ciutadans xinesos alhora que és un tractat de filosofia humanista. El públic capaç d'endinsar-s'hi experimentarà unes sessions de cinema que difícilment oblidarà.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLA EN SÈRIE

LA VERITAT SOBRE EL CAS HARRY QUEBERT

Un professor de literatura és acusat de l'assassinat d'una adolescent desapareguda trenta anys abans. Una trama d'intriga i un retrat social de dues generacions.

LA CATEDRAL DEL MAR

La vida d'Arnau Estanyol, a la càtica Barcelona medieval, transcorre en paral·lel a la construcció de l'església de Santa Maria del Mar per part dels pescadors del barri de la Ribera.

De la llibreria a la pantalla

Arriba a Movistar l'adaptació de la famosa novel·la *La veritat sobre el cas Harry Quebert*, l'últim exemple d'èxit de vendes que es versiona a la petita pantalla

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

La *veritat sobre el cas Harry Quebert* es va convertir en un fenomen editorial mundial el 2012 i va fer sobtadament famós el seu autor, un nois suís de 28 anys, Jöel Dicker. Va ser traduïda a 25 idiomes, va vendre més de dos milions d'exemplars i va rebre bones crítiques (i també algunes de dolentes). Ara, arriba a la televisió, a la plataforma Movistar, en forma de sèrie de deu capítols produïda per Metro-Goldwyn-Mayer.

L'actor Patrick Dempsey (*Anatomia de Grey*) és el protagonista, en el paper d'un professor de literatura d'un petit poble de New Hampshire que és acusat de l'assassinat d'una adolescent ocorregut trenta anys

abans. Un dels seus antics alumnes, ara convertit en escriptor, intentarà esbrinar què va passar en realitat per poder provar la seva innocència. A mig camí entre *thriller* i drama romàntic, la novel·la vol ser una crítica a un tipus de societat basada en les aparences, si bé allò que realment atrapa el lector són els revolts argumentals i les ganes de descobrir, finalment, qui va matar la noia. En aquest sentit, les comparacions amb *Twin Peaks* i la mort de Laura Palmer seran inevitables.

La sèrie, que segueix les diferents línies temporals que marca la novel·la, ha estat dirigida pel francès Jean-Jacques Annaud (*Set anys al Tibet*, *El nom de la rosa*), en el seu primer treball per a la televisió, i amb el repte de traslladar al llenguatge audiovisual una història de prop de 700 pà-

gines que inclou també moltes reflexions sobre el procés de creació literària. Així, *La veritat sobre el cas Harry Quebert* s'afegeix a una llarga llista de sèries que estan basades en novel·les més o menys conegudes. Les més emblemàtiques són probablement *Joc de trons* (basada en les novel·les de George R.R. Martin) i *El conte de la minyona* (de Margaret Atwood), però també s'hi podrien afegir *Outlander* (una saga de Diana Gabaldon) o *Orange is the New Black* (inspirada en el llibre autobiogràfic de Piper Kerman).

A l'Estat espanyol tampoc no han faltat les adaptacions d'aquest tipus, des de la mítica *Cañas y barro*, basada en el llibre homònim de Vicent Blasco Ibáñez i emesa per TVE el 1978, fins a *Fariña*, la sèrie d'Atresmedia sobre el narcotràfic a Galícia

que té el seu origen en el llibre del mateix nom del periodista Nacho Carretero.

Un altre exemple, més proper, és el de *La catedral del mar*. La novel·la d'Ildefonso Falcones publicada el 2006, tant en castellà com en català, que va aconseguir vendre un milió d'exemplars al conjunt de l'Estat. Aquesta trama sobre la vida a Barcelona durant el segle XIV, amb referències a la construcció de l'església de Santa Maria del Mar, s'ha acabat convertint també en una sèrie de vuit capítols, produïda per Atresmedia, Televisió de Catalunya i Netflix amb la col·laboració de Diagonal TV. Aquesta història d'amor, intriga i violència es va estrenar a Antena 3 el passat mes de maig, a finals d'agost es va començar a emetre a TV3 i, ara, es pot veure al catàleg de Netflix.

EL CINE DE LA MEVA VIDA

Ernest Borgnine i Betsy Blair, parella protagonista de 'Marty' [ARXIU](#)

'Marty'

Un dia, quan era molt petit, va entrar un equip de filmació a casa. Van instal·lar una càmera i uns focus al balcó dirigits al balcó d'una casa de més amunt del meu carrer, la Rambla. Em van explicar que la pel·lícula il·lustrava la vida de Fred Galiana, un boxador mataroní llavors cèlebre en tots els quadrilàters. Fred Galiana sortia al balcó de la casa que rebia l'atenció de la càmera i els llums i una multitud reunida al carrer l'aclamaven. Representava, em van indicar, que aquell balcó era el de l'ajuntament. Per què no havien recorregut a l'ajuntament de debò? No vaig veure mai la pel·lícula. La vaig buscar entre les de boxa espanyoles, i no la vaig saber trobar. Sovint hi he pensat: i aquella pel·lícula que van venir a filmar a casa? Fins que un dia, fa poc, el meu barber, que no és cinèfil però ho sap tot de Mataró i coneix tothom, me'n va dir, parlant d'una altra cosa, el títol: *Escuela de periodismo*. Me n'he informat: va de boxadors, ciclistes i toreros i dels periodistes que els escruten la trajectòria. O una cosa així, perquè segueixo sense haver-la vist. La buscava per "boxa" i ho hauria d'haver fet per "periodisme". Mira si ho tenia a prop.

Al carrer de casa, s'hi hauria pogut filmar amb més causa *Calle Mayor*, de Juan Antonio Bardem. Era el carrer dels cines, els bars i les botigues i l'únic proveït de fanals útils. Com en la pel·lícula, la gent de

MARTY

Direcció: Delbert Mann

Guió: Paddy Chayefsky

País: Estats Units

Any: 1955

Manuel Cuyàs

tota la ciutat s'hi reunia per practicar-hi el passeig. Sempre respectant la dreta, una filera pujava carrer amunt i una altra ho feia en sentit descendent. Als extrems, el carrusel humà girava i tots els que pujant o baixant havien estat saludats eren una alta vegada complimentats. La insistència va fer lligar molts prometatges. També com en la pel·lícula, hi havia al carrer una mena de casino amb uns grans finestrals poblat de senyors que fumaven, prenién conyac i jugaven fort a la garrafina. Alguns hi havien perdut la camisa, la propietat i les "làmines" del banc. Miraven pels finestrals. Davant de certes senyores articulaven comentaris procaços que els vidres no deixaven sentir. A *Calle Mayor* aquests senyors generen el melodrama que s'hi explica, amb una jove passejant per víctima.

Un dia vaig veure *I vitelloni* de Federico Fellini i vaig saber d'on Bardem havia tret *Calle Mayor*: un neorealisme a l'espanyola. Més tard vaig veure *Marty*, de Delbert Mann, i vaig comprovar que els americans sabien imitar molt millor el moviment cinematogràfic italià. Hi sortia Betsy Blair, la mateixa protagonista de *Calle Mayor*. Ell era Ernest Borgnine, i jo trobava que tenia la mateixa cara i complexió que en Font, el meu gran amic d'infantesa. També es deia Ernest, i els seus pares tenien una carnisseria. Ernest Borgnine era carnisser. Ernest Font és el primer amic que se'm va morir, jove casat i amb fills.

@manuelcuyas

PROPOSTES

icasellas@lrp.cat

'House of Cards'

Netflix acaba d'estrenar la sisena, i última, temporada de *House of Cards*, el drama polític que l'actor Kevin Spacey protagonitzava fins que, l'any passat, va ser acusat de cometre abusos sexuals i va ser acomiadat. En qualsevol cas, Spacey s'havia guanyat el reconeixement de la crítica i el públic interpretant el pèrfid Frank Underwood, un polític sense escrúpols que aconsegueix arribar a la presidència dels Estats Units gràcies a la seva mentalitat maquiavèlica i a l'ajuda de la seva dona Claire, tan manipuladora com ell. L'acomiadament de Spacey obria el dilema sobre com continuar la trama sense ell. Finalment, és l'actriu Robin Wright qui assumeix tot el protagonisme com a Claire Underwood, la nova ocupant, en solitari, de la Casa Blanca.

Una història real

Mario Casas interpreta, a *El fotógrafo de Mauthausen*, el personatge real de Francesc Boix, un fotògraf català que va ser presoner a Mauthausen i que va aconseguir treure del camp de concentració milers de negatius que mostraven les barbaritats comeses pels nazis i que van servir de prova en els judicis de Nuremberg.

DURANT SEGLES I SEGLES LES EXPLICACIONS SOBRE ELS FENÒMENS FÍSICS O SOBRE L'ORIGEN DE LES NOSTRES MALALTIES EREN BASADES EN SUPERSTICIONS O DICTATS RELIGIOSOS.

LA MEDICINA S'HAVIA DE BARALLAR AMB LA MÀGIA O AMB LES SUPOSADES CONSEQÜÈNCIES DEL PECAT.

LA IDEA QUE QUALSEVOL MALALTIA ES PODIA EXPLICAR PER REACCIONS FÍSQUES -ALIENES A CAP INTERVENCIÓ DIVINA- VA APARÈIXER MOLT TARD EN LA NOSTRA HISTÒRIA.

TOT VA COMENÇAR AMB L'ASSUMPCIÓ DE L'ANOMENAT

MÈTODE CIENTÍFIC

UNA MANERA DE PROCEDIR SISTEMÀTICA EN QUÈ S'ORDENA LA INFORMACIÓ I S'AVALUEN LES HIPÒTESIS QUE EN RESULTEN.

EL MÈTODE CIENTÍFIC SEMPRE PARTEIX DE L'OBSERVACIÓ I L'EXPERIMENTACIÓ.

EL CIENTÍFIC EXPERIMENTA PER CONFIRMAR O PER REFUTAR LES HIPÒTESIS INICIALS.

ÉS GRÀCIES A AQUEST CAMÍ GRADUAL, PLE DE TROBALLES I DE FRUSTRACIONS, QUE EL CONEIXEMENT HUMÀ AVANÇA I S'EXPANDEIX.

DURANT EL SEGLE XVIII ES COMENÇA A PARLAR OBERTAMENT DE

"CAUSES NATURALS"

PER EXPLICAR TOTA MENA DE SITUACIONS I AQUESTA ACTITUD ESDEVÉ CLAU PER PROMOURRE LA INVESTIGACIÓ CIENTÍFICA.

ÉS SIGNIFICATIU QUE UN DELS GRANS CIENTÍFICS D'AQUELLA ÈPOCA, ALEXANDER VON HUMBOLDT, ESCRIVIS EL SEU COSMOS, UN ESTUDI MONUMENTAL SOBRE L'UNIVERS, SENSE NI UNA SOLA REFERÈNCIA A DÉU.

AL CAP DE POC, DARWIN VA REVOLUCIONAR DEL TOT ELS RELATS BÍBLICS SOBRE LA CREACIÓ DEL MÓN AMB LA SEVES TEORIES DE L'EVOLUCIÓ.

ÉS A PARTIR D'AQUÍ QUE S'ESTABLEIX UNA DISTINCIÓ CLARA ENTRE ALLÒ QUE ÉS NATURAL I ALLÒ QUE CORRESPON A L'ESFERA DEL QUE ÉS SOBRENATURAL.

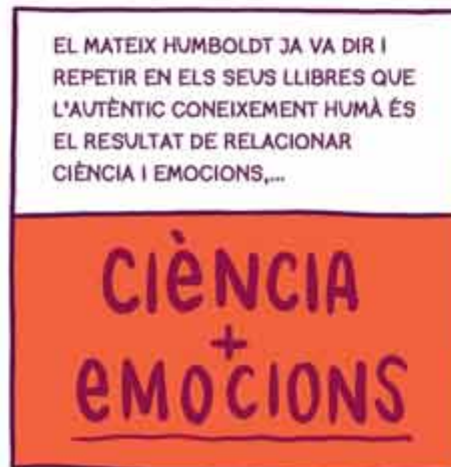
ALGUNS AUTORS HAN FET NOTAR QUE JA HI HAVIA EN L'ANTIGA FILOSOFIA XINESA -EN ESPECIAL EL TAOISME- LES BASES RUDIMENTÀRIES DEL QUE SERIA LA PRÀCTICA CIENTÍFICA MODERNA...

...EN LA MESURA QUE AQUELLS SISTEMES FILOSÒFICS JA SUGGERIEN QUE PER APROXIMAR-SE AL CONEIXEMENT CALIEN AQUESTS QUATRE PROCEDIMENTS:

APROXIMAR-SE al CONEIXEMENT

EL PODER DE LES IDEES

Miquel Berga Text
Cristina Bueno Il·lustració

ALBUMLÀNDIA

Lluís Llorc

Viatge incert

Tot viatge exterior també ho és d'interior. Es poden conèixer persones, paisatges, costums i cultures que ens ajuden a formar-nos. Això quan el viatge és de turisme, de vacances, des de la superioritat -conscient o no- de la capacitat econòmica, del rol social que ens permet viatjar per pur gaudi. Molt bé, però què passa quan el viatge no té res d'atractiu? Quan significa deixar-ho tot -en sentit radical- enrere: família, amics, casa, records, felicitat... Què passa quan el viatge és una fugida per intentar preservar la vida? Doncs que l'aprenentatge és encara més gran. I ens pot esclafar. És salvatge. És inoblidable. És vital i, per tant, inevitable.

Això és el que narren els textos breus de Daniel Hernández Chambers i les il·lustracions colpidores de Federico Delicado al molt recomanable àlbum *Un llarg viatge*. Els autors ens mostren el trajecte paral·lel de dues oques i d'un grup d'humans, en

UN LLARG VIATGE

Text: Daniel Hernández Chambers

Il·lustracions: Federico Delicado

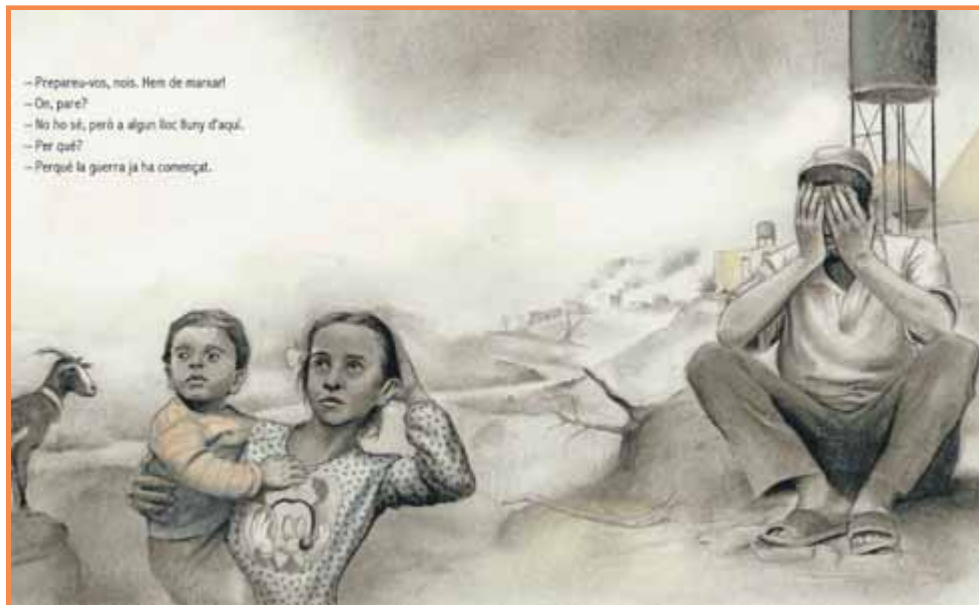
Traducció: Bel Olid

Editorial: Kalandraka

Pàgines: 48

Preu: 15 euros

+5

—Preparau-vos, nois. Hem de marxar!
—On, pare?
—No ho sé, però a algun lloc lluny d'aquí.
—Per què?
—Perquè la guerra ja ha començat.

la condició equiparable de bestioletes que pretenen sobreviure viatjant fins a un lloc millor. Les oques cap al sud i els refugiats cap al nord. Encara que aquest viatge comporti tota mena de perills, fins al punt que no sempre estigui garantit arribar a bon

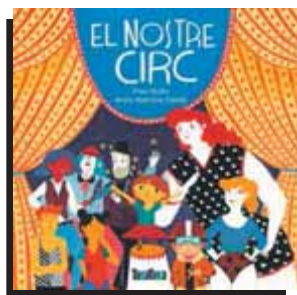
port. Mai més ben dit.

Un àlbum oportú per reflexionar sobre la tragèdia permanent que, des de fa anys, castiga desenes de milers de persones que fugen de la fam i la guerra a diferents punts de l'Àfrica i que, en massa casos, moren ofegats

al mar o no són acceptats allà on sigui que aconseguen arribar.

Tant el text com les il·lustracions són poètics, delicats i contundents alhora, realistes però amb elements simbòlics. Un viatge que es fa massa curt.

RECOMANACIONS A CAU D'ORELLA

+5

EL NOSTRE CIRC

Text: Fran Nuño

Il·lustracions: Anna Aparicio

Traducció: Txell Freixinet

Editorial: Takatuka

Pàgines: 56 **Preu:** 17,50 euros

Àlbum amb una història circular per fonamentar l'autoestima i la col·laboració en què cada personatge del circ, en realitat, en voldria ser un altre: el pallasso voldria ser la trapezista, la trapezista somia ser malabarista, etc.

+14

COMTANT NÚVOLS

Text: Núria Pradas

Editorial: Edebé

Pàgines: 176 **Preu:** 10,50

La prolífica Núria Pradas presenta una novel·la que toca el sempre delicat tema de la pèrdua. La Maria té dinou anys i està enfonsada: fa pocs mesos va morir el seu xicot en un accident de cotxe. Al poble on estiujejava de petita i era feliç, un triangle amorós li complicarà més la vida.

+10

JO, EN WATSON I L'ARMARI DE LA JACQUELINE

Text: Gemma Lienas

Il·lustracions: Marisa Morea

Editorial: Cruïlla

Pàgines: 120 **Preu:** 13 euros

Premi Vaixell de Vapor de Gemma Lienas, que està en bon moment de premis. Amb la base narrativa d'una nena investigadora i un misteri, Lienas també toca temes socials actuals, com ara els desnonaments i la malaltia.

+13

LA SEGONA VIDA DEL MARC

Autor: David Nel·lo

Editorial: Cruïlla

Pàgines: 144 **Preu:** 11,95

Premi Gran Angular de David Nel·lo, efectiu com sempre, prolífic com Pradas i en bon moment de premis com Lienas. Quan l'Abel comença a fer de cangur del Marc no s'imagina que el que havia de ser una feineta es convertirà en una història que no podrà oblidar mai. Qui és en Marc?

La recepta

PER IMPRESSIONAR

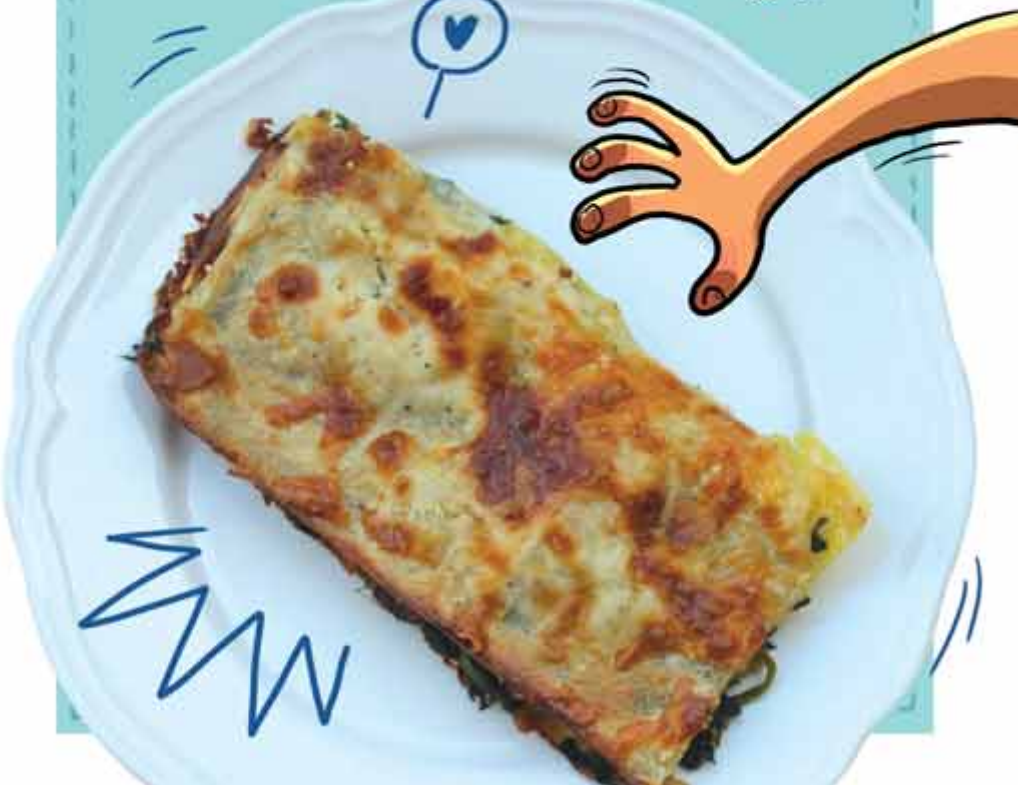
PER SOBREVIVRE EN UN PIS D'ESTUDIANTS

"LASANYA" d'ESPINACS

INGREDIENTS

PREPARACIÓ

EL RACÓ DELS SABERUTS

Text Lluís Lloret Il·lustració Sergi Càmar

Podries fer una competició de llengotes amb un cocodril?

No, perquè no poden treure la llengua fora de la boca. Però jo, si fos de tu, el deixaria guanyar, no fos cas que tingui mal perdre i s'enfadi.

Per què tothom plora quan talla una ceba?

Perquè fa pena. És broma! Quan tallem ceba (o estem a prop d'algú que ho fa) s'escampa per l'aire una substància natural que resulta irritant per als nostres ulls; però no és un sistema de defensa, és perquè la ceba és així, sense mala intenció. Tot i que ens faci plorar i de vegades piqui a la llengua quan en mengem, la ceba és molt bona per al nostre organisme.

Saps en quin lloc del planeta no agafaries mai un refredat?

Hi ha espais artificials controlats, com ara l'interior d'una incubadora, però ens referim a un espai natural: l'Antàrtida. Amb temperatures que arriben als 80 graus sota zero, no hi sobreviuen ni els microbis.

EXPERIÈNCIES

Descobrir l'oferta cultural gironina

La tercera edició del Som Cultura proposa una cinquantena d'activitats genuïnes per descobrir l'oferta cultural, patrimonial i d'espectacles de les comarques gironines aquest mes de novembre

JOANA PEÑA
ipenya@lrp.cat

Una jornada a Figueres per descobrir la infantesa i joventut de Salvador Dalí, una maratón de tallers infantils dels museus gironins a Sant Feliu de Guíxols i una trobada d'instagramers a la fortalesa de Sant Julià de Ramis. Aquests són només algunes de les propostes que ofereix la tercera edició del Som Cultura, el mes de les experiències culturals a la Costa Brava i el Pirineu de Girona que, enguany, proposa una cinquantena d'activitats ofertes per les entitats i empreses associades al club de màrqueting Cultura i Identitat del Patronat de Turisme Costa Brava Girona. El festival estructura les propostes geogràficament: els dies 3 i 4 de novembre, a les comarques de l'Alt i Baix Empordà; els dies 10 i 11, a les comarques del Pla de l'Estany i la Garrotxa; el 17 i 18, a les comarques del Ripollès i la Cerdanya, i el 24 i 25,

al Gironès i la Selva. D'altra banda, també es presenta agrupat en quatre blocs: visites per descobrir el patrimoni, visites teatralitzades, música i art als museus i, finalment, activitats inclusives. D'aquestes últimes, destaca especialment una visita guiada adaptada per a persones amb problemes d'Alzheimer al monestir de Sant Pere de Galligants de Girona i una visita per a persones amb discapacitat visual al jaciment d'Ullastret.

Amb tota aquesta oferta, el Som Cultura 2018 espera superar les xifres de l'any passat, que va tancar la segona edició amb uns 2.000 participants. Tot i que, segons comenta Carles Ceirejo, de l'organització, les xifres finals no els preocupen massa: "Apostem per la qualitat i l'objectiu bàsic que busquem és que es tingui clar que, durant aquest mes de novembre, es pot gaudir d'activitats realment genuïnes, amb gran valor afegit, unint propostes conjuntes de diferents associats, per exemple, a Figueres, on es pot gaudir d'un acte organitzat pels diferents museus de la vila."

El Festival Raval(s) celebra la 16a edició

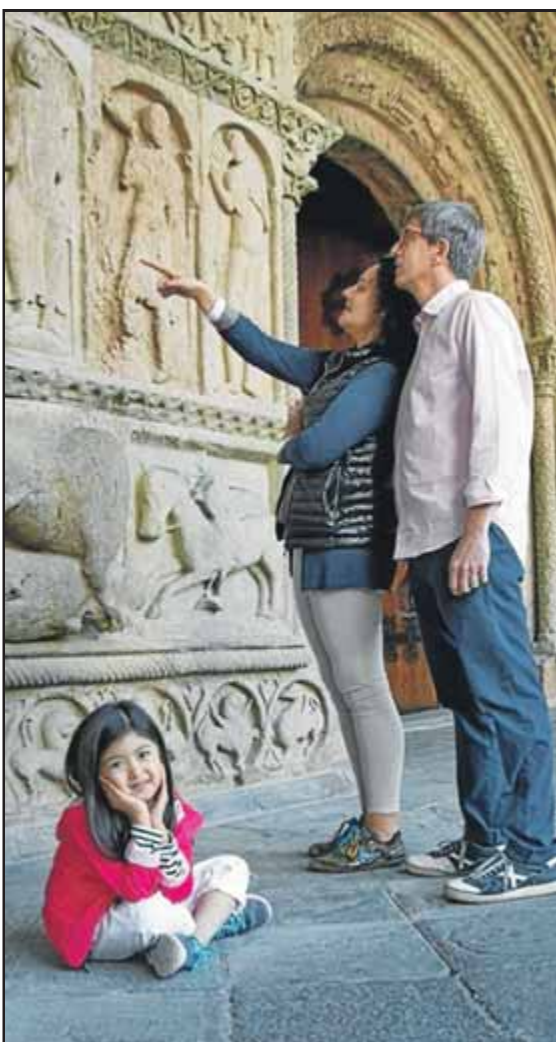
Amb el lema *Les diferents formes que adopta el racisme*, el Festival de Cultura Raval(s) celebra la 16a edició, entre el 8 i l'11 de novembre, oferint més d'una cinquantena d'activitats, com ara mostres escèniques, xerrades, jornades sobre racisme, molta música i la mítica cercavila popular de gegants i bestiari de tancament.

Lluèrnia torna a il·luminar Olot

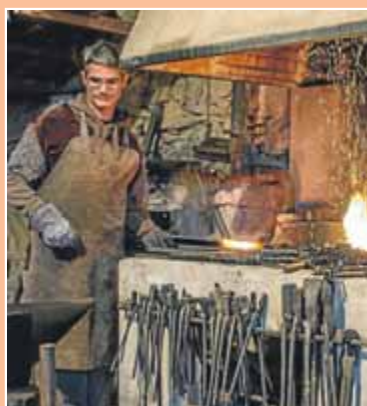
Més de seixanta instal·lacions s'encendran el 10 de novembre a Olot per transformar els carrers de la vila. Arriba el festival Lluèrnia, que retorna –l'any passat es va suspendre perquè coincidia amb la manifestació per la llibertat dels presos polítics– amb més ganes, més instal·lacions, més creadors, més foc i més llum que mai.

Alguns visitants ja han pogut gaudir d'experiències culturals úniques en edicions anteriors del Som Cultura a Olot (la foto de dalt a l'esquerra, de Joan Castro), al Museu Dalí de Figueres (a la foto de baix a l'esquerra, de Xènia Gasull), a Girona (a la foto de dalt d'aquestes lletres, de David Borrat) i a Ripoll (a la foto vertical del costat, de Diego Espada)

➔ SOM CULTURA

Reviure oficis medievals a Súrria

Súrria ofereix l'oportunitat de reviure com era l'època medieval en la dissetena Fira Medieval d'Oficis, el 10 i 11 de novembre. Enguany, la mostra vol potenciar la interacció amb el públic, per això ofereix més tallers participatius: de fibres vegetals, d'elaboració de paper, de teixir, de destil·lació d'aromes i perfums i de ceràmica, entre d'altres.

AMB GUST

Ruscalleda 'last dance'

Quan el Sant Pau va fer 20 anys Carme Ruscalleda i Toni Balam van publicar un llibre i van celebrar una festassa multitudinària que va omplir Sant Pol d'amics, proveïdors, periodistes, clients... Deu anys després, la parella *triestrellada* ha fet coincidir els 30 anys amb el tancament del restaurant, així que la bufada d'espelmes havia de ser molt especial. Ni riudes de gent ni focs artificials. Tot va ser íntim i emotiu, però també molt divertit. La xef i el seu marit van reunir els més pròxims al lloc on millor s'ho passen quan fan festa: La Quadra de Calella de Mar. Hi eren Nandu Jubany, Fina Puigdevall, Carles Gaig, Ly Leap, Espartac Peran, Queco Novell (que va tenir també pastís d'aniversari sorpresa)...

El local et rep amb un cartell que no deixa lloc a dubtes: "Taverna típica, *dancing*, solera de vi, pernil, formatge i bona música", i, a dins, t'hi sents com si fossis Ava Gardner de festa després de rodar *Pandora* i *l'holandès errant* a Tossa. En aquest ambient

Carme Ruscalleda mossegant un tros del pastís del 30è aniversari del Sant Pau diumenge en la festa ➔ JORDAN

de calidesa i bon servei, entre pernills i estris penjant del sostre, Toni Balam i el seu grup van tocar èxits musicals de tota la vida i van fer ballar els seus convidats i els clients anònims com si no hi hagués un demà.

Però hi ha un demà. Ruscalleda, fins ara amb set estrelles Michelin, se sent feliç i tranquil·la perquè continuarà vinculada a la gastronomia amb el Moments, el restaurant de Tòquio i projectes diversos. Malgrat tot, no va poder (ni va voler) evitar l'emoció quan, a ritme de trompeta, va aparèixer el superpastís de xocolata amb un "30" enorme i els noms de Toni i la Carme en primer pla. Amb un petó als llavis la parella va culminar un cap de setmana intens. Dissabte havien servit l'últim sopar a comensals que, en el moment de la reserva, no tenien ni idea que es trobarien amb el *last dance* d'una cuinera que ha sabut crear el seu propi món gastronòmic a partir dels sabors del Maresme. "Va ser molt bonic", deia.

I mentre a La Quadra es menjava pa amb tomàquet i pernil a ritme de mambo, Josep Maria Freixa cuinava el seu últim menú al Freixa Tradició. Un altre pes pesant de la bona cuina que es retira per edat, i deixa Barcelona sense uns dels seus millors plats de canalons.

Marijo Jordan
@MarijoJordan

Divendres
26
OCTUBRE

Jo mateix reprovó el rei

Sevilla. Roda de premsa del Consell de Ministres

Hi ha dictamen del Consell d'Estat. No veu base per posar recurs d'inconstitucionalitat contra la resolució aprovada al Parlament de Catalunya, que reprovava el rei Felip VI. Es va fer ahir perquè el Consell de Ministres d'avui a Sevilla el pogués valorar. I l'han filtrat aquest matí perquè els ingenus penséssim per unes hores que no hi hauria recurs al TC. L'informe estima que el text no té cap efecte jurídic i constitueix una declaració política que mereix resposta en termes també polítics. Però vet aquí que els paladins de la desjudicialització, del diàleg i de les solucions políti-

ques troben que la resposta política que els recomana el Consell d'Estat és presentar el recurs al Constitucional i així s'anuncia en la roda de premsa posterior al Consell de Ministres. I és que no escarmentem. No aprenem a escoltar. Ja havien dit que ho feien per convenciment. I si ho feien per convenciment, què importa el que digui el Consell d'Estat? O és més simple. Sabien que avui se n'aprovava una a Barcelona i volien tallar-ho? O són tan dropsos que no han sabut veure que ho acceleraran? O no volien ser acusats de poc espanyols en campanya andalusa i de deixar el rei desprotegit i a la intempèrie de crítiques? Veig una cascada de reprovacions. Jo mateix reprovó al rei. Per convenciment, també. En van tres i espera...

EL VORAVIU

TEXT
JOAN VALL I CLARA
jvall@lrp.cat

DIBUIXOS
JORDI SOLER
jsoler@lrp.cat

“

Si ho feien per convenciment, què importa el que digui el Consell d'Estat?

“

Espero amb candeletes el moment en què s'obrirà en canal moderats, intermediaris, equidistants, 'pontaeris', civetaires i altres subgèneres monàrquics

“

Si han de comprar el favor al Vaticà encara ens costarà més calés de mort dels que ens va costar en vida

“

Tinc la impressió que la cosa seria fer un Solari i oblidar-se de la unitat

Dissabte
27
OCTUBRE

Tots manobres, aquests!

Fonteta.
Mas Anglada

El pare treballava de paleta 10 hores diàries i en el temps lliure menava dues vessanes de terra. Tenia una frase feta que usava sempre que veia moviments orquestrals de la "gent de l'olla", que era com anomenava els cercles organitzats del poder:

"Tots manobres, aquests!" I centrava l'atenció o la distracció en una altra cosa. L'avorria i fins i tot el fastiguejava l'exhibicionisme social de classe. Aquest gen, estic segur que me l'he quedat. "Els de l'olla tots hi van", deia La Trinca. I aquest migdia la trobada de manobres era al civet de senglar de Fonteta, al Mas Anglada, la finca de Luis Conde, el buscador de talents que ha trobat no sé què en Manuel Valls i que el promociona a l'alcaldia de Barcelona. Avui, a falta de raps més grossos, i sense ningú del govern català ni del govern espanyol, l'estrella era l'ex-primer ministre francès. Ara és moda obrir en canal el procés per desprestigiar-lo i rebatejar-lo com a processisme. Espero amb candeletes el moment en què s'obrirà en canal moderats, intermediaris, equidistants, *pontaeris*, civetaires i altres subgèneres monàrquics. Mentrestant imagino Valls fent *un Martí* (Salvador Martí, el 1995, era la gran aposta independent de CiU per liquidar Joaquim Nadal a l'Ajuntament de Girona. De nou regidors va caure a cinc i no va recollir mai la seva acta).

Diumenge
28
OCTUBRE

'Lopeta' ho ha petat

Barcelona.
Camp Nou

Els antimadridistes com jo (el futbol és una de les poques coses en què em permeto ser *anti*) no cessàriem *Lopeta*. Diu estar tan segur que se'n sortiria, i ho diu tan segur, que jo estic segur que els podria enfonsar fins a la zona de descens. I m'agradaria tant! Per ell i, sobretot, per Florentino i pel que representa, i per l'espectacle de l'estiu, quan entre tots dos van decapitar la selecció espanyola dos dies abans de començar el mundial (un altre favor que els devem). Però té els minuts comptats. Ho ha petat i ara se'l petaran, a ell. És la llei de l'esport-espectacle. Són els valors de l'esport-espectacle. Va mostrar-se ganut (que és com els volen) amb la mà estesa de Florentino i va deixar els

espanyols en el ridícul. Ho vaig disfrutar aquell dia i ho disfruto avui que deixa el Madrid en el novè lloc de la classificació de la lliga, fet un esperpent d'equip i havent encaixat una maneta al Camp Nou contra un Barça sense Messi. Quan al mes de juny li vaig desitjar tanta sort com havia tingut en el Barça, hauria signat mil vegades aquest guió. Per què tanta gana? Per què tanta suposada competitivitat? Per què tant instint depredador? No feia tres setmanes que havia renovat? Per què tan poca lleialtat? Per què tan poca fidelitat? Aquests són els valors? Doncs a fer la mar... És el que toca.

Dilluns

29

OCTUBRE

Deixeu-lo al Valle

Roma.
Ciutat del Vaticà

Quina por! Ara sí que hi deixaran (hi deixarem) bous i esquelles. El govern socialista està en mans de l'Església catòlica, l'organització més especialitzada del món a "donar-te un aglà i fer-te cagar un roure", com diria l'àvia Neus. La vicepresidenta,

Carmen Calvo, ha anat al Vaticà i s'ha entrevistat amb el número 2, el secretari d'estat Pietro Parolin. En el fangar que s'han posat (havien dit que l'exhumarien abans de l'estiu) i amb la declaració que la inhumació no era el seu problema (havien dit que si havien de portar-lo a l'ossari públic, l'hi portarien), només l'Església pot impedir l'enterrament de les restes de Franco a la catedral de l'Almudena (la família hi té un nínxol o una cripta, o el que sigui, en propietat i l'hi vol portar). Enterrar-l'hi seria tant com haver muntat un centre de peregrinació mil vegades més atractiu que el Valle de los Caídos. És el que passa quan governes a cop d'estratègia de màrqueting i quan escalfes boca carxofa a carxofa. És el que passa quan ets un inepte i decideixes per la galeria sense mirar sota la catifa. El millor que ens podria passar a tots és que la negociació s'allargués, que no acabessin de trobar un acord i que es convoquessin eleccions i la mòmia continués al Valle de los Caídos. Si han de comprar el favor al Vaticà encara ens costarà més calés de mort dels que ens va costar en vida.

Dimarts

30

OCTUBRE

Bona idea, Solari

Madrid

Ha divertit (i indignat alguna ànima càndida) la sinceritat amb què Hernán Solari, entrenador provisional del Real Madrid, ha liquidat l'assumpte als periodistes sobre la tàctica per al partit de copa que juguen demà: "La idea que tenim és anar a Melilla amb un parell de collons." Així de simple. I qui no ho trobi poètic és perquè no ha sabut sortir mai de la prosa més vulgar. Jo exhortaria a manllevar la idea Solari a tots els processistes que a hores d'ara encara s'esgargamellen a cridar unitat. De tanta unitat que han cridat han aconseguit fins i tot partir el concepte, que ja és dir. Ara com a mínim es parla de quatre unitats. Hi ha la unitat electoral, la unitat d'acció, la unitat estratègica i la unitat programàtica. Tot just ahir vam viure el penúltim ridícul. Surt la consellera Artadi i diu que li estaria bé Junqueras liderant una llista unitària per a les europees. En qüestió de minuts la posen a parir els seus (Bonheví troba que hi ha altres coses a parlar abans que els noms) i els altres (Sabrià diu que se n'oblidin, que Junqueras és el candidat d'ERC). Tinc la impressió que la cosa seria fer un Solari i oblidar-se de la unitat. Quin sentit té? No és fer el préssec viure tan lluny de la realitat? L'última que veig és que ja no hi ha ni unitat d'agenda. Dijous ERC fa un acte a Lledoners i divendres se'n fa un d'unitari, també amb ERC.

Dimecres

31

OCTUBRE

Tres aniversaris

Madrid.
Instituto Cervantes

Avui fa 40 anys que el Congrés dels Diputats d'Espanya va aprovar la Constitució. Els monàrquics han decidit aprofitar la data perquè la princesa Elionor (que avui fa 13 anys) digués les primeres paraules en un acte públic, en una lectura conjunta de la Constitució Espanyola feta a la seu de l'Instituto Cervantes de Madrid i retransmesa en directe pel Canal 24 Horas de TVE. Trobo que els valedors de la dinastia deuen sentir-se molt en hores baixes per fer sortir una menor en el primer pla. Vol dir això que anirem a l'estratègia de la tendresa i la llagrimeta mentre vagin arribant reprovacons al seu pare? O és només que volen lluir-la des de ja? La nena ha llegit l'article 1 i prèviament son pare havia llegit el pròleg. En la po-

sada en escena, hi han participat el poder executiu (president del govern, art. 2), el poder legislatiu (presidenta del Congrés, art. 3, i president del Senat, art. 4) i el poder judicial (president del Tribunal Constitucional, art. 5 i president del Consell General del Poder Judicial, art. 6). Tots s'han conjurat per demà descansar i estar en forma per al gran aplegar constitucional que tenen preparat per divendres, quan la fiscalia presentarà les acusacions, just el dia de l'aniversari de l'empresonament del govern català.

Dijous

1

NOVEMBRE

Ara arriba l'hivern

Tarifa.
Platja de Los Lances

El primer de novembre de 1988, avui fa 30 anys, a la platja de Los Lances de Tarifa es va trobar una persona morta, s'havia ofegat al mar. En poques hores se'n van trobar 18 més. Van ser els primers immigrants procedents d'Àfrica, concretament del Marroc, que van morir tot buscant la llibertat a Europa, buscant un lloc on poder treballar i viure ells i les seves famílies.

O els primers dels quals es va difondre la notícia, per ser més precisos. D'aleshores ençà, les xifres d'Andalucía Acoge parlen del fet que en aquests 30 anys han mort o desaparegut a l'estret de Gibraltar 6.714 persones. Per altra banda durant aquests 30 anys hem invertit fortunes a reforçar les tanques de Ceuta i Melilla, però es calcula que en els últims 18 anys han entrat irregularment per mar a Espanya 235.568 persones. A l'altra cantó de l'Atlàntic, avui, el mateix president Trump ha anunciat que té preparats fins a 15.000 soldats per portar a la frontera de Mèxic a impedir l'entrada de migrants. 15.000 soldats són més dels que tenen destinats a l'Afganistan. Què ho fa, que en els temps de la globalització tot tingui via lliure per anar d'una part del món a l'altra menys les persones? Ara arriba l'hivern i durant uns mesos la pressió informativa baixarà. I l'any vinent recuperarem les estadístiques on ara les deixarem.

Ras i curt LLUÍS MUNTADA @muntadalluis

Quedem tancats a l'ascensor. Ens presentem. Ell, com jo, també és professor. Al cap de 15 minuts ja ha pronunciat totes aquestes terribles claus de pas: "finestra d'oportunitats", "gamificar", "implementar sinergies", "ser proactiu", "feedback". Sisplau, bombers: de preeessa!

Dinar Groc a Cervelló

Diumenge
4
NOVEMBRE

La plaça de l'Ajuntament de Cervelló acollirà, el proper diumenge dia 4 de novembre, un Dinar Groc solidari per reclamar la llibertat dels presos i el retorn dels exiliats. L'acte començarà amb la presentació del llibre *Cartes als presos polítics*, a les dotze del migdia. En el dinar, en què també es podrà gaudir de música, a les dues del migdia, hi haurà parlaments de Marian Morera (coordinadora d'accions territorials i membre del Comitè Permanent de l'ANC), Eduardo Reyes (exdiputat del Parlament de Catalunya i cofundador i president d'honor de l'Associació Súmate) i Laura Masvidal (dona de l'exconseller Joaquim Forn i membre de l'Associació Catalana pels Drets Civils).

DINAR GROC
DIUMENGE 4 NOVEMBRE 2018 (12 A 17 H.)
Plaça de l'Ajuntament, canton Major, 148, CERVELLÓ

12:00 h. Presentació del llibre:
CARTES ALS PRESOS POLÍTICS, Berta J. i Espriu - Lota Salmerón

14:00: DINAR

PARLAMENTS:

Marian Morera, coordinadora d'accions territorials i membre del Comitè Permanent de l'ANC
Eduardo Reyes, ex-diputat del Parlament de Catalunya, co-fundador i president d'honor de l'Associació SÚMATE
Laura Masvidal, dona de l'exconseller Joaquim Forn i membre de l'ACDC

MÚSICA AMB EL GRUP: SOW-HÍ-LÍ!

TROBAREU ELS TIQUETS A:
CERVELLÓ: CALÇATS Elvira Sala, c/Major, 118
TROSSISSENY, c/Major, 57
VALLIRANA: ESTANC, c/Major, 180
CLUB CAN RAFAEL | Dissabte 27 (17 a 19)
(paradeta ANC) | Diumenge 28 (12 a 14)

Organitza:

INFANTIL (5 a 12 anys) 10 €
ADULT 15 €

Veïnes i veïns de Cervelló

assemblea

Concert al Clot-Camp de l'Arpa

Diumenge
4
NOVEMBRE

El Casal Calassanç de Barcelona acollirà, diumenge a les set de la tarda, un concert solidari amb els presos i exiliats, així com amb els represaliats polítics.

CASAL CALASSANÇ
C/ Sant Quintí n.19, Clot-Camp de l'Arpa, BARCELONA
Diumenge 4 de novembre de 2018, 19:00h

Concert solidari amb els presos, exiliats i represaliats polítics
Preu normal 10 euros
Preu solidari 4€

Canònia

AGENDA REPUBLICANA

Xavi Oltra
xoltra@lrp.cat

Si ens voleu fer arribar les vostres propostes, ho podeu fer a l'adreça
agenda@lrp.cat

+ AGENDA

Divendres, 9 de novembre

Tots els divendres, a la presó de Tarragona

▶ Segueixen les concentracions tots els divendres a l'antiga presó de Tarragona, a les vuit del vespre, per exigir la llibertat dels presos i el retorn dels exiliats, en un acte organitzat pels CDR de Tarragona.

Dissabte, 10 de novembre

Dinar Groc a Santa Maria de Martorelles

▶ El pavelló de Santa Maria de Martorelles acollirà el proper dissabte dia 10 de novembre a les dues del migdia un Dinar Groc solidari, organitzat per l'ANC.

Dissabte, 10 de novembre

Sopar Groc a Bescanó i Artesa de Segre

▶ Els municipis de Bescanó i Artesa de Segre acolliran dissabte dos Sopars Grocs a partir de les set a la pista poliesportiva del passeig Sant Jordi i a les nou del vespre al pavelló poliesportiu, respectivament.

Diumenge, 11 de novembre

Concentració a Santa Eugènia de Berga

▶ La plaça Major del municipi de Santa Eugènia de Berga serà l'escenari d'una concentració per reclamar la llibertat dels presos, a partir de les nou del matí, el proper diumenge dia 11 de novembre.

Dina Groc a Espinelves

Diumenge
4
NOVEMBRE

El poliesportiu d'Espinelves serà l'escenari, diumenge dia 4 de novembre, d'un Dinar Groc solidari, amb paella, fruita, castanyes i coca. En l'acte es recolliran fons per a l'Associació Catalana de Drets Civils. El dinar començarà a les dues del migdia i, al final, hi haurà una tertúlia, amb connexió directa amb Adrià Carrasco, membre del CDR d'Esplugues, exiliat a Brussel·les i acusat de terrorisme per l'Estat espanyol per participar en l'obertura d'un peatge. El concert del grup musical Blanc i Negre posarà fi al dinar festiu, que té un preu de 13 euros per a adults.

Recollida de fons per a l'Associació Catalana pels Drets Civils

DINAR GROC A ESPINELVES

DIUMENGE 4 NOVEMBRE

14:00h DINAR al POLIESPORTIU

Menú: Paella, Fruita, Castanyes i Coca, Aigua i Lladre

Nosaltres posem el menjar, però no volem generar residus de plàstic. Cal portar els plats, gotes i coberts. Si voleu fer aperitiu, porteu també beure i pica pica per compartir mentre es fa l'arròs i torrem les castanyes.

En acabar de dinar:

TERTÚLIA de sobretaula i concert en directe amb Adrià Carrasco, membre del CDR d'Esplugues de Llobregat, exiliat a Brussel·les, acusat de terrorisme per l'Estat Espanyol per participar en l'obertura d'un peatge.

Tancarem amb el CONCERT que ens oferirà el grup musical 'Blanc i Negre'

Preu: 13€ adults, 6€ nens i alts menors de 10 anys
Inscripcions fins 30 octubre: a blanciniegro@larp.cat o 932.53.26.46

Reunió a Tortosa

Dilluns
5
NOVEMBRE

La plaça Alfons XII de Tortosa segueix acollint els dilluns una concentració solidària, amb la interpretació del *Cant dels ocells* pel saxofonista Joaquim Vilagrassa.

llibertat presos polítics!

DILLUNS 5 DE NOVEMBRE, 20.15 H. TORTOSA, PLAÇA ALFONS XII

Amb el saxofonista Joaquim Vilagrassa interpretant el 'Cant dels Ocells' des del seu balcó

UN ANY DE PRESÓ QUIM FORN

FREE ALL POLITICAL PRISONERS

Ras i curt MARTA ROQUETA @martaroqueta

Cal que la immersió lingüística transcendeixi l'escola i esdevingui una experiència en tots els àmbits quotidians. Als centres educatius, com diu Carme Junyent, hem de repensar-la des d'una perspectiva multilingüe que asseguri que el català sigui de veritat la llengua vehicular a tots els centres.

Més música a Berga

Dilluns 5 NOVEMBRE Música, cada dia, per demanar la llibertat dels presos polítics a Berga. Segueix la concentració en aquesta localitat a les set de la tarda, amb la interpretació del *Cant dels ocells*. Organitzen l'ANC i Òmnium.

Concentració a la Porxada

Dimarts 6 NOVEMBRE Cada dimarts a les set de la tarda, a la plaça de la Porxada, hi ha una concentració de ciutadans de Granollers, convocats pels CDR, Òmnium i l'ANC, per fer una acció reivindicativa demanant la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats. L'acció es fa des de fa més de 30 setmanes i es repeteix al centre de la ciutat. Els assistents fan voltes al monument emblemàtic, tantes com mesos fa que els presos polítics són a la presó. A partir d'ara, el grup farà nou voltes, una per cadascuna de les persones empresonades per l'Estat espanyol. A més a més, hi ha lectura de poemes o cartes que els presos han enviat, interpretació d'alguna peça musical i debat sobre algun tema relacionat amb el procés constituent. El cant d'*Els segadors* posa el punt final.

Sopar, a l'Eixample esquerre

Dimarts 6 NOVEMBRE El col·lectiu Enriqueta Gallinat ha organitzat un Sopar Groc per al proper dimarts dia 6 de novembre, a les nou del vespre, al restaurant Doré (gran via de les Corts Catalanes, 576), a Barcelona.

Presentació de llibres a Reus

Dimecres 7 NOVEMBRE Òmnium Baix Camp i el Centre de Lectura de Reus presenten els llibres de l'il·lustrador i dissenyador gràfic Toni Galmés *On és l'Estel·la?* i *Groc: història gràfica d'una lluita*.

Xerrada al Vendrell

Dimecres 7 NOVEMBRE Anna Arqué, portaveu de la International Commission of European Citizens, oferirà una xerrada dimecres al centre cívic de l'Estació, a les vuit del vespre.

Acte a les Franqueses

Dijous 8 NOVEMBRE El centre cultural de Bellavista acull un acte solidari a les nou del vespre, amb un cor participatiu, músics, solistes i actors de les Franqueses.

Taula rodona a Martorell

Dijous 8 NOVEMBRE Òmnium organitza una taula rodona, dijous a les vuit, sobre la judicialització del procés, amb la presència dels advocats Jaume Alonso Cuevillas, Gonzalo Boye i Andreu Van Den Eynde.

Ras i curt MARIONA ISERN @marionaisern

La història dels dos excursionistes perduts a la Cerdanya que han estat trobats amb vida quan feia dos dies que estaven desapareguts és d'allò que no hi ha. La seva tossuderia ha sigut una gran irresponsabilitat que els hauria pogut costar la vida. Una bona lliçó de vida és que els facin pagar el rescat. No tothom és Kilian Jornet.

ENTRETENIMENTS

Jordi Soler jsoler@lpr.cat

ENREVESSATS JORDI SOLER jsoler@presencia.cat

Horizontals: 1.- Desajust en la circulació econòmica degut a un excés de producció, cosa que fa que el volum de l'oferta sigui superior a la capacitat efectiva de la demanda. 2.- Subjuga, domina. Apliqui iode de corcoll. Fluor. 3.- Riu italià de curt nom i llarg recorregut. Maquinaven de dreta a esquerra. Messianic Torah Observant Israel. 4.- Capital aragonesa. O demana confirmació o precedeix el vòmit. Dormir a l'inrevés. 5.- M'instal·lo dalt d'un arbre, com si fos un ocell. Del dret i repetit és una illa volcànica de les illes de la Societat, a la Polinèsia francesa. Riu d'Assam, al districte de Nowgong, al nord-est de l'Índia. 6.- Percebi, experimenti a l'inrevés. Elimina arrugues i desigualtats. Punt cardinal. 7.- Transmissió a distància, per cable o per ràdio, d'imatges fixes com ara fotografies, dibuixos o textos. 8.- M'arribaré a un lloc. Renteu sense fer remor. Desfilada carnavalesca de corcoll. L'Amadeu ha ben emmudit. 9.- Proa i popa de caiac. Adrin, escriptor, orador i fotògraf de Kuala Lumpur, a Malàisia. Municipi alemany del districte d'Harburg, a l'estat federat de la Baixa Saxònia. 10.- Regularitza, metoditza d'est a oest. El de moro, o de bruixa, o de colobra o bord, és l'allassa vermella. 11.- Département d'Opto Acousto Electronique (França). Mig neta, només. Capgirat petit d'una au, especialment de gall i la resta de fasiàniformes. 12.- As. Arriba d'orient per anar cap a occident i després cap al nord i tot seguit cap allà on sigui. Adverbi de temps. 13.- Tornaran a subministrar pistoles. Cap allà, espais celests; cap aquí, no deixa anar. 14.- Conjunt de trastorns provocats per

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														

una abundant secreció nasal d'aldosterona.

Verticals: 1.- Dit de la substància que pot convertir el greix en sabó. 2.- Rival, contradictor. Fernando, pintor abstracte llicenciat en filosofia i lletres nascut a Manila, Filipines, el 1924 i mort a Roma el 1984. 3.- Molt agradable al paladar. Respon a allò que se l'hi ha dit. Fada sense cap ni peus. 4.- Ribosom

somat DNA. Riu que discorre per Astúries i Galícia, fent de frontera entre les dues comunitats en els darrers quilòmetres del seu recorregut. Amb article, és l'illa més occidental de l'arxipèlag de les Canàries. 5.- El trio del semestre. Sideral, estel·lar. Sigla de l'Escala Macrosísmica Europea, i no és EME. 6.- Superior d'una casa monàstica petita, dependent d'una abadia. Enllotat. 7.- Instrument indicador de l'altura de vol d'una aeronau emprant les propietats telemètriques del radar. 8.- Fa sonar l'horòscop morbós. El mig dígraf de sempre s'ha fet esperar una mica, aquest cop. Crema envoltat de cera. Olor que no sona. El riu suís que és present en la majoria de mots encreuats. 9.- Christian, fundador d'una important firma de moda. Land Grid Array. Si va amb Miedico és el nom d'un jugador de futbol francès jubilat. 10.- Atrop.

S'enfila una varietat de quars compacte i vermellós que conté palletes de mica en la seva massa. Punt cardinal molt mal situat. 11.- Concertaré, harmonitzaré. Xifra romana. Per cridar l'atenció. 12.- S'enfila i és excessivament entusiasta en afers, per exemple, religiosos. No gens fets. 13.- Conjunció. Polar però sense pols. Supliquem. 14.- Despatx del progenitor (tres paraules).

SUDOKU

		8	6	4	3			
3	5	8	7		6			
4				5				
9				6		4	2	
4	8					5		
		2		9				6
				5	7			
		4	9					7
7		2				3	5	8

FÀCIL

	9	8		7				
1				8		7		3
7			3					9
				2			5	
	1		4		7		6	
		4			3			
				8	3			7
	3		2	9				5
8								4

DIFÍCIL

JEROGLÍFIC

**GAIATO
ESMARRIT
CONDRET
ADJUDICA**

SOLUCIONS

Enrevesat horitzontals

- 1.- Sobreproducció. 2.- Apodera. idol. F. 3.- Po. neidrO. MTOI. 4.- Oasca. Oi. rapaIC. 5.- Nio. aroB. Nonai. 6.- itneS. Allisa. N. 7.- Fototelegrafia. 8.- Iré. RNT. auR. MD. 9.- C. Shaflil. Tespe. 10.- aztilamroN. All. 11.- DOAE. Ne. telloP. 12.- oB. regtaiV. Ara. 13.- Rearmaran. Éter. 14.- Aldosteronisme.

Jeroglífic
Pallassada (Pal Las Sa Da)

DIFÍCIL

3	9	8	5	7	2	1	4	6
1	4	5	6	8	9	7	2	3
7	2	6	3	4	1	5	8	9
6	7	3	9	2	8	4	5	1
9	1	2	4	5	7	3	6	8
5	8	4	1	6	3	9	7	2
2	5	1	8	3	4	6	9	7
4	3	7	2	9	6	8	1	5
8	6	9	7	1	5	2	3	4

FÀCIL

9	1	8	6	4	3	2	7	5
2	3	5	8	7	9	6	1	4
6	4	7	1	2	5	9	8	3
1	9	3	5	8	6	7	4	2
4	8	6	7	3	2	5	9	1
5	7	2	4	9	1	8	3	6
8	2	1	3	5	7	4	6	9
3	5	4	9	6	8	1	2	7
7	6	9	2	1	4	3	5	8

Premis
Republicans
de l'Any
—
2018

#RA2018

Omplim el carrer i el pati de butaques

Veniu al lliurament dels Premis Republicans de l'Any - 2018

El setmanari La República us convida a l'acte de lliurament de la primera edició dels Premis Republicans de l'Any, que se celebrarà el dilluns 26 de novembre, a les 20 h, a l'Auditori Palau de Congressos de Girona.

Reserveu les vostres localitats a confirmacions@lrp.cat, indicant el vostre nom i cognom i nombre d'assistents (un màxim de dues persones per invitació) abans del 15 de novembre. Aforament limitat. La inscripció us serà confirmada per correu electrònic.

No us perdeu un acte de reivindicació i agraïment pels qui més han lluitat per la República.

ELS GUARDONATS DE LA NIT

Jaume Roures i Llop	Premi Republicà de l'Any
Lluís Llach i Grande	Premi 1 d'octubre
Associació Municipis Independència (AMI)	Premi República Popular
Josep Miquel Arenas Beltran 'Valltònyc'	Premi República de les Arts
Jordi Borràs i Abelló	Premi Reflexió Republicana
Proactiva Open Arms	Premi al Merit Republicà

Categories especials:

Premi d'Honor: presos i exiliats polítics 'es aique'
Premi Memòria Republicana: Marçal Casals 'in memoriam'

LA REPÚBLICA

Tavernia

Joan Poyano & Teo Perea

